

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA EKOLOGIE KRAJINY

Analýza a návrh intenzifikace environmentálně šetrného
cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu
Zálesí.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Karel Houdek

Diplomant: Bc. Andrea Jiříková

2011

Česká zemědělská univerzita v Praze
prostředí
Katedra ekologie krajiny
2010/2011

Fakulta životního
Školní rok:

ZADÁNÍ DIPLOMOVÁ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

pro: **Andrea Jiříková**

obor: **RES**

Název tématu: **Analýza a návrh intenzifikace environmentálně šetrného cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu Zálesí.**

Name of the topic: **Analysis and design of the intensification of environmentally sound tourism in the rural micro Zálesí.**

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomová práce je

1. Úvod a účel zvoleného tématu
2. Literární rešerše k tématu včetně metodických přístupů šetření.
3. Popis a charakteristika zájmového území.
4. Popis a metodika vlastního šetření.
5. Souhrn získaných poznatků.
6. Návrh opatření k zajištění sledovaného cíle.
7. Závěr.

Rozsah grafických prací:

Mapová a fotografická dokumentace ve vypovídajícím rozsahu.

Rozsah průvodní zprávy: cca 50 stran textu

Seznam odborné literatury:

- Operační programy – Koncepce k ochraně živ. prostředí a cestovního tuchu ČR.
- Metodické podklady pro zpracování strategických dokumentů rozvoje venkovských mikroregionů – svazků města obcí.
- Strategické (rozvojové) dokumenty venkovského mikroregionu.
- Aktuální strategické dokumenty vyšších územně správních celků se zaměřením na rozvoj zájmového území a úkoly ochrany přírody a krajiny.
- Platné územní plány jednotlivých členských obcí mikroregionu včetně územních plánů velkých územních celků (ÚP VÚC) zahrnujících zájmového území.

Vedoucí diplomová práce:

Mgr. Karel Houdek

Konzultant diplomová práce:

Pověřený zástupce venkovského mikroregionu Zálesí
Vybraní pracovníci odborů KÚ Jihlavského kraje a další.

Datum zadání diplomová práce:

Březen 2010

Termín odevzdání diplomová práce:

Do 30. 04. 2011

L.S.

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením pana Mgr. Karla Houdka (Další informace mi poskytla paní Zdeňka Augustová, Ing. Romana Nejedlá a starostové dotčených obcí.), a že jsem uvedla všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

V Praze 30.4.2011

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala panu Mgr. Karlu Houdkovi za vedení a věnovaný čas během zpracování mé diplomové práce. A dále ostatním, kteří mi s mou prací pomáhali.

V Praze 30.4.2011

.....

Abstrakt

Diplomová práce na téma „Analýza a návrh intenzifikace environmentálně šetrného cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu Zálesí“ je typ studie, která slouží jako podklad pro potenciální rozvoj environmentálně šetrného cestovního ruchu v oblasti mikroregionu Zálesí.

První část diplomové práce se zaměřila na definování, význam, základní složky a vývoj cestovního ruchu. Dále na jeho udržitelný rozvoj, orgány a organizace v něm působící a kontext s Evropou a regionální politikou.

Další část práce se zabývá popisem zájmového území, což představuje jeho vznik, přírodní podmínky, základní informace o sdružených obcích, strukturu obyvatel, infrastrukturu a v neposlední řadě též zhodnocení současného cestovního ruchu. Z těchto údajů je následně určen plynoucí vliv stávajících aktivit na životní prostředí.

Třetí část se skládá z konkrétního návrhu environmentálně šetrného cestovního ruchu v mikroregionu Zálesí, kterým je rozvoj jezdecké turistiky. Kapitola se věnuje procesu návrhu jezdecké trasy a detailnímu popisu v doprovodu vypovídajících mapových podkladů. Práce je obohacena o návrh výletů v rámci stezky a kalkulaci finančního rozpočtu na konečnou realizaci projektu. Tato kapitola se zaměřila i na zhodnocení jezdecké turistiky v kraji Vysočina a ve vybraných evropských státech.

V závěru práce jsou shrnuty veškeré poznatky plynoucí z odborné literatury a vlastního zjištění.

Cílem diplomové práce je detailní seznámení s mikroregionem Zálesí nejen v oblasti cestovního ruchu, ale i v souvislosti s fungováním mikroregionu jako celku a v návaznosti na potenciální rozvoj šetrného cestovního ruchu v území.

Smysl práce lze spatřovat v seznámení široké veřejnosti s hodnotou tohoto území, která je prezentována jak místními tradicemi, soudržností obyvatel, nabídkou cestovního ruchu pro volnočasové aktivity a řadou cenných architektonických staveb, tak i otevřenou možností jeho dalšího rozvoje. Jako cíl se také jeví vzbudit v lidech zájem o krásy přírody a vytvoření zajímavé, pro někoho netradiční, nabídky možnosti trávení volného času, která je zároveň šetrná k životnímu prostředí, a tím vyvolat podnět k ochraně malebné a čisté přírody, kterou toto území dominuje a je bezesporu jeho přidanou hodnotou.

Klíčová slova

Cestovní ruch, jezdecká turistika, ekologicky šetrný cestovní ruch, sdružení obcí (mikroregion).

Abstract

Thesis on "Analyse and proposal of intensification environmentally friendly travel movement on territory provincial microregion Zálesí" is the type of study that serves as the basis for the potential development of environmentally friendly tourism in the area of microregion Zálesí.

The first part is focused on defining, importance, basic components and the development of tourism. In addition to its sustainable development, institutions and organizations involved in it and the context of Europe and regional policy.

Another part deals with the description of the area which is its origin, natural conditions, basic information about the associated municipalities, population structure, infrastructure and last but not least, analysis the current tourism. This data is then determined by deriving the impact of existing activities on the environment.

The third part consists of a concrete proposal for environmentally friendly tourism in microregion Zálesí, which is the development of equestrian tourism. The chapter describes the project process of equestrian trails and detailed description, accompanied by details informing maps. The work is enriched by trips design within the route and financial budget calculations to the final realization of project. This chapter focuses on evaluation of equestrian tourism in the region Vysočina and in selected European countries.

At the conclusion summarizes all the knowledges learned from literature and own findings.

The aim of the thesis is a detailed introduction to the microregion Zálesí not only in the field of tourism but also in connection with the function of the microregion as a whole and in relation to the potential development of friendly tourism in the area.

The thesis can be seen in the introduction to the general public to the value of this area, which is presented by both local traditions, inhabitants cohesion, offering tourism for leisure activities and many valuable architectural buildings and the open possibility of its further development. As a target also appears to attract people interested in the beauty of nature and creating interesting, unusual for someone, form of leisure activities, which is also environmentally friendly, thereby creating an incentive to protect picturesque and clean the countryside, which dominated this area and without question its added value.

Keywords

Tourism, equestrian tourism, environmentally friendly tourism, association of municipalities (microregion).

Obsah

1. ÚVOD	11
2. CÍLE PRÁCE	13
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	14
3.1 Obecné vymezení cestovního ruchu	14
3.2 Význam cestovního ruchu	15
3.3 Vymezení základních pojmů	15
3.4 Rozdělení cestovního ruchu	17
3.5 Služby cestovního ruchu	19
3.6 Ekologicky šetrný cestovní ruch	20
3.7 Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu	22
3.8 Legislativní úprava cestovního ruchu v ČR	23
3.9 Organizace a řízení cestovního ruchu v ČR	25
3.10 Orgány a organizace cestovního ruchu ve světě	26
3.11 Historický vývoj cestovního ruchu	27
3.12 Rozvoj cestovního ruchu v České republice	29
3.13 Zhodnocení postavení ČR ve světovém cestovním ruchu	31
3.13.1 Cestovní ruch ve vybraných zemích Evropy	32
3.14 Cestovní ruch v kontextu regionální politiky	33
4. CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO ÚZEMÍ	35
4.1 Obecná charakteristika zájmového území	35
4.1.1 Vznik mikroregionu Zálesí	35
4.1.2 Přírodní podmínky	35
4.1.3 Životní prostředí	35
4.1.4 Poloha a rozloha	35
4.2 Základní informace o obcích	36
4.3 Občanská vybavenost	37
4.3.1 Školy	37
4.3.2 Zdravotnictví a sociální služby	38
4.3.3 Kulturní zařízení a zázemí	38
4.4 Struktura obyvatel	38
4.4.1 Vývoj počtu obyvatel (1869 – 2001)	38
4.4.2 Vývoj počtu obyvatel (2002 – 2010)	39
4.4.3 Hustota osídlení	40
4.4.4 Průměrný věk obyvatel	41
4.4.5 Vývoj věkové struktury (1999 – 2009)	43
4.5 Infrastruktura	45
4.5.1 Dopravní infrastruktura	45
4.5.2 Technická infrastruktura	45
4.5.3 Odpadové hospodářství	46
5. METODIKA	47

6. SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	49
6.1 Cestovní ruch v mikroregionu Zálesí	49
6.2 Analýza současného stavu cestovního ruchu v mikroregionu	49
6.2.1 Přírodní zajímavosti	49
6.2.2 Kulturní památky	50
6.2.3 Významné osobnosti	52
6.2.4 Možnosti turistiky	53
6.2.5 Služby cestovního ruchu	55
6.2.6 Volnočasové a společenské aktivity	56
7. VÝSLEDKY A PŘÍNOS PRÁCE	58
7.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření	58
7.2 Vliv stávajících aktivit na životní prostředí	59
7.3 Jezdecký cestovní ruch v Evropě	62
7.4 Jezdecká turistika v regionu Vysočina	65
7.5 Návrh jezdecké turistiky v mikroregionu Zálesí	66
7.5.1 Návrh jezdecké trasy	66
7.5.2 Návrh průběhu jezdecké trasy	68
7.5.3 Návrh výletů po vyznačené jezdecké trase	70
7.5.4 Prezentace jezdecké stezky	74
7.5.5 Finanční rozpočet jezdecké stezky	74
8. DISKUSE	78
9. ZÁVĚR	81
10. PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	84
11. SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, FOTOGRAFIÍ A PŘÍLOH	
12. PŘÍLOHY	

Seznam použitých zkratk

A.T.I.C. (<i>Asociace turistických informačních center</i>)	MěKIS (<i>městské kulturní a informační středisko</i>)
ACK (<i>Asociace cestovních kancelářů</i>)	Mgr. (<i>magistr</i>)
AČCKA (<i>Asociace českých cestovních kancelářů a agentur</i>)	mm (<i>milimetr</i>)
AHR ČR (<i>Asociace hotelů a restaurací České republiky</i>)	MMR (<i>ministerstvo pro místní rozvoj</i>)
aj. (<i>a jiné</i>)	MS (<i>myslivecké sdružení</i>)
apod. (<i>a podobně</i>)	MŠ (<i>mateřská škola</i>)
Arch. (<i>architekt</i>)	MVDr. (<i>doktor veterinární medicíny</i>)
a.s. (<i>akciová společnost</i>)	např. (<i>například</i>)
atd. (<i>a tak dále</i>)	nám. (<i>náměstí</i>)
cca (<i>přibližně</i>)	odst. (<i>odstavec</i>)
CK (<i>cestovní kancelář</i>)	OP ŽP (<i>Operační program životní prostředí</i>)
cm (<i>centimetr</i>)	OŠ (<i>odborná škola</i>)
CR (<i>cestovní ruch</i>)	p.o. (<i>příspěvková organizace</i>)
č. (<i>číslo</i>)	písm. (<i>písmeno</i>)
č.p. (<i>číslo popisné</i>)	r. (<i>rok</i>)
ČAKS (<i>Česká asociace kompaktních sportů</i>)	rek. stř. (<i>rekreační středisko</i>)
ČR (<i>Česká republika</i>)	resp. (<i>respektive</i>)
ČSŽ (<i>Český svaz žen</i>)	ROP (<i>Regionální operační program</i>)
DDM (<i>Dům dětí a mládeže</i>)	rozc. (<i>rozcestí</i>)
DPH (<i>daň z přidané hodnoty</i>)	ryb. (<i>rybník</i>)
Dr. (<i>doktor</i>)	Sb. (<i>Sbírka zákonů</i>)
EU (<i>Evropská unie</i>)	SČSMD (<i>střední odborné učiliště obchodní a odborná škola</i>)
FK (<i>fotbalový klub</i>)	SK (<i>sportovní klub</i>)
ha (<i>hektar</i>)	SOŠ (<i>střední odborná škola</i>)
HC (<i>hokejový klub</i>)	SOU (<i>střední odborné učiliště</i>)
HDP (<i>hrubý domácí produkt</i>)	s.r.o. (<i>společnost s ručením omezeným</i>)
Ing. (<i>inženýr</i>)	sv. (<i>svatý</i>)
Kč (<i>koruna česká</i>)	TGM (<i>Tomáš Garrigue Masaryk</i>)
KČT (<i>Klub českých turistů</i>)	tis. (<i>tisíc</i>)
kg (<i>kilogram</i>)	TJ (<i>tělovýchovná jednota</i>)
km (<i>kilometr</i>)	tj. (<i>to je</i>)
km ² (<i>kilometr čtvereční</i>)	tzn. (<i>to znamená</i>)
ks (<i>kus</i>)	tzv. (<i>tak zvané</i>)
LMK (<i>letecký modelářský klub</i>)	vč. (<i>včetně</i>)
LTC (<i>sportovní tenisový klub</i>)	ZŠ (<i>základní škola</i>)
m (<i>metr</i>)	

1. Úvod

Cestovní ruch má své kořeny v dávné historii, kdy si lidé pod tímto pojmem představovali realizaci obchodních vztahů, pro jejichž naplnění je nutné cestovat. Postupem času se rozšiřuje i do formy poznávací.

Turismus je významnou složkou národního hospodářství. Podstatná část příjmů státní pokladny plyne právě z cestovního ruchu. Ovšem nejen pro stát má toto odvětví pozitivní vliv. V nemalé míře přináší možnost rozvoje i pro regiony, obce a mikroregiony. Mezi další přínosy se také řadí zvýšení počtu pracovních příležitostí a to i v zaostalých oblastech.

Pro rozvoj cestovního ruchu nepostačí mít v dané oblasti jen kulturní a architektonické památky, přírodní zajímavosti, ale také uspokojivou kvalitu poskytovaných služeb a dobré zázemí pro cestovní ruch. Každé území může mít svou přidanou hodnotu, která přiláká jak domácí, tak i zahraniční turisty. Jde jen o to si uvědomit silné stránky, příležitosti a minimalizovat nedostatky v nabídce cestovního ruchu a jeho službách. Oblasti mohou vyniknout svými tradicemi, které rozvinou na základě turistické poptávky. Současnou hrozbou je hospodářská krize, která brání dalším rozvojovým investicím z důvodu omezených rozpočtových výdajů obcí a regionů. V tomto případě se dá rozvoj řešit formou částečné finanční podpory z příslušných státních fondů či fondů Evropské unie, které podporují zejména rozvoj turistiky na venkově a šetrného cestovního ruchu.

Šetrné formy cestovního ruchu jsou neodmyslitelnou součástí rozvoje území v České republice i v řadě dalších evropských zemí. Aktivita, které berou ohled na životní prostředí se rozvinuly již v druhé polovině 20. století, jako nutnost pro udržení zdravého životního prostředí. Tato forma turismu, jak již samotný název vypovídá, je ohleduplná k přírodě a životnímu prostředí. Šetrný turismus lze považovat za skrytý potenciál rozvoje všech oblastí. Touto formou rozvoje se zabývá i má diplomová práce. Pro svou práci jsem si konkrétně zvolila téma: Analýza a návrh intenzifikace environmentálně šetrného cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu Zálesí.

Území mikroregionu Zálesí se nachází v kraji Vysočina. Středem sdružených obcí je město Humpolec, ze kterého pocházím, a tak mám k tomuto místu citový vztah. Zpracováním diplomové práce jsem chtěla lépe pochopit, jak mikroregion funguje a nalézt jeho skrytý rozvojový potenciál.

Zálesí sdružuje 20 obcí, které mají společné cíle v rámci rozvoje. K mému podivu jsem na začátku tvorby diplomové práce zjistila, že samotný mikroregion má v oblasti rozvoje zpracován pouze dokument Strategie rozvoje z roku 2000. Podle informací z Městského úřadu v Humpolci se aktualizace dokumentu neplánuje. To se mi stalo dalším podnětem k zhodnocení současného stavu mikroregionu Zálesí, jeho cestovního ruchu a vytvoření potenciálního návrhu rozvoje. Při práci jsem vycházela i z dostupného dokumentu Strategický plán rozvoje města Humpolec z roku 2006, který mi také poskytl řadu podkladů pro zhodnocení stavu a příležitostí pro růst mikroregionu.

Návrh šetrné formy cestovního ruchu jsem zvolila na základě situovanosti mikroregionu, který leží v malebné krajině s neporušenou přírodou a čistým životním prostředím. Tento potenciál považuji za skrytou přidanou hodnotu, které doposud nebylo plně využito. V mikroregionu jsou rozvinuté činnosti spojené s

cykloturistikou, pěší turistikou a lyžařskou turistikou po vyznačených trasách. Tyto formy turismu jsou využívány jak místními, tak i návštěvníky z širokého okolí.

Při analýze současného stavu cestovního ruchu jsem objevila oblast, která v mikroregionu není doposud rozvinutá. Je jí jezdecká turistika, která by vycházela z tradičního chovu koní na Humpolecku. V oblasti je spousta jezdeckých stanic, které slouží pouze pro zájmové kroužky a příležitostné vyjížděky na místa, která jsou nekontrolovatelně určena samotným jezdcem. Nejen pro ochranu krajiny a životního prostředí se mi jeví jako nutnost usměrnit pohyb jezdců na koni návrhem jezdecké stezky. Trasa povede po zpevněných, a na základě souhlasu, povolených cestách a tím se eliminují rozpory mezi jezdci, majiteli cest a poškozením přírody neukázněným pohybem. Navržená stezka vede krásnou přírodou, za poznáním místních tradic, památek, přírodních a kulturních zajímavostí. Vybavené jezdecké stanice poskytnou jezdcům s koňmi zázemí v podobě přístřeší, ubytování či občerstvení. Rozvoj tohoto druhu šetrného cestovního ruchu jistě skýtá možnost přilákat větší množství domácích i zahraničních turistů a vylepšit finanční situaci mikroregionu Zálesí, která umožní další růst území.

Diplomová práce tak zajisté svou analýzou současného stavu mikroregionu Zálesí a návrhem šetrného cestovního ruchu přispěje k zhodnocení příležitostí a iniciativě vedení mikroregionu k rozvoji této oblasti.

2. Cíle práce

Z předešlé kapitoly, která vysvětluje podstatu mé diplomové práce, plynou i cíle, které jsem si pro naplnění této studie zvolila. Neodmyslitelnou součástí je i pochopení dané problematiky na základě literární rešerše včetně metodických přístupů šetření. K popisu tématu z teoretické roviny jsem využila dostupné odborné literatury a strategických dokumentů, které byly pro dotčené území zpracovány.

Teoretická část práce je vystřídána cílovým popisem a charakteristikou zájmového území z pohledu historie, struktury obyvatel, popisu jednotlivých obcí a infrastruktury v oblasti. Obecný cíl je zaměřen na rozbor demografické situace, současný stav cestovního ruchu a další faktory ovlivňující život v dotčeném území a jeho rozvoj. Ke splnění tohoto cíle jsem využila dostupných informací ze strategických dokumentů, Českého statistického úřadu a vlastního šetření.

Na základě získaných poznatků jsem vytvořila zhodnocení vlivu aktivit na životní prostředí a naplnila hlavní cíl, kterým je návrh intenzifikace environmentálně šetrného cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu Zálesí. Z vlastního návrhu šetrné formy cestovního ruchu je možné vyvodit i samotný přínos mé diplomové práce, kterým je potenciální podnět, nebo pouze plynoucí podklad, pro možnost rozvoje turismu na území mikroregionu, který vychází z místních tradic a zároveň je šetrný k životnímu prostředí.

Závěrečným dílčím cílem je shrnutí veškerých výsledků plynoucích ze zpracované diplomové práce do přehledné kapitoly Závěr. Celá práce je navíc doplněna o mapovou a fotografickou dokumentaci.

3. Literární rešerše

3.1 Obecné vymezení cestovního ruchu

Cestovní ruch a cestování mají velmi dlouhou historii a jsou spjata s počátky naší civilizace. První výpravy vedly po souši i po vodě, později také vzduchem a nakonec i vesmírným prostorem. K nejznámějším postavám počátku cestování bezpochybně patří Marco Polo a Kryštof Kolumbus. S novodobým rozvojem cestovního ruchu a jeho hromadným organizováním je nezapomenutelně spojeno jméno Angličana Thomase Cooka, který roku 1841 založil první a dodnes fungující cestovní kancelář (Foret et Foretová, 2001).

Většina autorů se shoduje v tom, že začátky moderního cestovního ruchu je možno hledat nejdříve v 17. a 18. století, a to zejména v cestách šlechticů a tovaryšů za získáváním zkušeností. V masové formě však vzniká cestovní ruch až ve druhé polovině 19. století a největšího rozmachu potom dosahuje vlivem demokratizačních změn ve světě po 2. světové válce, respektive v posledních dvou desetiletích tohoto století (Petrů, 1999).

Cestovní ruch, pokud jde o jeho původní význam, lze považovat za jiný výraz pro cestování. Cestovní ruch je spojován s využitím volného času, poznáváním a rekreací (Francová, 2003).

Cestovní ruch, jak každý ví, je vzájemně závislým a dynamickým odvětvím (Fyall et Garrod, 2005). Cestovní ruch je socioekonomickým a prostorovým jevem. Je proto objektem zájmu ekonomiky, sociologie, geografie, medicíny, psychologie, pedagogiky či urbanismu (Hamarnehová, 2008). Složitost, mnohotvárnost a průřezovost cestovnímu ruchu dává možnost uplatnění různých přístupů k jeho pojetí i zkoumání (Indrová et al, 2009). Rozmanitost cestovního ruchu a jeho prolínání s ostatními odvětvími patrně způsobily, že cestovní ruch jako samostatné ekonomické odvětví není v žádné legislativě (MMR ČR, 2002).

Synonymem pojmu cestovní ruch je však stále více používaný termín turismus, který téměř identicky používají světové jazyky (Hesková et al, 2006).

Turisté poznávají kulturu ostatních národů a stávají se jejími konzumenty. Země s bohatou kulturní tradicí mají možnost více nabídnout a přilákat turisty, a tak se kultura stává specifickým druhem zboží (Rusková et Štyrský, 2000).

V praxi je běžně používané i slovní spojení průmysl cestovního ruchu, které však není synonymem pojmu cestovní ruch. Průmyslem cestovního ruchu rozumíme souhrn aktivit soukromého a veřejného sektoru produkujícího statky a služby určené na uspokojování potřeb návštěvníků včetně jejich marketingových aktivit (Hesková et al, 2006). Uspokojování potřeb spojených s cestováním a pobytem v cílových místech je vždy spojené i s nároky na konkrétní území, tj. uskutečňuje se v konkrétní krajině. Při rozhodování o územním rozvoji cestovního ruchu je nevyhnutelné respektovat i regionalizaci cestovního ruchu (Gúčík et al, 2006).

Definice cestovního ruchu je u různých autorů vymezena a chápána odlišně. Horner et Swarbrooke (2003) uvádí, že „obecně se cestovní ruch definuje jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností.“

Galvasová et al (2008) cestovní ruch definuje jako: „soubor vztahů a jevů, které vyplývají z cestování a pobytu osob, pokud s pobytem není spojeno trvalé

usazení a vykonávání výdělečné činnosti.“ Pásková et Zelenka (2002) ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu citují statisticky zaměřenou definici WTO, „která v sobě zahrnuje místní, časové i motivační vymezení CR: aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, sjednávání kontraktů pro následné podnikání apod.“

3.2 Význam cestovního ruchu

Odvětví cestovního ruchu je významnou součástí národního hospodářství většiny států. Je to zejména díky jeho kumulovanému rozvojovému potenciálu, kdy se pojí s řadou dalších ekonomických odvětví (Galvasová et al, 2008).

Význam cestovního ruchu podle Heskové et al (2006) „v hospodářství států a regionů vzrůstá. V mezinárodním cestovním ruchu se ukazuje, že cestovní ruch je jednou z nejsilnějších dynamických ekonomických aktivit. Významným ukazatelem výkonnosti odvětví cestovního ruchu jsou dosahované příjmy.“ Mezi evropské státy s vyšším podílem cestovního ruchu na HDP patří tradiční turisticky atraktivní země Rakousko, Švýcarsko, dále pak státy při Středozezemním moři Španělsko, Chorvatsko, Řecko. Nejvyšší závislost národních ekonomik na cestovním ruchu vykazují malé ostrovní státy Malta a Kypr. V České republice vytváří odvětví cestovního ruchu cca 3% hrubého domácího produktu a podíl na zaměstnanosti je obdobný; v hlavních odvětvích cestovního ruchu pracuje více než 100 tis. osob (Galvasová et al, 2008).

Francová (2003) napsala, že „důležitost a význam cestovního ruchu jak pro společnost, tak i pro každého z nás osobně si lze shrnout do následujícího přehledu:

- podílí se na rozvoji osobnosti
- slouží k účelnému využití volného času
- pomáhá utvářet životní styl lidí
- slouží k poznání, k získání jazykových znalostí
- je prostředkem vzdělávání a výchovy lidí
- má léčebné (relaxační) působení
- ekonomický přínos.“

Ryglová (2007) uvádí přínosy cestovního ruchu pro českou ekonomiku následovně:

- „exportní odvětví, tedy významný zdroj deviz,
- významný zdroj pracovních příležitostí,
- prvek restrukturalizace české ekonomiky,
- prostor pro umístění zahraničních investic,
- rostoucí oblast osobní spotřeby,
- významný potenciální prvek rozvoje regionů.“

Galvasová et al (2008) uvádí, „význam cestovního ruchu není pouze v pozitivních dopadech na hospodářství dané země, ale má i další přínosy v podobě zachování tradic a kultur nebo ochrany životního prostředí. Cestovní ruch se tedy významně podílí na rozvoji regionů.“

3.3 Vymezení základních pojmů

Složitost jevu jakým cestovní ruch je, jeho mnohooborovost a průřezovost, činí pak obtížným i jeho přesné a z hlediska teorie i praxe jednotné definování.

V průběhu vývoje cestovního ruchu jako společensko-ekonomického jevu se mění i přístup k jeho definování a vymezení (Indrová et al, 2009).

Drobná et Morávková (2004) vycházejí z definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO): „Cestovní ruch (angl. Tourism) je činnost osoby, cestující ve volném čase na přechodnou dobu do místa mimo její trvalé bydliště, a to za jiným účelem, než je vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.“ Zelenka et al (2002) vysvětluje pojem cestovní ruch jako „pobyt mimo místo trvalého bydliště, sloužící k uspokojování určitých potřeb (rekreace, nové zážitky a dojmy, poznávání jiných lidí, profesní zájmy atd.).“

Mezi další pojmy podléající se na vymezení cestovního ruchu patří:

Palatková (2006) definuje „pojem *rezident* podle WTO v mezinárodním turismu označuje osobu žijící v zemi alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku, v domácím turismu pak osobu žijící v daném místě alespoň šest měsíců před příjezdem do jiného místa dané země na dobu ne delší než šest měsíců.“

Návštěvník: jakákoliv osoba, která cestuje do jiného místa než je místo jejího obvyklého pobytu na dobu nepřevyšující 12 po sobě jdoucích měsíců, přičemž účel návštěvy je jiný než výkon činnosti odměňované z navštíveného místa (Pásková et Zelenka, 2002).

Pásková et Zelenka (2002) definují *turistu* jako: „cestující, který se zdrží v navštíveném místě alespoň 24 hodin za účelem využití volného času a v tomto místě též přespí v hromadném nebo soukromém ubytovacím zařízení.“

Exkurzionista je podle WTO označení pro osobu, která v mezinárodním turismu cestuje do jiné země, než je země jejího trvalého bydliště, na dobu kratší čtyřiceti hodin (bez přenocování) za účelem cesty jiným než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi (Palatková, 2006).

Exkurzionistu definuje i ve své publikaci Cooper (2003) „návštěvník, který netráví noc v hromadném nebo soukromém ubytovacím zařízení v navštíveném místě.“

Pojmy, které je třeba v souvislosti s diplomovou prací vysvětlit jsou:

Mikroregion bývá podle Ryglové (2009) „obecně definován jako sdružení několika obcí za účelem dosažení společného cíle. Typickým rysem takového svazku je pak vznik z vlastní iniciativy, nikoliv příkazem nadřízeného orgánu nebo ze zákona. Mikroregion je pojem spíše geografický. Patrně nejbližší tomuto pojmu by snad mohl být český termín spádové území. Jde tedy o poměrně malé území, vymezené buď přirozeným přírodním reliéfem krajiny, nebo historicky danými oblastmi jako jsou chráněné krajinné oblasti, turisticky zajímavá místa, či historicky existující různá seskupení obcí.“

Klub českých turistů (dále jen KČT) je podle MMR ČR (2002) „největší českou turistickou organizací, která sdružuje všechny občany zabývající se aktivní turistikou od dětského do důchodového věku. Činnost klubu navazuje na 113 letou tradici – byl založen v roce 1888. Hlavním cílem KČT je poznávací činnost a pohyb v přírodě. Členové a přátelé klubu na svých vycházkách, výletech a putováních do přírody využívají značených turistických cest, které udržují a připravují „značkaři“.“

Agroturistika je podle Pourové (2002) „specifickou formou venkovského cestovního ruchu, která vedle bezprostředního využívání přírody a krajiny venkova je charakteristická přímým vztahem k zemědělským pracím nebo usedlostem (budovám) se zemědělskou funkcí.“

Cykloturistiku definuje Ryglová (2007) „jako moderní formu cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou spojeny s přírodním a venkovským prostředím. Pomocí kola lidé poznávají přírodní krásy a okolní krajinu.“

Hippoturistika: Jedná se o formu cestovního ruchu, která je spjata s koňmi. Rozvoj hipoturistiky nastal až v 90. letech. Má předpoklady rozvíjet se v lokalitách vázaných na chov koní. Její formy mohou být jak sportovní, tak i rekreační (Ryglová, 2009).

Jezdecký cestovní ruch je podle Páskové et Zelenky (2002): „forma cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni vyjížděkami na koních a odehrávající se nejčastěji v rámci pobytu na koňské farmě nebo horstelu. Jízda na koni může být součástí léčebného CR (hipoterapie).“

Kongresový cestovní ruch se od ostatních druhů cestovního ruchu odlišuje zejména tím, že se koncentruje zpravidla do velkých měst. Předmětem kongresového cestovního ruchu se v odborné literatuře označuje nejčastěji organizování kongresů, konferencí, symposií. Seminářů, výstav a veletrhů. Jde o druh cestovního ruchu, který zahrnuje soubor činností spojených s cestováním a s pobytem v kongresovém místě, zaměřeným na výměnu vědeckých a odborných poznatků a zkušeností (Orieška, 2004).

3.4 Rozdělení cestovního ruchu

Cestovní ruch jako odvětví se skládá ze dvou základních složek. A to objektu a subjektu. Objekt CR lze obecně charakterizovat jako neosobní předpoklady realizace CR. Mezi subjekty cestovního ruchu se řadí jednak instituce, ale především pak lidé, kteří prezentují lidskou složku při poskytování (čerpání) služeb v rámci cestovního ruchu (Francová, 2003).

Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu dle Holečka et al (1999) „vyjadřují motivy podle převažujících zájmů, které vedou obyvatele k účasti na cestovním ruchu. K základním druhům patří rekreačně, kulturně, společensky zaměřený, sportovně a profesionálně zaměřený cestovní ruch.“

Podle Foreta et Foretové (2001) „druhů (typů) cestovního ruchu může být v závislosti na zvolených kritériích celá řada. Za základní se považuje klasifikace podle účelu (motivů, cílů).

- **rekreační**, realizovaný ve vhodném přírodním prostředí s cílem odpočinku, reprodukce a zlepšení fyzické a psychické kondice, zahrnuje také příměstskou rekreaci, zpravidla krátkodobější (víkendovou) na chatách, chalupách a zahrádkách,
- **kulturně-poznávací**, zaměřený na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů, základem jsou sakrální i světské stavební a architektonické památky, umělecká díla, přírodní zajímavosti, společenské události,“

Termín vysvětluje ve své publikaci Smith et Robinson (2009) jako cestovní ruch, který se „zaměřuje na lidi žijící mimo svou kulturní totožnost, jejíž jedinečnost je nabízena turistům. Zájem turistů je zaměřen na kulturu, tradiční vesničky, pozorování ceremoniálů a nákup suvenýrů.“

- **náboženský** (poutní turistika), jako jsou návštěvy poutních a posvátných míst, církevních památek a účast na církevních obřadech a oslavách,
- **vzdělávací**, jehož cílem je něco nového se naučit,
- **společenský**, kdy jde o setkávání příbuzných, vytváření přátelských vztahů a známostí lidí se stejnými zájmy a zálibami, o společenský život,
- **zdravotní** (lázeňsko-léčebný), zahrnující zdravotní prevenci, rehabilitaci, rekonvalescenci i léčení následků nemocí v lázních či jiných zdravotně příznivých prostředích,
- **sportovní**, kdy jde nejen o vlastní sportovní aktivity, ale i pasivní diváctví na sportovních akcích,
- **poznávání přírody** (flory a fauny) v podobě návštěv přírodních rezervací, národních parků, specifickým typem je ekoturistika, vedoucí k takovému chování v přírodním prostředí, jež ho co nejméně ohrožuje, z hlediska motivů se hovoří o návratu k přírodě v podobě zeleného, tzv. měkkého (soft) cestovního ruchu,
- **dobrodružný** (adrenalinové sporty), spojený s nebezpečím, testováním fyzických a psychických vlastností účastníků,
- **profesní**, zahrnující obchodní služební cesty, účast na kongresech (kongresová turistika), účast na veletrzích a výstavách a incentivní (oceňující, odměňující, povzbuzující) cestovní ruch, který má zlepšit vztahy se zaměstnanci, případně se zákazníky,
- **politický cestovní ruch** zahrnuje sjezdy, mítinky politických stran,
- **nákupní cestovní ruch** představuje cesty za nákupy,
- **specifický**, jako je například turistika pro vozíčkáře (Foret et Foretová, 2001).

Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu definuje Pásková et Zelenka (2002) jako „typ CR, pro jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka. Základními motivacemi CR jsou odpočinek, poznávání prostředí a kontakty s lidmi.“

Podle Francové (2003) „formy vycházejí ze zaměření turismu na uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníka.“

1. Základní formy CR

- a) Rekreční
 - nejrozšířenější forma v rámci celého CR
 - představuje obnovu duševních i fyzických sil člověka
- b) Kulturně-poznávací
 - u této formy CR se jedná o zvyšování kulturní a odborné úrovně lidí, kdy cílem jsou památky, festivaly, výstavy a další akce

- c) Sportovně-turistický
- d) Lázeňsko-léčebný
 - tato forma může být opět spojena s rekreací, hlavním prvkem je zde relaxace a péče o zdraví.“

Erfurt-Cooper et Cooper M. (2009) definuje lázeňsko-léčebný cestovní ruch podle Ross a Tabacchi jako „určitý druh cestování za získáním lepšího zdravotního stavu“ a také dle Research Institute for Leisure and Tourism at the University of Berne: „soubor vztahů a jevů, které jsou výsledkem cestování a pobytu lidí, jejichž hlavním motivem je udržení a podpora jejich zdraví.“

2. *Specifické formy*

Specifických forem cestování existuje již v dnešní době celá řada, od těch klasických až po ty nejmodernější, jež jsou výsledkem nastupujících trendů a životního stylu obyvatel. Jsou odvozeny od konkrétní činnosti, která je příčinou, proč se člověk rozhodne cestovat.

- cestovní ruch mládeže, cestovní ruch seniorů, kongresový, lovecký, mototuristický, cykloturistický, venkovský, náboženský, nákupní turistika, dobrodružný cestovní ruch, incentivní, veletržní, erotický, potratový cestovní ruch, příhraniční, povodňový, dámský, sázkový (Francová, 2003).

3.5 Služby cestovního ruchu

Cestovní ruch nejsou jenom cestovní kanceláře a pěkná dovolená v zahraničí. Pro ekonomiku státu jsou významné především služby, které zajišťují příliv zahraničních turistů. Jedná se především o ubytování, stravování, ale i dopravu, atd. (MMR ČR, 2002).

Často se podle významu ve spotřebě účastníků cestovního ruchu rozlišují na služby základní a doplňkové (Orieška, 1999). Mezi základní služby CR náleží přemístění účastníků cestovního ruchu z místa jejich trvalého bydliště do rekreačních prostorů a zpět a služby spojené s pobytem v rekreačním prostoru = dopravní, ubytovací a stravovací služby (Rux et al 2002). Podle Oriešky (1999) „doplňkové služby jsou spojeny s využíváním atraktivit, vlastností charakteristických pro konkrétní rekreační prostor (například sportovně-rekreační služby, společensko-kulturní služby, lázeňské služby apod.).“ K doplňkovým službám Rux et al (2002) „řadí např. služby komunální, obchodní, směnářské, sportovně-rekreační, společensko-kulturní, tlumočení, provádění.“

Podle charakteru spotřeby Orieška (1999) dále „služby cestovního ruchu člení na osobní a věcné. V případě osobních služeb (například odnesení zavazadel v ubytovacím zařízení) se užitečný efekt dostaví přímo, bezprostředně, u věcných služeb prostřednictvím hmotného statku (např. úprava lyžařské výstroje, servis pro testování lyží atd.).

Z hlediska ekvivalentnosti výměny při poskytování služeb jde o služby placené a neplacené. Placené služby jsou hrazeny z individuálních příjmů obyvatelstva, neplacené přímo z příjmů společnosti, firmy, organizace apod.

Z prostorového hlediska se služby cestovního ruchu člení na služby poskytované v místě trvalého bydliště, během přepravy do rekreačního prostoru a

zpět a služby v rekreačním prostoru. S územním hlediskem úzce souvisí časové hledisko, podle kterého jde o služby poskytované v sezónním, resp. mimosezónním období, o sezónní služby v letní či zimní sezóně cestovního ruchu.

Podle způsobu zabezpečování služeb jde o vlastní služby poskytované tzv. dodavatelským způsobem, kdy mezi dodavatelem a účastníkem není žádný mezičlánek a služby zprostředkovatelské (obstarávané) cestovní kanceláří, která je mezičlánkem mezi dodavatelem služby a účastníkem cestovního ruchu.“

Rux et al (2002) služby cestovního ruchu charakterizují některými zvláštnostmi.

- „jsou vázány na určité místo (destinaci) s turistickými atraktivitami, které spotřebitel vyhledává
- jsou časově omezeny, jejich tvorba i spotřeba je místně i časově spojena, pokud nejsou spotřebovány v době, kdy jsou k dispozici, je jejich výkon ztracen
- mají převážně osobní charakter, slouží k bezprostřednímu uspokojování potřeb, zálib a zájmů účastníků ČR
- ve svém souhrnu jsou výslednicí činností mnoha odvětví, která se podílejí na uspokojování turistických potřeb (doprava, ubytování, stravovací služby, sportovní a kulturní aktivity, rekreace atd.)“

3.6 Ekologicky šetrný cestovní ruch

Ekonomický růst má své hranice a provází jej zhoršování životního prostředí. Cestovní ruch již z hlediska podstaty je závislý na přirozené tvorbě atraktivního prostředí. Rozvíjí se tam, kde existují vhodné přírodní a kulturně-historické zdroje rozmístěné v zemi. Závislost cestovního ruchu na ekologickém prostředí je větší než ve většině jiných hospodářských aktivit. Proto narušení rovnováhy země u prvků jako je půda, voda, ovzduší, flóra a fauna může vést k omezení, případně i k likvidaci cestovního ruchu.

Ochrana přírody a země z hlediska cestovního ruchu musí respektovat potřebu rovnováhy mezi blahobytem a volným časem zejména z hlediska přípustného zatížení země návštěvníky a rozvojem zařízení cestovního ruchu.

Snížení vlivu cestovního ruchu na životní prostředí je možné očekávat zvýšením ekologického citění obyvatelstva zejména přechodem masového cestovního ruchu na tzv. ekologický cestovní ruch (ekologicky šetrný cestovní ruch). První požadavky na tento přechod se datují již z poloviny sedmdesátých let 20.století (Hesková et al, 2006).

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (2007) uvádí, že „z dosavadních analýz zabývajících se rozvojem venkova vyplývá aktuální potřeba nalezení účinnějších nástrojů k podpoře rozvoje šetrných forem cestovního ruchu v ČR ve venkovském prostoru. Z nejnovějších dokumentů EU je zřejmé, že venkovské oblasti se mohou stát přitažlivějšími a nabízet dostatek možností pro rozvoj služeb a vytváření produktů v oblasti cestovního ruchu. Přispěje to k tomu, že se venkovský cestovní ruch stane důležitým zdrojem diverzifikace venkovského hospodářství, což představuje významnou příležitost pro Českou republiku.“

Hesková et al (2006) shrnuje deset zásad ekologicky šetrného cestovního ruchu: „Účast na cestovním ruchu je přirozeným právem člověka. Jeho naplňování je

kromě mnohých pozitiv spojeno i s vážnými důsledky na přírodní prostředí a kulturu. Společnost amerických cestovních kancelářů (ASTA – American Society of Travel Agents) vydala deset zásad ekologicky šetrného cestovního ruchu:

1. Zanech po sobě jen otisky nohou, odnes si jen fotografie a vzpomínky.
2. Respektuj křehkost prostředí. Uvědom si, že každý z nás musí být ochotný pomoci jeho ochraně.
3. Aby tvoje dovolená měla smysl, najdi si předem čas a pouč se o zvycích, způsobu života a kultuře místa, které navštívíš. V průběhu cesty poznávej místní obyvatelstvo a hovoř s nimi.
4. Respektuj a podporuj místní kulturu (náboženství, tradice, řemesla, služby). Respektuj soukromí a důstojnost místního obyvatelstva, hlavně při fotografování.
5. Nikdy neodhazuj odpadky. Místo, které jsi navštívil, zanech čistější než bylo předtím, než jsi tam přišel.
6. Nekupuj výrobky z materiálů jako je slonovina, želví krunýř, nebo zvířecí kůže a kožešiny.
7. Chod' po vyznačených cestách a pěšinách. Neruš zvěř a nenič rostliny.
8. Seznam se s programem ochrany přírody, organizacemi ochrany a podporuj je.
9. Kde je možné, používej veřejnou dopravu, necestuj vlastním autem. Upozorňuj ostatní řidiče, aby zbytečně nenechávali v chodu motory svých vozidel.
10. Žádej, aby cestovní kanceláře a cestovní agentury, výletní a rekreační zařízení přijaly toto desatero, nebo jiné normy ochrany prostředí a důsledně je uplatňovaly při výchově svých zaměstnanců.“

Ze základních forem šetrné turistiky lze podle Schneidera et al (2008) vyjmenovat následující:

- Pěší turistika
- Cykloturistika
- Agroekoturistika (Ekoagroturistika)
- Vodácká turistika
- Lyžařská turistika
- Ostatní možné formy šetrné turistiky
 - o hipoturistika
 - o kulturní, kulturně-archeologická, kulturně-architektonická turistika
 - o historická, historicko-vojenská turistika
 - o folklórní nebo národopisná turistika
 - o železniční turistika
 - o turistika za technickými památkami
 - o regionální nebo oblastní (krajová) turistika
 - o potápěčská turistika.

Měkká forma cestovního ruchu, která patří do šetrné turistiky je definována podle Páskové et Zelenky (2002) jako „druh cestovního ruchu, který minimalizuje vliv nežádoucích aktivit spojených s cestovním ruchem na místní komunitu a životní prostředí. Základními principy jsou maximální zapojení místních zdrojů (suroviny, lidé, know-how, tradice, kultura aj.) a malokapacitní cestovní ruch.“

Schneider et al (2008) uvádí, že „měkká forma turistiky je turistika, která je šetrná k životnímu prostředí. „Ekologická“ forma turistiky, která se chová

ekologicky vůči životnímu prostředí. Jde o formy turistiky, které neovlivňují, resp. nemají negativní dopady do životního prostředí a snaží se negativní vlivy na životní prostředí v maximální míře eliminovat, resp. se snaží, aby tyto dopady byly co nejmenší.

Tato udržitelná forma turistiky se zaměřuje na kvalitu zážitku. Zohledňuje sociální rovnost, respektuje potřeby místní komunity. Zaměstnává místní obyvatele a zapojuje je do plánování a rozhodování. Zůstává v mezích možností využití místních zdrojů (minimalizuje negativní vlivy, spotřebu energie, efektivně řídí odpadové hospodářství, recykluje). Zachovává celou šířku rekreačních, vzdělávacích a kulturních možností v rámci a napříč generacemi. Je založena na aktivitách, které reflektují charakter místa a regionu. Umožňuje turistovi seznámit se s navštíveným regionem a podporuje jeho zájem o komunitu a životní prostředí. Nelimituje ostatní odvětví při uplatňování principů udržitelnosti. Je integrována do místního, regionálního či národního rozvojového plánu. Minimalizuje nepříznivé dopady na místní společenství, kulturní dědictví, krajinu, zvyky a živočišné druhy a zároveň podporuje sociální a ekonomickou prosperitu. Zanechá hmotné a sociální prostředí neoslabené, v ideálním případě i zkrášlené, jako zdroj pro budoucí požitek.“

Opakem měkké formy je tvrdý cestovní ruch, který je Páskovou et Zelenkou (2002) vysvětlen jako „masový cestovní ruch, který nebere ohled na své sociální, kulturní a environmentální dopady, protipól měkkého cestovního ruchu, případně alternativního cestovního ruchu.“

3.7 Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Trvale udržitelný rozvoj je v řadě publikací chápán jako zachování přírodního a kulturního dědictví, při vyváženém hospodářském a sociálním rozvoji daného území, s respektováním ekologických aspektů. Problematika udržitelného rozvoje patří ke globálním problémům současného světa a proto se vlády, nevládní organizace i představitelé různých občanských společností v průběhu let snaží najít nejvhodnější koordinovaný přístup k jejímu řešení (Indrová et al, 2007).

Ryglová (2007) vymezuje udržitelný rozvoj jako „rozvoj, který odpovídá požadavkům současnosti a neomezuje schopnost budoucích generací zajistit si totéž. Zlepšení kvality lidského života v mezích obnovitelnosti ekosystémů.

Základní zásady tzv. udržitelného rozvoje v kontextu cestovního ruchu mají:

- napomáhat lidem vést zdravý a produktivní život v souladu s přírodou,
- přispívat k zachování, ochraně a obnově ekosystémů planety Země,
- být založeny na vzorcích trvalé udržitelnosti výroby i spotřeby.“

Současný cestovní ruch ve světě i v České republice lze charakterizovat také mnoha neudržitelnými trendy. Aktuálně sice již spíše stagnuje kvantitativní nárůst počtu domácích i zahraničních návštěvníků, ale stále dochází k významnému a často neregulovanému růstu infrastruktury cestovního ruchu a viditelná je i geografická expanze cestovního ruchu (Kolektiv autorů, 2010).

Otázky životního prostředí a trvalé udržitelnosti jsou nepochybně aktuálními tématy po celé Evropě. Ovšem význam, který se jim připisuje, je v různých zemích Evropy značně odlišný. V mnoha zemích se stále klade důraz pouze na fyzické životní prostředí, v jiných se zabývají zároveň také sociálními a ekonomickými dopady cestovního ruchu, služeb pro využití volného času a ubytovacích a

stravovacích služeb pod vlajkou trvale udržitelného rozvoje. Hlavními problémy se v různých zemích rovněž liší (Horner et Swarbrooke, 2003).

Kolektivu autorů (2010) uvádí, že „rostou aktivity EU, OSN a mezinárodních organizací cestovního ruchu, zaměřené na udržitelnost cestovního ruchu. Podpora na úrovni mezinárodních organizací cestovního ruchu spočívá především v deklarativní podpoře udržitelného rozvoje, v pořádání konferencí, podpoře ekocertifikace, výzkumu, vhodných forem cestovního ruchu atd.“

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu má podle Kolektivu autorů (2010) „vést k řízení všech zdrojů tak, aby byly spokojeny ekonomické, sociální a estetické potřeby při zachování kulturní identity, biologické různorodosti a procesů, které umožňují život. Produkty udržitelného CR jsou takové, jenž fungují v souladu s místním životním prostředím, společností a kulturou tak, aby se tyto nestaly obětí rozvoje cestovního ruchu.“

Udržitelný cestovní ruch vyžaduje organizaci průmyslu, který bere zřetel na dlouhodobé účinky ekonomických aktivit ve vztahu ke zdrojům a z tohoto důvodu plynoucí obavy o uspokojení potřeb dnešní a budoucí generace.

Udržitelný cestovní ruch závisí na:

- krátkodobém a dlouhodobém uspokojení potřeb populace v rámci zlepšující se úrovně způsobu života
- uspokojení požadavků rozvíjející se turistiky a růst atraktivnosti území pro turisty
- ochraně životního prostředí spolu s realizací plánovaných cílů (Sharpley et Telfer, 2002).

Vlivy cestovního ruchu na okolní prostředí můžeme rozdělit na vlivy v oblasti životního prostředí a v oblasti socio-kulturního prostředí. Vlivy cestovního ruchu se analyzují v oblasti obou prostředí většinou zvlášť, ač jsou vzájemně provázány.

Definice udržitelného cestovního ruchu se často liší. Někdy za něj považujeme přesné formy jako venkovský cestovní ruch, agroturistika, akoturismus apod. Jindy je tento pojem vymezen jako aplikace udržitelného konceptu do kteréhokoliv druhu cestovního ruchu (Kolektivu autorů, 2010). Pásková et Zelenka (2002) vymezují udržitelný cestovní ruch jako „cestovní ruch, který dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí.“

Udržitelný cestovní ruch stojí na několika principech. Prvním z nich je zachování zdrojů. Udržitelný rozvoj je spojován se životností nejen enviromentálních zdrojů, ale také ekonomických, sociálních a kulturních zdrojů. Druhým principem je budoucnost. Ta je spojená s budoucností dalších generací, které by mohly profitovat ze zdrojů, příležitostí i možností, které by měli trvat co nejdéle. Třetím principem je spravedlnost. Někteří vědci argumentují, že je nutné zachovat fair play při rozdělování ekonomických, sociálních, kulturních a enviromentálních užitků a nákladů (Kolektiv autorů, 2010).

3.8 Legislativní úprava cestovního ruchu v ČR

Cestovní ruch není v České republice legislativně ošetřen žádným speciálním zákonem upravujícím souhrnně problematiku v této oblasti. Jediným zákonem týkajícím se výhradně oblasti cestovního ruchu je zákon č. 214/2006 Sb., který novelizuje zákon č. 159/99 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti

cestovního ruchu. Ten ovšem upravuje v podstatě jen problematiku cestovních kanceláří a cestovních agentur, tedy pouze velice malou část odvětví cestovního ruchu (Galvasová et al, 2008).

Nejdůležitější právní předpisy lze rozdělit podle Drobné et Morávkové (2004) na:

- a) „právní normy, které se týkají výlučně cestovního ruchu – zákon o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně občanského zákoníku a zákona o živnostenském podnikání,
- b) právní normy, které také zasahují do oblasti cestovního ruchu:
 - zákon o živnostenském podnikání – např. provozování cestovní kanceláře, cestovní agentury, hostinská živnost, průvodcovská činnost,
 - obchodní zákoník – např. smlouva o zprostředkování, smlouva o nájmu dopravního prostředku, smlouva mandátní,
 - občanský zákoník – např. smlouva o ubytování, smlouva o přepravě osob, smlouva o dílo, smlouva o úschově, cestovní smlouva,
 - daňové zákony – např. zákon o dani z přidané hodnoty, zákon o dani z příjmu, zákon o silniční dani a další,
 - zákon o ochraně spotřebitele,
 - devizový zákon,
 - celní zákon,
 - zákon o cestovních dokladech
 - a další právní normy a vyhlášky.“

Z hlediska veřejné správy je cestovní ruch vnímán jako součást regionální politiky. Z legislativní úpravy na úrovni regionální politiky také vychází. Z hlediska věcného je zásadní zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných úředních orgánů státní správy České republiky (ve znění zákona č. 110/2007 Sb.), tzv. kompetenční zákon, který stanoví jako ústřední orgán ve věcech regionální politiky a cestovního ruchu Ministerstvo pro místní rozvoj (§ 14 odst. 1). Jistou výjimkou tvoří tzv. lázeňský cestovní ruch, který je podle kompetenčního zákona v působnosti Ministerstva zdravotnictví.

Nosnou normou regionální politiky je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který specifikuje oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů. V § 3 písm. d) je jako oblast podpory regionálního rozvoje jmenovitě uváděn i cestovní ruch. Část třetí zmiňovaného zákona se věnuje působnosti správních úřadů, krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje a tedy i při podpoře cestovního ruchu.

Vnitrostátní úprava je kompatibilní s právními dokumenty EU. Ty ovšem věnují pozornost jen vybraným aspektům cestovního ruchu, zejména cestovním kancelářím a jejich činnosti. Viz např. lepší sezónní a geografické rozložení cestovního ruchu (rezoluce Rady č. 86/C340/01), souborné služby pro cestování, pobyty a zájezdy (směrnice Rady č. 90/314/EHS), sběr statistických informací v oblasti cestovního ruchu (směrnice Rady č. 95/57/ES), spolupráce v oblasti cestovního ruchu (rozhodnutí Rady č. 86/664/EHS) a řada dalších (Galvasová et al, 2008).

3.9 Organizace a řízení cestovního ruchu v ČR

Řízení cestovního ruchu v České republice prošlo v průběhu let značnými změnami. V souvislosti s tím se často mění i organizační struktura orgánů a organizací, které cestovní ruch metodicky řídí a bezprostředně ovlivňují vývoj v této oblasti. V současné době se na řízení cestovního ruchu v České republice podílí:

- **Poslanecká sněmovna parlamentu** – Podvýbor pro cestovní ruch a krizové regiony, který je zřízen při hospodářském výboru, Podvýbor pro prezentaci České republiky v zahraničí, který je zřízen při Zahraničním výboru. Podvýbory nemají řídicí kompetence, ale představují pracovní, konzultační a poradní orgány, které se zabývají např. legislativními otázkami cestovního ruchu apod.
- **Senát** – kde vzhledem ke značné šíři problematiky cestovního ruchu se mohou otázky této sféry probírat nejenom v Podvýboru pro cestovní ruch Výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu, ale i v Ústavně-právním výboru či Výboru pro evropskou integraci.
- **Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky** je metodickým centrem řízení cestovního ruchu, které v rámci svých kompetencí řeší otázky mezinárodní spolupráce v oblasti cestovního ruchu, vede agendu spojenou s členstvím České republiky v UNWTO, podílí se na tvorbě legislativy, připravuje materiály koncepčního charakteru a podporuje rozvoj cestovního ruchu v regionech.
- **Česká centrála cestovního ruchu** – Czech Tourism je řízena MMR ČR a jejím hlavním posláním je propagace České republiky na mezinárodních trzích cestovního ruchu (Indrová et al, 2009).

Podle Vaníčka (2007a) je CzechTourism „klasická marketingová organizace, která je zaměřena na podporu příjezdového CR. CzechTourism v rámci svého poslání koordinuje státní propagaci CR s aktivitami prováděnými podnikatelskými subjekty a rozvíjí střednědobou a aktuální strategii pro marketing produktů CR na domácím i zahraničním trhu.“

- **Krajské úřady** ovlivňují rozvoj cestovního ruchu na svém území pomocí odborů, které mají ve své kompetenci problematiku cestovního ruchu (Indrová et al, 2009).
- **Profesní organizace a zájmové sdružení** – dbají o zvyšování kvality poskytovaných služeb v oboru, pomáhají prosazovat zájmy svých členů a pravidelně informují členskou základnu o novinkách v oboru (Indrová et al, 2009).

Organizace cestovního ruchu v ČR podle Vaníčka (2007b):

a) **Asociace turistických informačních center A.T.I.C. ČR**

A.T.I.C. ČR je cechovní organizací Informačních center (kanceláří), která zajišťují činnost v cestovním ruchu a tím pomáhají rozvoji cestovního ruchu v ČR.

b) **Asociace cestovních kanceláří ČR**

Posláním ACK je zastupování a ochrana hospodářských zájmů členů, podpora jejich informovanosti, rozvíjení jejich činnosti a profesní prestiže. ACK

podporuje dobré jméno a úroveň českého cestovního ruchu, zasazuje se proti nekalé konkurenci a poškozování klientů.

c) *Asociace českých cestovních kancelářů a agentur*

Asociace českých cestovních kancelářů a agentur (dále jen AČCKA) je české profesní sdružení subjektů cestovního ruchu. Účelem sdružení AČCKA je zastupování a ochrana hospodářských zájmů svých členů, podpora jejich informovanosti, rozvíjení jejich činnosti a profesní prestiže. AČCKA navazuje kontakty a trvale spolupracuje s obdobnými organizacemi cestovního ruchu v zahraničí, s národními centrály cestovního ruchu, s pořadateli veletrhů cestovního ruchu a dalšími subjekty.

d) *Asociace hotelů a restaurací České republiky (AHR ČR)*

Asociace vznikla sloučením dvou subjektů: HO.RE.KA ČR Sdružení podnikatelů v pohostinství a cestovním ruchu spolu a Národní federací hotelů a restaurací České republiky v roce 2006. Vznik společné, jednotné organizace je důležitým mezníkem pro další rozvoj a reprezentaci oboru, jak v rámci České republiky, tak na mezinárodní úrovni a zároveň jasnou deklarací schopnosti podnikatelů v oboru hotelnictví a gastronomie, domluvit se a prosazovat své zájmy společně.

e) *Ostatní organizace zabývající se cestovním ruchem*

Podpora cestovního ruchu je v programu dalších organizací na úrovni obcí a krajů, které mimo jiné podporují cestovní ruch. Jsou to např. Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, Sdružení lázeňských měst, Komise Asociace krajů ČR pro kulturu a cestovní ruch. Dále jsou to některé profesní organizace, jako Svaz obchodu a cestovního ruchu v rámci Hospodářské komory ČR a dalších.

3.10 Orgány a organizace cestovního ruchu ve světě

Hlavní orgány Evropské unie ve vztahu k problematice cestovního ruchu jsou:

Evropská rada
Rada Evropské unie
Evropská komise
Evropský parlament
Evropský soudní dvůr.

Evropská rada

Jejími hlavními úkoly jsou:

- koordinace hospodářské politiky členských států
- rozhodovací pravomoci
- pravomoc svěřit Evropské komisi provádění Radou přijatých a vydaných aktů (Houška et Petřů, 2010).

Evropská komise

Evropská komise je výkonným orgánem Evropského společenství. Je nezávislá na vládách členských států a je zodpovědná pouze vůči Evropskému parlamentu (Štěrbová, 2007b).

Problematika cestovního ruchu spadá do kompetence generálního ředitelství pro „podnikání a průmysl“. Z pohledu vnitřního členění generálního ředitelství spadá cestovní ruch pod ředitelství „I“, v rámci kterého je zřízeno oddělení cestovního ruchu (Tourism Unit), které má na starosti organizační zajištění Poradního výboru pro cestovní ruch, včetně dalších aktivit spojených s cestovním ruchem.

Evropský parlament

Evropský parlament zastupuje občany Evropské unie. Evropský parlament je jediným orgánem Společenství, který se schází a rokuje veřejně.

Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr se zabývá evropským právem a jeho aplikací v členských státech EU. Z hlediska cestovního ruchu jsou významné judikáty Evropského soudního dvora, které jsou součástí sekundární evropské legislativy a které závazným způsobem vykládají význam některých ustanovení evropské legislativy související s cestovním ruchem (Houška et Petřů, 2010).

Mezinárodní organizace cestovního ruchu

a) ***Světová organizace cestovního ruchu*** (WTO) je mezivládní organizace, která funguje jako celosvětový soudní dvůr pro dozírání nad cestovním ruchem a záležitostmi s ním spojenými (Composite authors, 2000).

Předmětem činnosti je posilování vztahů mezi soukromým a veřejným sektorem ve spojení s posláním WTO (Composite authors, 1999).

b) ***Světová turistická organizace*** (UNWTO) je agentura Spojených národů, která se zabývá otázkami cestovního ruchu. UNWTO vydává řadu publikací (Výroční zprávu o statistice cestovního ruchu, Manometr cestování a turistiky a další) (Vaníček, 2007b).

c) ***Světová rada cestování a cestovního ruchu*** (WTTC) je nevládní mezinárodní organizace, která sdružuje vrcholné představitele významných hotelových řetězců, cestovních kanceláří, leteckých společností a dalších organizací působících v cestovním ruchu (Drobná et Morávková, 2004).

d) ***Evropská komise cestovního ruchu*** (ETC) je členem WTO a sdružuje národní turistické centrály. Jejím hlavním cílem je podpora cestování do Evropy ze všech ostatních států světa.

e) ***Evropská skupina pro cestovní ruch*** (ETAG) je přidruženým členem WTO a má za cíl podporovat komunikaci a spolupráci mezi vládami, národními turistickými centrály a dalšími subjekty cestovního ruchu.

f) ***Evropský svaz odborníků cestovního ruchu*** (EUTO) mimo jiné podporuje koordinaci a zvyšování úrovně vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu (Drobná et Morávková, 2004).

3.11 Historický vývoj cestovního ruchu

Pomineme-li období renesance i baroka, která již také vykazovala první známky tohoto oboru (např. původní české cestopisy, cesty za vzděláním), lze období novodobého cestovního ruchu datovat od roku 1900. V tomto roce Č. Šulc

zorganizoval první výpravu na Světovou výstavu do Paříže. V roce 1901 pak společně s F. Topičem založil první cestovní kancelář v Čechách (Francová, 2003).

Petrů (1999) uvádí, že „vznik a další rozvoj cestovního ruchu je projevem hlavně dvou lidských potřeb, a to potřeby rekreace, tj. oddechu (odpočinku), a potřeby bezprostředního poznávání. Obě tyto potřeby se začaly projevovat s rozvojem výrobních sil.

Cestovní ruch se však mohl vyvíjet jen za podmínek osobní svobody pohybu člověka a po uspokojení základních životních potřeb, tedy až po dosažení určitého stupně životní úrovně, kdy má obyvatelstvo určité základní množství finančních prostředků, ale i přiměřený fond volného času.“

Francová (2003) uvádí rozvoj cestování a turistiky od dvacátých a třicátých let 20. století následovně:

- „roku 1918 je založeno vydavatelství vydávající cestopisy v edici Cesty
- 20. léta jsou charakterizována léčebně-lázeňskými pobyty zejména zahraniční klientely, neboť české lázně byly tehdy světoznámé
- roku 1920 je založen Klub českých turistů. Ten je každému z nás známý především díky perfektně vedenými a udržovanými barevnými turistickými značkami a rozcestníky
- roku 1920 vzniká Česká dopravní kancelář, dodnes známá jako Čedok
- roku 1933 vychází první průvodce zahraniční destinace v češtině
- roku 1934 se v Krkonoších zakládá Horská služba, jedna z důležitých služeb v oblasti turismu.“

V České republice největší rozmach nastal v období hospodářské junktury v roce 1937. Zvláštní rozmach zaznamenal v Čechách tramping (Ryglová, 2009).

Padesátá léta jsou v historii cestovního ruchu u nás zapsána jako období, ve kterém dochází ke vzniku a rozmachu jevu zvanému „chataření a chalupaření“, ve kterém čeští občané nalézali náhradu za nemožnost vycestovat do zahraničí.

V průběhu šedesátých let vzniká řada bývalých státních cestovních kanceláří. Prudký rozmach neomezeného (kromě vízových povinností) cestování následuje po otevření státních hranic na konci roku 1989 a zejména pak na začátku let devadesátých (Francová, 2003).

Typické bylo:

- vznik velkého počtu cestovních kanceláří (cca 4 tis.),
- liberalizace živností, velký počet subjektů podnikajících v cestovním ruchu,
- rychlá transformace podniků cestovního ruchu a jejich privatizace,
- převládaly krátkodobé poznávací cesty do sousedních států – pasivní cestovní ruch,
- v aktivním cestovním ruchu převládaly krátkodobé pobyty,
- nedostatek zkušeností, neprofesionální přístup (např. kuchař si otevřel restauraci, řidič dopravní společnost, průvodce cestovní kancelář apod.),
- komplikovaná spolupráce mezi začínajícími podnikatelskými subjekty,
- převládají levnější poznávací zájezdy do zahraničí s využíváním minimálního množství stravovacích a ubytovacích služeb,
- ještě funguje forma vázaného cestovního ruchu, kdy podniky objednávají u cestovních kanceláří hromadné zájezdy pro zaměstnance, které se hradí ze společenských fondů podniku,

- postupně se stává trh nasycen, nabídka zájezdů začíná převyšovat poptávku,
- Česká republika se stala výrazně příjezdovou zemí cestovního ruchu (příjezdy převyšovaly výjezdy až 2,5 krát) (Ryglová, 2009).

Po roce 2000 lze podle Ryglové (2009) v České republice pozorovat následující:

- „Celkové zmírnění tempa růstu příjezdového cestovního ruchu zapříčiněné především:
 - o větší konkurencí mezi zeměmi,
 - o redukcí počtu cestovních kanceláří z nejrůznějších důvodů.
- Pokračující pozitivní trend v rozvoji cestovního ruchu je nejčastěji objasňován:
 - o růstem volného času,
 - o změnami v životním stylu u větší části obyvatel,
 - o růstem mobility,
 - o odstraňováním bariér volného pohybu osob mezi státy,
 - o novými nároky na způsob cestování.
- Zvyšuje se stabilita v podnikání v cestovním ruchu směřující:
 - o k lepší kvalitě poskytovaných služeb,
 - o ke zvyšování záruk poskytovaných klientovi, vč. pojištění.
- Rozvoj specifických forem turistiky, např.:
 - o agroturistika,
 - o cykloturistika,
 - o kongresová turistika a další.
- Specializace činností cestovních kanceláří a užší zaměření na produkt.
- Cestovní kanceláře se nejvíce zabývají tématickou turistikou a pasivním (výjezdovým) cestovním ruchem.
- Cestovní kanceláře začínají více spolupracovat.
- Tlak na vytvoření rámce pro činnosti cestovního ruchu v kontextu legislativy Evropské unie.
- Snahy o tvorbu statistické evidence cestovního ruchu v rámci mezinárodních standardů.
- Globalizace nabídky v cestovním ruchu.
- Účast zahraničních společností na rozvoji cestovního ruchu.
- Rozvoj cestovního ruchu pomocí franchisingu a internacionalizace systémů.
- Kladení důrazu na regionální aspekty rozvoje cestovního ruchu.
- Snahy o podporu regionálního sdružení.
- Rostoucí tlak na dostupnost informací, které se stávají klíčovým faktorem úspěchu.
- Změny spotřebitelského chování v cestovním ruchu.
- Propagace České republiky jako bezpečné destinace.
- Úroveň a rozsah služeb poskytovaných v oblasti cestovního ruchu má stále značné rezervy.“

3.12 Rozvoj cestovního ruchu v České republice

Podle Ministerstva pro místní rozvoj České republiky (2007) je Česká republika „významnou evropskou destinací cestovního ruchu založenou na atraktivitě a množství historických, kulturních a technických památek, přírodních krás a zajímavostí, rozmanitosti kultury, jakož i na významném postavení různých

forem cestovního ruchu. Česká republika má tak jedinečnou šanci uplatnit se na trhu cestovního ruchu nabídkou nových produktů jako např. městského, kongresového a incentivního cestovního ruchu, sportovně orientovaného cestovního ruchu a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a širokého souboru produktů šetrných k přírodě.“

Drobná et Morávková (2004) řadí mezi perspektivní oblasti rozvoje cestovního ruchu v České republice na základě provedených analýz předpokladů a možností uplatnění České republiky na mezinárodním trhu především:

- kulturní a poznávací cestovní ruch,
- lázeňský cestovní ruch,
- kongresový a incentivní (motivační) cestovní ruch, kombinace služebních cest a rekreace či turistických pobytů,
- venkovský cestovní ruch a agroturismus,
- cykloturistika,
- pěší turistika,
- tématicky zaměřený cestovní ruch (sklárství, výroba porcelánu, historická řemesla, pivovarnictví, vinařství aj.).

Indrová et al (2009) uvádí, že „cestovní ruch sehrává značnou roli při rozvoji regionů, proto je této problematice dlouhodobě věnována mimořádná pozornost ze strany Ministerstva pro místní rozvoj České republiky i agentury Czech Tourism ve strategických materiálech rozvoje této oblasti. Do roku 2000 byl cestovní ruch v regionech rozvíjen především na základě koncepčních materiálů Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. V souvislosti se vznikem krajů k 1.1.2001 se na základě iniciativy agentury Czech Tourism začaly vypracovávat regionální a krajské programy rozvoje cestovního ruchu. Hlavním cílem těchto aktivit bylo podpořit spolupráci v regionu, sdružovat prostředky na řešení zvolených priorit a celkově rozvoj cestovního ruchu.“

Rozvoj domácího cestovního ruchu není v České republice zdaleka na takové úrovni jako v zemích EU, které maximálně využívají svůj přírodní a kulturní potenciál (tradice, kulturní a historické památky) k maximálním ziskům z cestovního ruchu v souladu se zásadami trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu. I přes dobré výchozí podmínky však dosud neumí většina českých a moravských vesnic uplatnit svůj přirozený potenciál, a tak získávat prostředky z turistického ruchu a rekreace.

Pro zlepšení stávajících problémů je nutno využít specifických rysů mikroregionu (kultura, lidová řemesla, sportovní akce, místní rostlinná a živočišná produkce), vytvořit jednotný vizuální styl, je nutná masivní propagace i za hranice státu, vytvořit konkrétní projekty, sledovat trendy v cestovním ruchu, vzdělávat zaměstnance, informovat místní obyvatele, investovat do informačních center a technologií, oslovit cílové skupiny zákazníků, také je nutná spolupráce mezi jednotlivými obcemi v regionu, využití grantů a fondů EU, spolupráce místní veřejné správy, samosprávy s občany. S podnikateli, tak jako např. v Rakousku (Ryglová, 2009).

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (2007) spatřuje mezi problémy rozvoje cestovního ruchu:

- „nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu a nerozvinuté služby,
- nedostatek potřebných odborníků pro řízení subjektů v cestovním ruchu,

- absence marketingových koncepcí rozvoje ČR jako evropské destinace,
- omezené finanční prostředky pro rozvoj podnikání,
- nedostatek nosných projektů vedoucích k tvorbě produktů cestovního ruchu,
- nedostatek finančních prostředků na údržbu a obnovu kulturního dědictví,
- nízká technická úroveň a vybavenost zařízení koupališť na vodních tocích a nádržích, včetně uměle vybudovaných koupališť, ale i vybavení turistických tras, lyžařských a běžeckých tratí, cyklotras a cyklostezek (odpočívadla, hygienické zařízení apod.),
- výrazné vnitroregionální rozdíly v úrovni vybavenosti a návštěvnosti,
- nedostatečná schopnost subjektů na trhu cestovního ruchu reagovat na trendy probíhající jak na straně poptávky, tak na straně konkurenční nabídky (nabídka atraktivit cestovního ruchu, nabídka produktů, marketingová komunikace atd.).“

3.13 Zhodnocení postavení ČR ve světovém cestovním ruchu

Ve světovém kontextu se z hlediska výkonů cestovního ruchu Česká republika řadí mezi významné destinace cestovního ruchu. Na světě existuje 195 států a Česká republika se ve všech ukazatelích výkonů umísťuje mezi padesáti destinacemi s nejvyššími hodnotami, lze proto říci, že Česká republika patří mezi padesát nejvýznamnějších destinací cestovního ruchu. Její postavení v mezinárodním cestovním ruchu je významnější než odpovídá jejímu podílu na celkové rozloze pevniny a světové populaci.

V ukazatelích příjezdy a příjmy v mezinárodním cestovním ruchu obsadila ČR 34.místo, dobrou pozici má také v hodnocení výdajů na cestovní ruch na obyvatele. V případě rostoucích výdajů podobným tempem jako dosud by Česká republika mohla být zařazena v budoucích letech mezi čtyřicet nejvýznamnějších zdrojových zemí.

Celkově lze konstatovat, že Česká republika je typickou evropskou destinací cestovního ruchu, ležící na pomezí mezi západní a východní Evropou. V některých ukazatelích je její postavení shodné se západní Evropou, v některých hodnotách i lepší, ve srovnání s východní Evropou vykazuje většinou vyšší výkony (Jarolímková et Řehořková, 2008).

K typickým znakům cestovního ruchu ve světě patří:

- Zvyšování úlohy cestovního ruchu v rámci národní ekonomiky (vliv na kulturní život, životní prostředí, vznik nových pracovních příležitostí apod.).
- Změna životního stylu vyvolává rostoucí výdaje na cestovní ruch. (Občané Evropské unie vydávají na cestovní ruch 13-15% ze svých rodinných příjmů.) Lze říci, že při růstu rodinných příjmů o 1% rostou výdaje domácností na cestovní ruch o 2-2,5%.
- Mění se věková struktura obyvatelstva, zejména v zemích Evropy a USA dochází ke stárnutí populace a vytváří se atraktivní skupina movitých a vzdělaných seniorů, v relativně dobré tělesné kondici.
- Rostoucí zájem na udržování a zlepšování tělesné kondice formou nízkokalorické či bezcholesterolové stravy, fitness center, rehabilitačních a léčebných pobytů.
- Vzrůstá role ženy, která je stále častěji sama ekonomicky aktivní a pociťuje větší potřebu krátkodobých či víkendových cest.

- Rostoucí zájem o sebevzdělávání v různých typech zájezdových kurzů např. jazykové kurzy, kurzy golfu, potápění, tenisu apod.
- Nejnavštěvovanějším kontinentem je stále Evropa.
- Neustále se zvyšující konkurence vyvolává stále silnější tlaky na kvalitu poskytovaných služeb, dostupnost kvalitních informací a rozvoj informačních technologií.
- Prosazuje se výrazná diverzifikace turistických destinací, zejména silně se prosadily nové destinace v Asii, severní Africe, Latinské Ameriky a Karibské oblasti.
- Nové změny v turistické poptávce se soustřeďují na zvýšený zájem o ekologické aspekty a životní prostředí jednotlivých turistických lokalit.
- Nastává rozvoj nových forem a produktů cestovního ruchu.
- Expanze cestovního ruchu je brzděna teroristickými útoky, válkou v Iráku, přírodními vlivy či krizí světové burzy.
- Cestovní ruch je ovlivňován ekonomickou situací a nestálostí burzovního trhu, vlivem vzrůstajících úrokových sazeb na občany s vysokým zadlužením domácností a nestálostí směnných kurzů (Ryglová, 2009).

Resinger (2009) uvádí, že „mezinárodní cestovní ruch se výrazně rozšířil v minulém desetiletí. Důsledky takového vzrůstu mezinárodního turismu mohou být velice rozmanité. Vystává otázka, zda mezinárodní cestovní ruch posílí porozumění mezi lidmi nebo zvýší pravděpodobnost kulturních sporů a konfliktů. Rozdílné kulturní skupiny turistů se chovají odlišně. Mají rozdílné potřeby a motivace pro cestování, odlišné názory, prožitky, vnímání a tendence při nakupování. K dosažení úspěchu by zaměstnanci v cestovním ruchu měli mít znalosti o jednotlivých kulturách jejich cílového trhu. Musejí znát a porozumět upřednostňovaným hodnotám jejich zákazníků a být si vědomi kulturních odlišností mezi mezinárodními turistickými trhy a místními obyvateli.“

3.13.1 Cestovní ruch ve vybraných zemích Evropy

Rakousko

Rakousko je typickou zemí mezinárodního cestovního ruchu s tradicí a komplexní materiální základnou jeho realizace (Hrala, 2001).

Rakousko je zemí bohaté historie a vlivu. Pro Rakousko jsou typické perfektní služby cestovního ruchu, netradiční aktivní formy turistiky i velké množství sportovních a kulturních aktivit (festivaly, kongresy, setkání). Rakousko je zemí alpské turistiky, ale kromě Vídně je zde ještě množství důležitých míst jako Eisenstadt – Melk. Krems – Linz – Bad, Ischl – Halstadt – Salzburg – Innsbruck – Klagenfurt – Graz, ale i nejmenší město Rakouska Hardegg a Raabs (Štýrský et Šípek, 2008).

Čeští turisté navštěvují Rakousko po otevření hranic a množství nových hraničních přechodů poměrně hojně. Cestují do této země individuálně za lyžováním a horskou turistikou i organizovaně k návštěvám Vídně i horských oblastí (Holeček et al, 1999).

Německo

Německo patří k těm státům světa, na jejichž území je cestovní ruch nejvíce rozšířen (Holeček et al, 1999).

Německo není pouze seznamem atraktivních památek, ale i zemí regionálně charakteristických tradic, kde každý region nabízí jak jiné svátky a zvyky, tak i kulinářské speciality (Hamarnehová, 2008). Nejvýznamnější koncentrace cestovního ruchu je v podhůří a vysokohorské oblasti Alp v Bavorsku s širokými možnostmi letní rekreace, turistiky a zimních sportů. Další oblasti soustředění cestovního ruchu využívají hydrologických podmínek (Hrala, 2001).

Čeští turisté navštěvují v Německu především velká města. Patří mezi ně zejména Norimberk, Mnichov, Řezno, Bayreuth a Pasov (Pasau) (Holeček et al, 1999).

Slovenská republika

Slovensko má mimořádně výhodné lokalizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

Zvláště příznivé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu vytvářejí některé specifické povrchové tvary. Patří k nim zejména početné krasové jeskyně, úzká a hluboká kaňonovitá údolí, anebo skalní města vzniklá zvětráváním měkkých hornin. K přírodním lokalizačním podmínkám patří i prameny léčivých vod, umožňující vznik lázní (Holeček et al, 1999).

Vedoucí postavení v realizaci cestovního ruchu mají v Slovenské republice zejména tři oblasti: Bratislava se širokým zázemím a Vysoké a Nízke Tatry (Hrala, 2001).

Polsko

Pro cestovní ruch má Polsko přes převažující nížinný charakter povrchu vhodné přírodní i kulturněhistorické předpoklady. Má také velkou návštěvnost zahraničních turistů (Holeček et al, 1999). Největší návštěvnost má pobřeží Baltského moře v oblasti Gdaňské zátoky, kde je mezinárodní letoviště Sopoty (festival populární hudby). Mimořádný význam pro Polsko mají horské oblasti na jihu, které se uplatňují v cestovním ruchu celoročně. Pro návštěvníky jsou přitažlivá velká města s četnými památkami a společenskými atraktivitami (Hrala, 2001).

Česká republika

Česká republika je přitažlivá nejen proslulým lázeňským trojúhelníkem v západních Čechách a krásami Prahy, ale i velkým množstvím přírodních atraktivit typických pro středoevropskou parkovou krajinu s výraznými geomorfologicky zajímavými útvary (skalní města, Bezděz, Kunětická hora). Z kulturních atraktivit nejde jen o města České inspirace nebo chráněné památky UNESCO, ale i takové klenoty jako jsou jihočeské Slavonie nebo Dačice, jihočeské lidové baroko nebo rázovité stavby jižní Moravy (Štýrský et Šípek, 2008).

3.14 Cestovní ruch v kontextu regionální politiky

Samotná realizace regionální a strukturální politiky se provádí prostřednictvím tzv. programování, které je založeno na rozdělování prostředků Společenství na základě víceletých rozvojových programů.

Druhy programovacích dokumentů:

- *vícestupňový systém*

- Národní rozvojový plán
 - Rámec podpory Společenství
 - Operační programy
- *zjednodušený systém*
- Jednotný programový dokument (Dušek et Protiva, 2007).

Podle Svatoňové et al (2006) „operační programy slouží k získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů na takové programy, které jsou v souladu s výzvou k předkládání projektů do opatření (programů) v rámci těchto operačních programů.“ V České republice bylo v rámci tří cílů politiky soudržnosti nakonec připraveno 26 operačních programů.

Rozvoj cestovního ruchu je možné podporovat v rámci několika operačních programů. Jsou to především regionální operační programy.. Cílená podpora významných turistických oblastí se vyskytuje v Integrovaném operačním programu pod řízením Ministerstva pro místní rozvoj. Podporovat cestovní ruch bude možné i v Operačním programu Přeshraniční spolupráce.

Podpořit cestovní ruch bude možné i v Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, který k financování využívá Evropský zemědělský fond na podporu venkova (Štěrbová, 2007b).

Regionální operační programy

Globální cíl regionálních operačních programů se zaměřuje na urychlení rozvoje regionů ČR, na zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a na posílení kvality života obyvatel, a to vše při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů, který vychází z využití jejich potenciálu.

Ve všech regionálních operačních programech jsou popsány tři či čtyři tematicky zaměřené prioritní osy, další prioritní osa je vždy věnována tzv. technické pomoci. V žádném regionálním operačním programu nechybí prioritní osa zaměřená na podporu cestovního ruchu, další tematicky zaměřené prioritní osy podporují většinou dopravu a dopravní obslužnost, integrovaný rozvoj měst a obcí a celkový rozvoj venkova (Štěrbová, 2007b).

Operační programy v ČR 2007 – 2013 uvádí Štěrbová (2007a) ve své publikaci Legislativní základy Evropské unie a orgány EU v oblasti cestovního ruchu, strukturální politiky EU.

Operační program životní prostředí

„OP ŽP obsahuje 7 tematických prioritních os, které směřují podporu do zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, zaměřuje se také na zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, podporuje udržitelné využívání zdrojů energie, program by měl zajistit zkvalitnění, nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, dále omezovat průmyslové znečištění a enviromentální rizika, zlepšovat stav přírody a krajiny. OP ŽP chce rovněž investovat do rozvoje infrastruktury pro enviromentální vzdělávání, poradenství a osvětu. Celkově by OP ŽP měl zvýšit atraktivitu území pro život, práci a investice.“

4. Charakteristika studijního území

4.1 Obecná charakteristika zájmového území

4.1.1 Vznik mikroregionu Zálesí

Sdružení obcí mikroregionu Zálesí vzniklo dne 23.9.1999 v Humpolci. Zde starostové šesti obcí (Čejov, Kaliště, Sedlice, Senožaty, Vystrkov a Želiv) a města Humpolce podepsali prohlášení, kde vyjadřují zájem stát se součástí mikroregionu. Zastupováním mikroregionu Zálesí bylo pověřeno město Humpolec. Mikroregion vznikl jako přirozená formace obcí, spojených kulturními a historickými tradicemi, ale také společnými problémy (Kolektiv autorů, 2000).

4.1.2 Přírodní podmínky

Krajina mikroregionu náleží svými přírodními charakteristikami k nejrozsáhlejší horopisné oblasti ČR - Českomoravské vrchovině. Typické jsou mírně zvlněné terény vzájemně si zdánlivě podobné přece však od místa k místu jiné, což spolu s rostlinným krytem je příčinou malebnosti zdejší krajiny.

Převládajícími horninami jsou krystalické břidlice, především ruly, vzniklé přeměnou původních sedimentů (pararuly) nebo vyvřelin (ortoruly) ve velké hloubce.

Mikroregion leží v mírně teplé klimatické oblasti s průměrnou roční teplotou 6-8 °C a s ročními srážkami kolem 600 mm. Zdejší krajina spadá do oblasti druhově vcelku chudé hercynské květeny, vyznačující se výskytem jen velmi malého počtu vesměs nenápadných druhů (Kolektiv autorů, 2000).

4.1.3 Životní prostředí

Rybníky spolu s ostatními vodními nádržemi a vodními toky, přestože se jedná o minimální podíl na výměře, jsou jedním z významných krajinných prvků mikroregionu. Negativní je bohužel stav eutrofizace a zanedbání údržby břehových porostů a přilehlých pozemků. Negativně, avšak v menší míře, ovlivňuje životní prostředí místní průmysl a nevhodné obhospodařování zemědělské půdy. Znečištění ovzduší z hlediska mikroregionu je zanedbatelné. Produkce odpadů v mikroregionu je nízká a je podporován separovaný sběr odpadů (Kolektiv autorů, 2000).

Na zájmovém území se nacházejí maloplošná chráněná území (Přírodní rezervace Rybník Pařez, Přírodní rezervace Kamenná trouba, Národní přírodní památka Jankovský potok) a prvky soustavy Natura 2000 (Želivka, Jankovský potok, Trnava).

4.1.5 Poloha a rozloha

Kolektiv autorů (2000) v analytické části strategie uvádí, že „mikroregion Zálesí se rozkládá v severovýchodní části okresu Pelhřimov. Přímo hraničí s okresem Jihlava a s okresem Havlíčkův Brod“ (viz. příloha č. 1, 2, 3).

Mikroregion sdružuje 20 obcí s téměř 15 920 obyvateli. Rozloha mikroregionu činí 19 412 ha, hustota osídlení je 122 obyvatel/km².

4.2 Základní informace o obcích

Budíkov: Vzdálenost od města Humpolec: 5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 22 km. Rozloha: 664 ha.

Části obce: Malý Budíkov a Pusté Lhotsko.

První zmínka o obci je z roku 1226. Obecní kronika je vedena od roku 1928.

Bystrá: Vzdálenost od města Humpolec: 4,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 16 km. Rozloha: 392 ha.

První zmínku o obci Bystrá nalezneme v historických pramenech v roce 1226.

Čejov: Vzdálenost od města Humpolec: 3,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 20 km. Rozloha: 799 ha.

Části obce: Čejov a Hadina.

První zmínka o obci Čejov pochází z roku 1370.

Horní Rápotice: Vzdálenost od města Humpolec: 5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 25 km. Rozloha: 399 ha.

První zmínka o obci spadá do roku 1352.

Humpolec: Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 15 km. Rozloha: 5 149 ha.

Části města: Světlice a Světlický dvůr, Rozkoš, Vilémov, Plačkov, Krasoňov, Petrovice, Lhotka, Brunka.

První zmínka o Humpolci pochází z roku 1178.

Ježov: Vzdálenost od města Humpolec: 20 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 28 km. Rozloha: 302 ha.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1352.

Kaliště: Vzdálenost od města Humpolec: 8 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 25 km. Rozloha: 1 242 ha.

Části obce: Kaliště, Podivice, Staré Hutě, Holušice, Háj.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1318.

Kejžlice: Vzdálenost od města Humpolec: 7 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 24 km. Rozloha: 1 127 ha.

Části obce: Nové Dvory, Čihadlo, Orlovy a Pelhřimák.

První zmínky o obci pocházejí z roku 1378.

Koberovice: Vzdálenost od města Humpolec: 12,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 26 km. Rozloha: 728 ha.

Části obce: Koberovice, Lísky a Lohenice.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1341.

Komorovice: Vzdálenost od města Humpolec: 4,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 14 km. Rozloha: 306 ha.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1226.

Mladé Bříště: Vzdálenost od města Humpolec: 6 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 16 km. Rozloha: 533 ha.

Části obce: Hojkovy, Mladé Bříště a Záhoří.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1226.

Mysletín: Vzdálenost od města Humpolec: 9 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 15 km. Rozloha: 414 ha.

První zmínku o obci nalezneme z roku 1226.

Proseč: Vzdálenost od města Humpolec: 10 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 27 km. Rozloha: 383 ha.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1391.

Řečice: Vzdálenost od města Humpolec: 10,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 28 km. Rozloha: 775 ha.

Části obce: Křepiny, Záběhlice.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1307.

Sedlice: Vzdálenost od města Humpolec: 11,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 12 km. Rozloha: 551 ha.

První zmínka o obci spadá do roku 1226.

Senožaty: Vzdálenost od města Humpolec: 18 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 20 km. Rozloha: 1 818 ha.

Části obce: Senožaty, Tukleky, Nečice, Otavožaty.

První zmínka o obci spadá do období 12. a 13. století.

Staré Bříště: Vzdálenost od města Humpolec: 7 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 18 km. Rozloha: 531 ha.

Části obce: Staré Bříště, Vlčí Hory.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1437.

Syrov: Vzdálenost od města Humpolec: 20,5 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 21 km. Rozloha: 469 ha.

První zmínku o obci nalezneme již z roku 1352.

Vystrkov: Vzdálenost od města Humpolec: 3 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 17 km. Rozloha: 225 ha.

První zmínku o obci nalezneme z roku 1599.

Želiv: Vzdálenost od města Humpolec: 11 km. Vzdálenost od okresního města Pelhřimov: 18 km. Rozloha: 2 605 ha.

Části obce: Brtná, Bolechov, Vitice, Lhotice, Miletín, Lískovice, Vřesník.

První zmínka o obci spadá do roku 1139.

4.3 Občanská vybavenost

4.3.1 Školy

Vysoké školy:

Česká zemědělská univerzita v Praze, detašované pracoviště Humpolec – výuka bakalářského oboru zaměřeného na chov koní a jezdeckví.

Střední školy:

Gymnázium Dr. A. Hrdličky Humpolec, Česká zemědělská akademie v Humpolci, Střední odborné učiliště obchodní Humpolec.

Základní školy:

Základní umělecká škola Gustava Mahlera Humpolec, ZŠ praktická Humpolec, dvě ZŠ v Humpolci, ZŠ Čejov (1. – 5. ročník), ZŠ Senožaty, ZŠ Želiv.

Mateřské školy:

MŠ Humpolec (3 součásti), MŠ Budíkov, MŠ Čejov, MŠ Kaliště, MŠ Kejžlice, MŠ Senožaty, MŠ Želiv.

Celoživotní vzdělávání:

Možnost celoživotního vzdělávání nabízí Česká zemědělská akademie, střední škola či SOU obchodní a OŠ SČMSD.

4.3.2 Zdravotnictví a sociální služby

Zdravotní a sociální péče je pro občany mikroregionu soustředěna zejména ve městě Humpolec. V Humpolci se nachází 8 ordinací praktického lékaře pro dospělé a 4 pro děti a dorost, 8 ordinací stomatologa, ordinace gynekologa, 3 lékárny a 2 veterinární ošetřovny. V obcích Proseč, Senožaty a Želiv se nachází ordinace praktického lékaře pro dospělé, děti a dorost. Obec Senožaty a Želiv je také vybavena ordinací stomatologa.

V Humpolci je rovněž domov důchodců, církevní domov blahoslavené Bronislavy, léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí, nemocnice následné péče, dům s pečovatelskou službou a dětský domov. Dětský domov se také nachází v Senožatech. Domovem s pečovatelskou službou je vybavena i obec Želiv.

4.3.3 Kulturní zařízení a zázemí

Většina obcí mikroregionu je vybavena veřejnou knihovnou a kulturním zařízením, kterým je kulturní dům.

Komorovice a Proseč disponují pouze veřejnou knihovnou, obce Mysletín, Vystrkov jedním kulturním zařízením. Pouze v obci Syrov není jakékoli kulturní zařízení. Humpolec, jako největší obec v mikroregionu, má na svém území velké kulturní zázemí v podobě Muzea dr. Aleše Hrdličky, kina, Městské knihovny, výstavního sálu, spolkového domu a Zahrady, kde se konají koncerty.

Z občanského vybavení nalezneme ještě na území mikroregionu: 4 peněžní ústavy, 3 pojišťovny a jejich úřadovny, hasičský záchranný sbor a Policii ČR.

4.4 Struktura obyvatel

4.4.1 Vývoj počtu obyvatel (1869 – 2001)

Tabulkový přehled uvedený v kapitole Přílohy (viz. příloha č. 4) zachycuje dlouhodobý vývoj osídlení od dat prvního moderního sčítání lidu na území mikroregionu Zálesí.

Sídelní struktura procházela od počátku nemalými změnami. Kromě roku 1980 byl ve všech letech sčítání lidu zaznamenán úbytek obyvatelstva. V devadesátých letech byl úbytek obyvatelstva u obcí ve větší míře. Z 20 obcí mikroregionu se počet obyvatel oproti předchozímu sčítání zvýšil pouze v Humpolci a Vystrkově, přírůstek to však byl nevelký. Největší úbytek obyvatel byl zaznamenán v Čejově (o 114 obyvatel).

U města Humpolec, které lze označovat za jádro mikroregionu Zálesí, došlo k největšímu nárůstu v období 1960 – 1991, kdy se počet obyvatel zvýšil z původních 7 706 na 11 122, což představuje nárůst o 3 416 obyvatel. Hlavním důvodem je pozitivní saldo migrace obyvatelstva a podstatné zvýšení počtu živě narozených dětí, které vrcholilo v letech 1977 a 1978.

V průběhu let, kdy sčítání lidu probíhalo, by mohl být vyšší počet obyvatel u obcí zdůvodněn tím, že k nim náleželo více osad, nebo jim byla přidělena místa samoty. Naopak nízký počet obyvatel byl zapříčiněn faktem, že daná obec spadala pod větší. U některých obcí je pozorován jev náhlého snížení počtu obyvatel, který je dán jednak vyšším procentem úmrtnosti a také osamostatněním osad, které pod danou obec patřily.

Pro přehlednější grafické znázornění je obec Humpolec, která má v poměru k ostatním obcím větší počet obyvatel, zpracována v samostatném grafu, aby nebyla narušena přehlednost výsledků za jednotlivé obce mikroregionu (viz. příloha č. 5,6).

4.4.2 Vývoj počtu obyvatel (2002 – 2010)

tab. č. 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 2002 – 2010

Obec/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	1.1.2010
Budíkov	251	251	258	256	261	278	281	279	279
Bystrá	84	84	83	77	82	83	93	92	92
Čejov	419	420	416	423	426	437	449	445	445
Horní Rápotice	155	152	150	148	146	147	145	147	147
Humpolec	10889	10914	10887	10941	10989	11112	11161	11102	11102
Ježov	68	65	63	66	62	63	66	66	66
Kaliště	328	334	330	330	332	329	337	340	340
Kejžlice	322	317	311	320	321	327	326	326	326
Koberovice	148	150	150	143	144	144	144	142	142
Komorovice	166	168	169	175	173	174	177	178	178
Mladé Bříšče	210	208	218	226	230	238	232	228	228
Mysletín	108	108	105	99	109	113	113	115	115
Proseč	75	75	65	72	69	65	65	64	64
Řečice	128	135	134	137	135	139	137	141	141
Sedlice	152	148	147	142	140	140	140	141	141
Senožaty	705	699	693	684	681	698	695	697	697
Staré Bříšče	53	48	48	46	40	41	42	40	40
Syrov	53	58	53	54	56	55	55	54	54
Vystrkov	210	211	208	201	212	215	234	237	237
Želiv	1150	1152	1128	1089	1097	1082	1081	1086	1086

Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem)

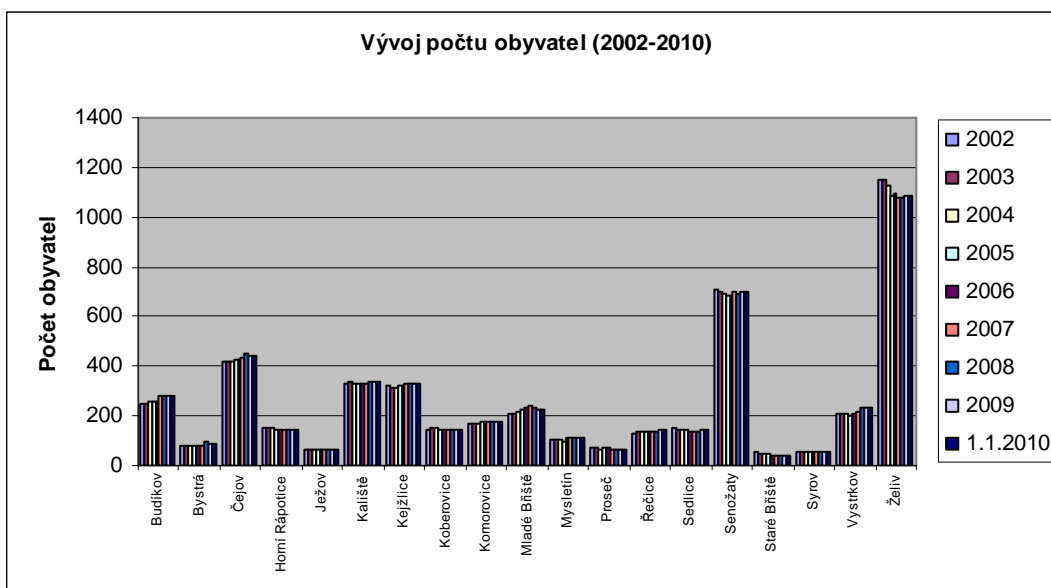
V posledních letech dochází ke stagnaci počtu obyvatel, či jeho mírnému výkyvu.

Když se podíváme konkrétněji na jednotlivé obce, tak k nárůstu počtu obyvatel dochází v obci Ježov, Kaliště, Komorovice, Mysletín, Vystrkov a v posledních letech i Želivi.

U některých obcí dochází k jevu, kdy postupný nárůst je v posledních dvou letech nahrazen poklesem počtu, či jeho stagnací. Jedná se o Budíkov, Čejov, Humpolec a Kejžlice. Snižující trend nastává u obce Koberovice, Mladé Bříšče, Proseč, Senožaty, Staré Bříšče a Syrov. Na tyto stavy má vliv zejména migrační a přirozený přírůstek či úbytek. V některých obcích dochází také k trendu ustálení života mladých lidí, kteří volí z možností zůstat v místě svého trvalého bydliště, či se odstěhovat do jiné obce, ať už je to z důvodu výkonu práce, dosažitelnosti občanského vybavení, atd.

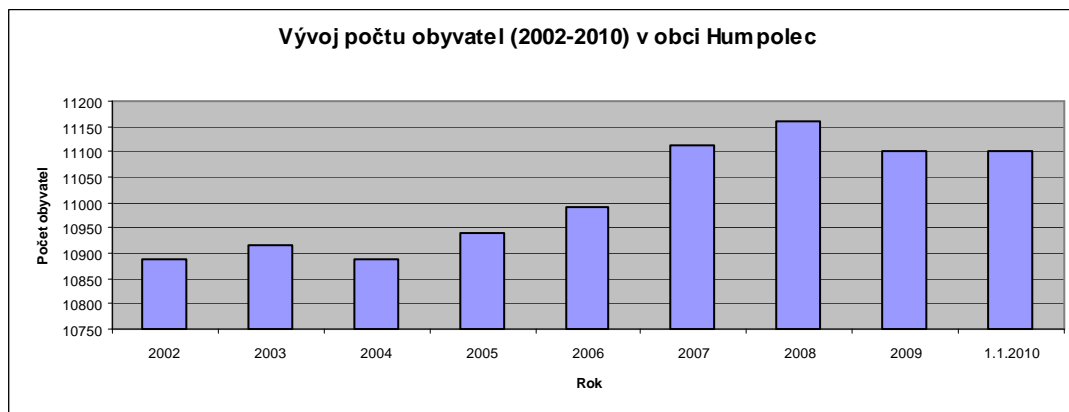
Pro přehlednější znázornění je obec Humpolec, která má v poměru k ostatním obcím větší počet obyvatel, zpracována v samostatném grafu, aby nebyla narušena přehlednost výsledků za jednotlivé obce mikroregionu.

obr. č. 1: Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v letech 2002 – 2010

Zdroj: vlastní

obr. č. 2: Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v obci Humpolec v letech 2002 – 2010

Zdroj: vlastní

4.4.3 Hustota osídlení

tab. č. 2: Počet obyvatel na km² (stav k 1.1.2010)

Obec	Celkem obyvatel	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel na km ²
Budíkov	279	6,64	42
Bystrá	92	3,92	23,5
Čejov	445	7,99	56
Horní Rápotice	147	3,99	37
Humpolec	11102	51,49	216
Ježov	66	3,02	22
Kaliště	340	12,42	27,5
Kejžlice	326	11,27	29
Koberovice	142	7,28	19,5
Komorovice	178	3,06	58
Mladé Bříště	228	5,33	43
Mysletín	115	4,14	28
Proseč	64	3,83	17

Řečice	141	7,75	18
Sedlice	141	5,51	26
Senožaty	697	18,18	38
Staré Bříšče	40	5,31	7,5
Syrov	54	4,69	11,5
Vystrkov	237	2,25	105
Želiv	1086	26,05	42

Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem)

Při porovnání počtu obyvatel jednotlivých obcí má největší vypovídací hodnotu parametr hustoty obyvatel. Z mých výpočtů vyplývá, že nejhustěji osídlená je obec Humpolec a nejmenší hustotu má obec Staré Bříšče (viz. příloha č. 7).

Humpolec je centrem mikroregionu Zálesí a stále více upoutává svou dostupností a kulturním životem mladé rodiny k přistěhování, a tak se zvyšuje i počet obyvatel. Vystrkov, jako druhá nejhustěji obydlená obec, se skládá jak z trvale bydlících osob, tak i majitelů rekreačních zařízení, kteří se v období března až října v obci každoročně zdržují. Rekreační tvoří nezanedbatelnou část obyvatel a zvyšují tak i hustotu zalidnění obce. Staré Bříšče jsou tvořeny z velké části lesy, zemědělskými plochami a zastavěné plochy jsou tu pouze v malém poměru. Z tohoto důvodu je zde malá hustota obyvatelstva.

4.4.4 Průměrný věk obyvatel

tab. č. 3: Průměrný věk obyvatel mikroregionu Zálesí (stav k 1.1.2010)

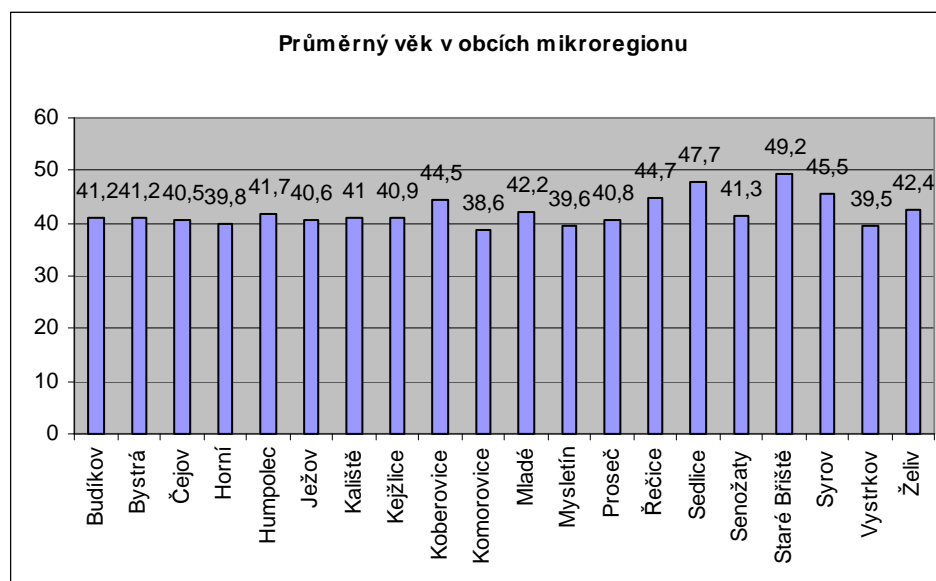
Obec	Celkem	Muži	Ženy
Budíkov	41,2	39,7	42,9
Bystrá	41,2	40,8	41,5
Čejov	40,5	39,6	41,5
Horní Rápotice	39,8	38,7	40,7
Humpolec	41,7	40,1	43,3
Ježov	40,6	39,4	42,0
Kališče	41,0	37,5	44,6
Kejžlice	40,9	41,2	40,6
Koberovice	44,5	44,4	44,6
Komorovice	38,6	39,0	38,0
Mladé Bříšče	42,2	42,0	42,5
Mysletín	39,6	40,7	38,8
Proseč	40,8	42,1	39,4
Řečice	44,7	44,8	44,7
Sedlice	47,7	45,2	50,5
Senožaty	41,3	41,4	41,2
Staré Bříšče	49,2	49,0	49,4
Syrov	45,5	44,0	47,4
Vystrkov	39,5	39,3	39,8
Želiv	42,4	40,8	43,9

Zdroj: Český statistický úřad Vysočina (upraveno autorem)

Celkový průměrný věk se v posledních letech příliš neliší. Jen se nepatrně snižuje z důvodu převažujícího počtu mladých lidí, než tomu bylo dříve.

S podivem výsledky ukazují na to, že nejnižší průměrný věk je mimo centrum Zálesí a soustřeďuje se ve vesnicích.

obr. č. 3: Grafické znázornění průměrného věku v jednotlivých obcích

Zdroj: vlastní

Nejnižší celkový průměrný věk je v obci Komorovice a Vystřkov. Tento fakt může být zapříčiněn tím, že v malých obcích jsou postaveny vícegenerační domy a mladé rodiny mají tendenci zůstat u svých rodičů. Zřejmě by to mohlo být z důvodu špatné finanční situace, která jim nedovolí se odstěhovat do města, kde jsou vysoké nájemné bytů. Dalším důvodem by mohla být fixace na rodinu nebo zaměstnání v dané obci.

Vývoj průměrného věku (1999 – 2009)

tab. č. 4: Vývoj průměrného věku v letech 1999 - 2009

Obec/Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Budíkov	40,5	40,8	39,6	40,2	40,3	41,0	41,0	41,3	40,1	40,3	41,2
Bystrá	44,9	44,6	43,4	45,3	46,3	46,4	43,9	42,7	43,3	41,8	41,2
Čejov	38,9	39,6	38,9	39,3	39,6	40,1	40,0	39,9	39,6	40,0	40,5
Horní Rápotice	36,7	36,4	36,4	37,2	38,0	38,1	38,7	38,2	38,9	39,7	39,8
Humpolec	39,4	39,7	40,2	40,4	40,4	40,6	40,7	41,0	41,2	41,5	41,7
Ježov	42,9	43,0	40,6	39,4	40,2	40,3	38,5	40,7	40,7	40,2	40,6
Kaliště	40,4	40,6	41,5	41,4	41,6	41,8	42,0	42,3	42,4	41,9	41,0
Kežlice	39,8	39,7	40,4	40,2	40,4	40,3	40,0	39,9	40,3	41,1	40,9
Koberovice	41,1	41,9	41,7	42,2	43,0	43,2	45,2	43,9	44,2	43,9	44,5
Komorovice	38,9	38,5	37,3	37,6	37,7	38,1	38,2	38,4	38,9	38,7	38,6
Mladé Bříště	40,2	40,9	41,0	41,4	42,4	42,6	42,2	42,1	41,4	42,4	42,2
Mysletín	38,2	36,0	37,3	37,7	37,9	38,7	39,8	39,4	39,6	39,5	39,6
Proseč	30,8	33,1	43,8	44,8	44,6	45,5	43,3	43,0	40,8	40,9	40,8
Řečice	46,0	46,3	44,5	45,9	45,6	44,0	43,4	43,8	43,7	44,0	44,7
Sedlice	41,2	41,2	42,3	43,1	44,4	44,9	46,5	46,4	46,3	47,7	47,7
Senožaty	39,2	39,5	39,8	40,1	40,0	40,2	40,4	40,8	40,5	40,9	41,3
Staré Bříště	47,6	46,8	51,7	49,9	49,3	48,5	47,9	52,3	50,7	48,4	49,2
Syrov	41,6	42,0	43,7	45,1	43,1	43,0	44,0	43,8	42,4	43,4	45,5
Vystřkov	37,1	36,9	36,8	37,2	37,6	38,5	39,9	39,4	40,1	39,4	39,5
Želiv	38,9	39,2	39,4	40,0	40,6	41,1	41,2	41,7	42,1	42,4	42,4

Zdroj: Český statistický úřad Vysočina (upraveno autorem)

Z tohoto přehledu je patrné, které obce mají trend vedoucí ke stárnutí obyvatelstva a naopak ty, u kterých se zvyšuje počet mladých lidí, kteří působí na omlazení obce (viz. příloha č. 8).

U obcí Budíkov, Čejov, Koberovice, Řečice, Senožaty, Staré Bříště a Syrov v posledních letech dochází ke stárnutí tamních obyvatel. Příčinou je migrace mladých lidí, kteří se stěhují do měst. Obcemi, u kterých dochází ke snižování průměrného věku, jsou: Bystrá, Kaliště a v nepatrné míře i Komorovice.

V dlouholetém horizontu uplynulých deseti let dochází ke stárnutí obyvatelstva v obci Humpolec. U obcí Sedlice a Želiv nastává v posledních dvou letech stagnace růstu průměrného věku. V obci Proseč nastal zlomový bod v roce 2002, kdy se u místních obyvatel zvyšuje procento mladých lidí, kteří snižují průměrný věk. U ostatních obcí je vývoj proměnlivý a nedá se jednoznačně určit, k jakému jevu u nich dochází.

4.4.5 Vývoj věkové struktury (1999 – 2009)

tab. č. 5: Vývoj věkové struktury v letech 1999 – 2009

Obec/Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Budíkov											
0-14 let	26	25	34	32	35	37	36	34	38	43	40
15-60 let	170	167	186	172	167	166	168	173	188	185	182
61 a více	47	47	49	47	49	55	52	54	52	53	57
Bystrá											
0-14 let	12	10	12	11	10	10	9	11	11	14	19
15-60 let	42	44	49	45	46	46	48	52	51	57	51
61 a více	31	27	28	28	28	27	20	19	21	22	22
Čejov											
0-14 let	73	64	68	67	70	67	73	76	82	81	74
15-60 let	275	275	289	272	269	266	262	266	274	284	281
61 a více	91	93	82	80	81	83	88	84	81	84	90
Horní Rápotice											
0-14 let	34	38	38	36	33	32	30	30	27	27	27
15-60 let	86	88	91	87	86	86	81	84	88	86	89
61 a více	21	26	25	32	33	32	37	32	32	32	31
Humpolec											
0-14 let	1 801	1733	1657	1636	1636	1611	1626	1587	1563	1546	1558
15-60 let	7302	7259	7085	7012	7032	7016	7006	7027	7094	7092	6946
61 a více	2178	2191	2187	2241	2246	2260	2309	2375	2455	2523	2598
Ježov											
0-14 let	8	9	10	13	12	11	12	9	7	8	8
15-60 let	35	36	38	40	39	38	40	40	43	44	44
61 a více	14	14	17	15	14	14	14	13	13	14	14
Kaliště											
0-14 let	57	56	51	51	56	51	51	51	42	46	51
15-60 let	200	202	203	205	202	205	203	203	213	215	213
61 a více	74	71	74	72	76	74	76	78	74	76	76
Kejžlice											
0-14 let	45	45	47	47	43	45	49	51	50	43	49
15-60 let	200	207	207	203	206	201	206	206	212	218	207
61 a více	68	70	74	72	68	65	65	64	65	65	70
Koberovice											
0-14 let	20	21	22	23	21	21	18	19	14	18	17
15-60 let	98	94	100	90	91	88	85	89	92	86	82
61 a více	29	30	29	35	38	41	40	36	38	40	43
Komorovice											
0-14 let	21	23	31	30	29	29	30	29	28	32	33
15-60 let	107	108	109	110	112	110	115	113	111	111	110
61 a více	31	28	27	26	27	30	30	31	35	34	35
Mladé Bříště											
0-14 let	28	22	27	21	19	22	23	26	32	30	27
15-60 let	110	112	147	146	144	149	154	155	157	152	149
61 a více	39	40	43	43	45	47	49	49	49	50	52
Mysletín											
0-14 let	25	32	25	25	26	23	21	22	22	22	23
15-60 let	55	59	62	60	57	57	54	63	63	64	64
61 a více	21	20	17	23	25	25	24	24	28	27	28

Proseč											
0-14 let	16	14	11	11	11	11	14	13	12	13	14
15-60 let	48	44	50	47	45	35	38	38	39	36	35
61 a více	0	0	19	17	19	19	20	18	14	16	15
Řečice											
0-14 let	11	12	17	11	12	13	13	14	15	17	19
15-60 let	82	79	90	81	86	88	93	87	87	83	78
61 a více	35	37	36	36	37	33	31	34	37	37	44
Sedlice											
0-14 let	23	24	22	18	15	14	11	13	14	13	13
15-60 let	100	99	96	98	95	93	92	89	88	84	84
61 a více	32	31	35	36	38	40	39	38	38	43	44

Senožaty											
0-14 let	127	127	130	113	106	103	99	96	99	95	88
15-60 let	423	424	427	436	443	442	443	441	451	445	451
61 a více	153	155	160	156	150	148	142	144	148	155	158
Staré Bříště											
0-14 let	6	3	1	2	2	3	3	0	1	3	3
15-60 let	36	42	35	34	32	30	30	28	28	28	26
61 a více	19	18	17	17	14	15	13	12	12	11	11
Syrov											
0-14 let	6	4	4	3	6	6	6	7	8	7	6
15-60 let	39	40	38	37	39	35	36	37	34	36	33
61 a více	13	12	13	13	13	12	12	12	13	12	15
Vystrkov											
0-14 let	38	39	39	43	40	38	33	34	29	36	36
15-60 let	123	126	126	139	142	137	131	141	148	159	159
61 a více	33	31	28	28	29	33	37	37	38	39	42
Želiv											
0-14 let	200	196	188	177	170	164	150	142	138	135	131
15-60 let	751	746	753	743	744	720	707	717	705	696	700
61 a více	225	226	224	230	238	244	232	238	239	250	255

Zdroj: Český statistický úřad Vysočina (upraveno autorem)

Celkové množství lidí v mikroregionu, kteří se nacházeli v roce 2009 v produktivním věku je 9 984. Obyvatelstvo, které spadá do skupiny 61 let a více dohromady tvoří 3 700 lidí a v rozmezí 0 – 14 let pouze 2 236 lidí.

Index stáří populace v mikroregionu Zálesí (rok 2009) = $3\,700 / 2\,236 * 100 = 165,5$ % (demografická vitalita)

Výsledná velikost indexu je vyšší než sto, tzn., že podíl sledované dětské složky obyvatel je nižší než podíl starších osob. Tento jev může být dán větší rozvážností mladých lidí při plánování rodiny, jejich uspěchaný životní styl. Zvýšení počtu narozených dětí také do jisté míry brání výše mateřské dovolené a podmínky pro maminky s dětmi. Pokud se tato rovina upraví,lepší se podmínky a finanční situace pro budoucí rodiče, bude to mít jistě kladný vliv na věkovou strukturu obyvatel, kdy se mladý pár nebude obávat založit rodinu.

Když porovnáme údaje jednotlivých obcí v časové řadě, tak výsledek je velice různorodý a nelze nalézt společný trend. V obci Horní Rápotice, Humpolec a Želiv dochází k postupnému snižování počtu dětí do 14 let. Do budoucna tak bude v této oblasti docházet k poklesu počtu lidí v produktivním věku. Naopak v obci Řečice dochází ke zvyšování dětské složky, která bude mít pozitivní vliv na nárůst produktivní části obyvatelstva.

Dalším vyzorovaným jevem je vzrůstající tendence u obyvatel v poproduktivním věku. Konkrétně se jedná o Humpolec a Mladé Bříště. Důsledkem této situace je stárnutí dané obce. V obci Sedlice a Staré Bříště dochází ke snižování produktivní složky. U obou obcí to bude mít do budoucna negativní dopad, protože je zde velice málo dětí, které by nahradily mizející generaci.

Pro přehlednější grafické znázornění je obec Humpolec zpracována v samostatném grafu, aby nedošlo k narušení přehlednosti výsledků za jednotlivé obce mikroregionu (viz. příloha č. 9, 10, 11, 12).

4.5 Infrastruktura

4.5.1 Dopravní infrastruktura

Silniční doprava

Nejvýznamnější komunikací procházející územím mikroregionu Zálesí je Dálnice D1 Praha – Brno. Jedná se o komunikaci, která může být využita jako strategické aktivum mikroregionu.

V rámci mikroregionu Zálesí je možnost sjezdu a nájezdu na dálnici D1 na úseku:

- Exit 75 Hořice (od Prahy) – ze sjezdu vede silnice III. třídy do obce Senožaty, Ježov.
- Exit 81 Koberovice (od Brna) – ze sjezdu vede silnice II. třídy do obce Koberovice, Senožaty.
- Exit 90 Humpolec

Mezi další významnou komunikaci se řadí silnice první třídy I/34 (České Budějovice - Jindřichův Hradec – Pelhřimov – Humpolec - Havlíčkův Brod - Svitavy) procházející Humpolcem a Vystrkovem. Možnost nájezdu na komunikaci I/34 je přímo z obce Vystrkov. Dále je na komunikaci této kategorie napojena silnice II.třídy, která vede z obcí Komorovice, Mladé Bříště, Mysletín, Staré Bříště.

Propojení jednotlivých obcí silniční sítí je dostatečné. Stav místních komunikací je různorodý s výskytem úseků silnic ve špatném technickém stavu.

Humpolec je středem autobusové dopravy. Nachází se zde hlavní autobusové nádraží společnosti ICOM transport, a.s.. Síť autobusových linek je poměrně hustá. Humpolec i větší obce jsou spojeny dálkovými linkami s řadou větších měst. Dopravní obslužnost u menších obcí je problematická. Do každé obce zajíždí autobus, do většiny obcí však jen ve všední den a to v řídkých intervalech.

Železniční doprava

Pouze v Humpolci je k dispozici i železnice. Trať č. 237 Humpolec – Havlíčkův Brod je využívána pro osobní i nákladní dopravu.

4.5.2 Technická infrastruktura

Kanalizace

Kolektiv autorů (2000) v analytické části strategie uvádí, že „stav kanalizace v obcích mikroregionu Zálesí je hodnocen uspokojivě. Kvalita kanalizace však ne vždy odpovídá potřebám.“ V některých obcích jsou odpadní vody odváděny do bezodtokových jám.

Plynofikace

Plynofikovány nejsou obce: Bystrá, Horní Rápotice, Ježov, Kaliště, Koberovice, Komorovice, Mladé Bříště, Mysletín, Proseč, Řečice, Sedlice, Senožaty, Staré Bříště, Syrov, Želiv.

Elektrifikace

Zásobování elektrickou energií probíhá na dobré úrovni. Elektřina je dovedena do všech obcí mikroregionu.

Informační a komunikační technologie

Telefonizace mikroregionu odpovídá dynamice rozvoje sítě a údaje se mění v průběhu každého roku. Celé území mikroregionu je vybaveno telefonní linkou.

4.5.3 Odpadové hospodářství

Kolektiv autorů (2000) uvádí, že „všechny obce mikroregionu, tak jako většina obcí okresu Pelhřimov jsou spoluzakladateli a spolumajiteli Sdružení obcí pro odpady okresu Pelhřimov (SOMPO a.s.), které zabezpečuje odvoz odpadů včetně provozování centrální skládky.“

V lokalitě Brunka v Humpolci se realizoval projekt budování skládky biologického odpadu – kompostování. V této lokalitě tak došlo k rozšíření skládky inertního materiálu.

5. Metodika

Teoretická rovina diplomové práce je zpracována na základě odborné literatury týkající se cestovního ruchu a za pomoci internetových zdrojů. Odborné knihy jsem si vypůjčila z knihovny České zemědělské univerzity v Praze, Městské knihovny v Humpolci, knihovny Vysoké školy polytechnické Jihlava a ze Státního okresního archivu Pelhřimov.

Pro další oddíl práce, který se již zabývá mikroregionem Zálesí, jsem využila portály dotčených obcí a Českého statistického úřadu, který mi poskytl nespočet cenných a vypovídajících informací, které byly využity pro analýzu jednotlivých obcí. Analýza na základě dat Českého statistického úřadu se týkala zejména aktuálních údajů o počtu obyvatel a jejich struktury.

Pro svou práci jsem dále použila dostupné strategické plány mikroregionu Zálesí a města Humpolec, pomocí nichž jsem vytvořila základní identifikaci a charakteristiku zájmového území, infrastrukturu a současný stav cestovního ruchu v dotčené oblasti.

K seznámení s mikroregionem Zálesí jsem tedy využila metodu analýzy a deskripce. Pro hlubší pochopení fungování tohoto svazku obcí jsem použila poštovní, elektronické a telefonické dotazníkové šetření mezi starosty a jednotlivými členy zastupitelstev obcí. Vyhodnocené dotazníky mi poskytly informace, jež se staly podkladem pro zpracování vytyčené kapitoly diplomové práce.

Dotazníkové šetření mezi jednotlivými členy zastupitelstev obcí, týkající se osobního názoru na stav a rozvoj cestovního ruchu v dotčené obci a mikroregionu Zálesí, probíhalo od 22.června 2010 do 20.září 2010 prostřednictvím osobního oslovení a poštovních zásilek. Dotazník se skládal ze 13 otázek. Z celkového počtu 159 zastupitelů obcí odevzdalo vyplněný dotazník pouze 28 zastupitelů. Šetření mezi starosty obcí, zahrnující zjišťování informací o službách cestovního ruchu, se uskutečnilo v termínu od září 2010 do ledna 2011 formou elektronické pošty a telefonického rozhovoru. Vyhodnocení dotazníku přispělo k vytvoření přehledu týkající se výše zmíněné oblasti šetření.

Následující část práce, kterou je zhodnocení vlivu stávajících aktivit na životní prostředí, jsem zpracovala s podkladem zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, a na základě svých dosavadních zjištění a vědomostí z této oblasti.

K naplnění zadání své diplomové práce, kterým je návrh environmentálně šetrné formy cestovního ruchu v zájmovém území, jsem na základě průběžných analýz zvolila návrh rozvoje jezdecké turistiky. Na začátku jsem zhodnotila hippoturistiku ve vybraných evropských zemích a posléze i v kraji Vysočina. Podkladem mi pro tuto část byly osobní konzultace s paní Ing. Romanou Nejedlou, která je zaměstnancem příspěvkové organizace Czech Tourism a touto problematikou se zabývá.

Pro samotný návrh jezdecké stezky jsem prováděla od září 2010 do ledna 2011 průběžné průzkumy v terénu. Jednotlivé průzkumy mi napomohly k orientaci v dotčeném území, a tak vhodně určit vedení trasy, která by splňovala podmínky průchodnosti terénu, bezpečnosti a atraktivnosti pro potenciální turisty. Na základě průzkumu terénu, studia turistických map a informací od paní Ing. Romany Nejedlé jsem provedla návrh jezdecké stezky, která propojuje místní certifikované jezdecké

stanice. Následně jsem navrhla výlety pro turisty, kteří si zvolí trávit svůj volný čas jízdou na koni. Pro navrženou hippostezku jsem zpracovala finanční rozpočet na její realizaci a finanční zdroje krytí. Neopomněla jsem ani návrh prezentace projektu jezdecké stezky, která je podstatným dílem úspěchu rozvoje této oblasti turistiky.

V průběhu tvorby diplomové práce jsem zpracovala doprovodné tabulky, přehledné grafy, fotodokumentaci a mapy znázorňující mikroregion Zálesí a navrženou jezdeckou stezku včetně jednotlivých úseků výletů.

6. Současný stav řešené problematiky

6.1 Cestovní ruch v mikroregionu Zálesí

Kolektiv autorů (2000) uvádí, že „základními znaky mikroregionu Zálesí jsou čistá příroda a kvalitní životní prostředí. Hluboké lesy, čisté vodní plochy, malebná krajina a neporušená příroda nabízí nepřehledné možnosti pro turistiku.“

Na své si přijdou milovníci historie, architektonických a uměleckých památek. Pro návštěvníky, kteří preferují spíše sportovní vyžití a aktivní odpočinek, nabízí mikroregion celou řadu cyklistických, pěších a běžeckých tras, rybaření, tenis, a další.

Podpora cestovního ruchu

Veselý R. et al (2006) uvádí oblast podpory cestovního ruchu takto: „stěžejní úlohu v oblasti propagace z pohledu zajištění informačního servisu pro návštěvníky zastává Městské kulturní a informační středisko v Humpolci (MĚKIS).“

Městské kulturní a informační středisko je příspěvková organizace města Humpolec, která zastřešuje většinu kulturních institucí ve městě (Muzeum Dr. A. Hrdličky a Galerii, kino a divadelní sál, Městskou knihovnu a Informační středisko).“

6.2 Analýza současného stavu cestovního ruchu v mikroregionu

6.2.1 Přírodní zajímavosti

Čejov: Rybářský revír Plíhalovský o rozloze 2 ha, který je bohatě osazen rybami.

foto č. 1: *Pohled do dálky na rybářský revír Plíhalovský*

Zdroj: vlastní, 2010

Humpolec: Orlovky, hluboké lesy, jež jsou kolébkou skautingu.

Kejžlice: Přírodní rezervace Kamenná trouba o výměře 62,97 ha.

Sedlice: vodní nádrž Sedlice: využití k rekreaci, vodním sportům.

foto č. 2: *Vodní nádrž Sedlice*

Zdroj: vlastní, 2010

6.2.2 Kulturní památky

Budíkov: Kaplička postavena v roce 1863, Pomník padlých na počest občanů obce.

Horní Rápotice: Středověký smírčí kámen, Troje boží muka.

Humpolec: Výčet a popis kulturních památek uvádí Kubíčková M.(2005a) takto:

Městská radnice: „Hornímu náměstí vévodí secesní budova radnice z r. 1914.

foto č. 3: *Městská radnice*

Zdroj: vlastní, 2010

Muzeum Dr. Aleše Hrdličky: Stavba první skutečně důstojné školy byla zahájena až v r. 1851 – výkopem základů. Navštívoval ji Aleš Hrdlička.

Městská knihovna: V roce 1873 si město postavilo na Dolním náměstí novou radnici (dnešní knihovna).

Spořitelna: Projektováním stavby byl pověřen ing. arch. Čeněk Musil z Jičína a prováděla ji humpolecká firma Jar. Kytýr. V závěru roku 1928 byla stavba nové spořitelny dokončena.

Dům č.p. 800: Tato stavba je zapsána v ústředním seznamu kulturních památek. Za zařazení vděčí své zcela ojedinělé architektuře, jejímž autorem je Ing.Arch. Josef Gočár.

Pomník TGM: Pomník je dílem Vincence Makovského, urbanistické řešení je od arch. J. Gočára. Pomník byl slavnostně odhalen na Tyršově náměstí 10.7.1937.

Kostel sv. Mikuláše: První zmínka o farním kostelu sv. Mikuláše se vztahuje k r. 1233. Je to tedy nejstarší stavební památka města.

foto č. 4: *Kostel sv. Mikuláše*
Zdroj: vlastní, 2010

Toleranční kostelík: Dne 18.5.1785 byl položen základní kámen kostela na Zichpili a v říjnu téhož roku byla stavba prvního tolerančního kostela v Čechách v barokním slohu hotová.

Výstavní sál muzea: V r. 1981 byla provedena kolaudace zcela zrekonstruovaného domu pro muzeum a kulturní potřeby města. V současné době slouží jeho přízemí Městskému úřadu a v prvním patře se nachází výstavní a koncertní sál Muzea Dr. Aleše Hrdličky.

foto č. 5: *Spořitelna (vlevo), Výstavní sál muzea (vpravo)*
Zdroj: vlastní, 2010

Hřbitovní kostel sv. Jana Nepomuckého: Kostel je postaven v pseudogotickém slohu jako jednolodní se štíhlou věží, má tři oltáře, kruchta leží na dvou kamenných sloupech a celá chrámová loď je zevně podepřena opěráky.

Synagoga: Synagoga stojí uprostřed židovské čtvrti, která je dodnes zvaná Židovské město.

Evangelický kostel: Po dokončení evangelické školy v roce 1852 a evangelické fary v roce 1854 došlo i ke stavbě nového evangelického chrámu na Českém městě, která probíhala v letech 1861 –62 dle plánů stavitele J.Martina, a později k němu byla přistavěna i věž J. Blechou z Karlína.

foto č. 6: *Evangelický kostel*

Zdroj: vlastní, 2010

Židovský hřbitov: Byl založen v letech 1710 - 19 (horní část) a později dvakrát terasovitě rozšířen, nejstarší náhrobky se nacházejí v horní části hřbitova.“

foto č. 7: Pohled z cesty na Židovský hřbitov

Zdroj: vlastní, 2010

Hrad Orlík: (viz příloha č. 13) První zmínky o hradu pocházejí z druhé poloviny 14.století. Na hradě Orlík je k vidění zachovalá vstupní brána, zbytky obytných budov a hranolová věž.

Kaliště: Kostel svatého Jana Křtitele (viz příloha č. 14), rodný dům Gustava Mahlera.

Mladé Bříště: Kostel svatého Jana Křtitele.

Proseč: Boží muka, tvrz Proseč, která pochází z konce 14. století.

Řečice: Kostel svatého Jiří zdobený gotickými nástěnnými malbami.

Senožaty: Chrám svatého Jana Nepomuckého (viz příloha č. 15), památkově chráněný barokně-klasicistní štít klasické zemědělské usedlosti č. p. 74 a 75.

Želiv: Premonstrátský klášter z poloviny 12. století (viz příloha č. 16).

6.2.3 Významné osobnosti

Humpolec

Významné osobnosti pocházející z Humpolce jsou uváděny Kubíčkovou M. (2005b) na portálu Městského kulturního a informačního střediska následovně:

Aleš Hrdlička: „Významný antropolog, vědecky vyvrátil názor, podle něhož by se lidstvo dělilo na vyvolené a podřadnější, na předurčené vládcy a otroky, a to podle barvy pleti a podle původu.

Jan Zábrana: Zábrana je chápán jako jeden z nejvýznamnějších a nejhodnotnějších překladatelů po II. světové válce.

Jan Želivský: Jan Želivský, jeden z vůdců husitské protifeudální revoluce se narodil v Humpolci, někdy po roce 1380.

Jindřich Honzl: Významný český režisér, teoretik, publicista a pedagog patří k levicově orientovaným umělcům, který prošel dlouhým vývojem od poetismu a surrealismu k socialistickému realismu.

Stanislav Doležal: S. K. Doležal je považován za posledního skutečného umělce-bohéma klasického typu.“

Kaliště

Gustav Mahler: Významný hudební skladatel, dirigent, autor velkých symfonií.

Želiv

Karel Moudrý: poslanec, přítel spisovatele Karla a Josefa Čapka.

René Decastelo: spisovatel a redaktor je zmíněn Kolektivem autorů (2004) jako další významná osobnost z obce Želiv. „Upozornil na sebe v pánském měsíčníku Esquire, který se pod jeho vedením stal vyhledávanou záležitostí pro několik generací současných mužů a jemuž šéfoval do roku 1999.“

6.2.4 Možnosti turistiky

Cykloturistika

Krajina mikroregionu a rozmanitá nabídka turistických cílů je velkým lákadlem pro příznivce cykloturistiky.

tab. č. 6: Značené cyklotrasy na území mikroregionu

č. cyklotrasy	trasa
161	Bystrá – Humpolec – Hněvkovice – Smrdov – Sedlice – Želiv – Křelovice – Senožaty
4155	Humpolec – Hadina – Čejov – odbočka u Leštiny – kolem Nového Dvora – Dolní Dvůr – Lipnice nad Sázavou
1214	Humpolec – Budíkov – Malý Budíkov – Kežlice – Řečice – Bystrá
1211	Bystrá – Proseč – Kaliště – Holušice – Speřice – Lísky – Miletín – Senožaty
5211	Bystrá – Staré Bříště – Hojkovy – Velký Rybník – Kletečná
1223	Smrdov – Kletečná – přechází na území Pelhřimovska: Vadčice – Kojčice – Krasíkovice – Pelhřimov

Zdroj: vlastní

Běžecké trasy

V okolí Humpolce vzniklo bezmála 70 km turistických běžeckých tras.

tab. č. 7: Běžecké trasy na území mikroregionu

okruh	trasa
A	Humpolec – Čejov – Kežlice – Lipnice nad Sázavou – Loskoty – Bratroňov – Kojkovičky – Jedouchov – Leština – Panský les – Rozkoš – Humpolec
B	Humpolec – Plačkov – Mikulášov – Krasoňov – Staré Bříště – Lipovky – Krásná vyhlídka – Humpolec

Zdroj: vlastní

Pěší trasy značené dle Klubu českých turistů

Pěší turistické trasy značí a údržbu zajišťuje Klub českých turistů.

tab. č. 8: Pěší turistické trasy na území mikroregionu

barva	č. trasy	průběh pěší trasy	délka (km)
Červená	0107	Humpolec, nám. – Světlický Dvůr – Proseč – Staré Hutě – Rejškov – Rohule	13
Modrá	1265	Lipnice nad Sázavou – Nové Dvory, rozc. – Čejovský kopec – Na Štúlách – Humpolec, nám. – Bysterská silnice, rozc. – Komorovice – Mladé Bříště – Horní Kladiny, ryb. – Sedliště – Branišov – Křemešník	32
Zelená	3400	Větrný Jeníkov – Mikulášov – Městská hájovna – Humpolec – Hněvkovice – U Čapka – Valcha, rek. stf. – U Hydroelektrárny	22

Žlutá	6400	Humpolec, nám. – Libice, rozc. - Kletečná	8
--------------	------	---	---

Zdroj: Veselý R. et al (2006)

Naučné stezky

V mikroregionu se také nacházejí značené naučné stezky.

Naučná stezka Březina

Stezka začíná v lesoparku u ZŠ Podhrad a je připravena jako okružní v celkové délce 10 km. V současné době je na trase rozmístěno 16 panelů: úvodní panel, staleté stromy u rybníka Dvorák, Živcové lomy, Štůly pod Orlíkem (viz příloha č. 17), středověké hornictví, Březinka - rýžoviště zlata, andalusit u Čejova, rostliny v lese, voda je život, živočichové v lese, studna v podhradí,

foto č. 8: *Studna pod hradem Orlík*

Zdroj: vlastní, 2010

hrad Orlík, Kamenné moře, ochrana přírody, Čertovka a Andělka, Židovský hřbitov.

foto č. 9: *Skály Čertovka a Andělka*

Zdroj: vlastní, 2010

Městská naučná stezka „Po stopách historie“

Tato naučná stezka prochází historickými částmi města Humpolec a její trasa je dlouhá 4,5 km.

Naučná cyklostezka „Kapličky a kostelíky na Humpolecku“

Naučná cyklostezka prochází 10 obcemi, je dlouhá 70 km a překonává převýšení 251 m.

6.2.5 Služby cestovního ruchu

Ubytovací služby

Dostatečné ubytovací zařízení poskytuje zejména město Humpolec, obec Želiv a rekreační střediska mikroregionu (vodní nádrž Sedlice, Trnávka).

tab. č. 9: Možnosti ubytování a jejich kapacity v mikroregionu

Obec/Typ ubytování	Hotel	Počet lůžek	Penzion	Počet lůžek	Apartmán	Počet lůžek	Ubytovna	Počet lůžek	Ostatní (tábořiště, chaty)	Počet lůžek
Budíkov	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Bystrá	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Čejov	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Horní Rápotice	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Humpolec	5	200	5	209	2	7	3	220	2	190
Ježov	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Kaliště	0	-	1	12	0	-	0	-	0	-
Kejžlice	0	-	1	19	0	-	0	-	1	16
Koberovice	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Komorovice	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Mladé Bříště	0	-	0	-	0	-	0	-	1	10
Mysletín	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Proseč	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Řečice	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Sedlice	0	-	0	-	0	-	0	-	1	5
Senožaty	0	-	0	-	0	-	0	-	1	6
Staré Bříště	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Syrov	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Vystrkov	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Želiv	1	60	2	35	0	-	0	-	5	286

Zdroj: Vlastní

tab. č. 10: Souhrnná tabulka možností ubytování a její kapacity

	Hotel	Počet lůžek	Penzion	Počet lůžek	Apartmán	Počet lůžek	Ubytovna	Počet lůžek	Ostatní (tábořiště, chaty)	Počet lůžek
Celkem	6	260	9	275	2	7	3	220	11	513
Celková ubytovací kapacita v mikroregionu Zálesí							1 275			

Zdroj: Vlastní

Přehled ubytování (viz. příloha č. 18) nám poskytuje obraz o struktuře druhů ubytovacích zařízení.

Nejvíce jsou v mikroregionu Zálesí zastoupené ostatní druhy ubytování (tábořiště, chaty, domovy mládeže, atd.). Dalšími převažujícími typy ubytování jsou penziony, které můžeme nalézt v obci Humpolec, Kaliště, Kejžlice a Želiv. Je to dáno tím, že tyto obce jsou turisticky atraktivní a hojně navštěvované, a tak zde nesmí chybět ubytování tohoto typu, které je pro turisty cenově výhodnější než ubytování v hotelu a pohodlnější než ubytování v chatkách.

Město Humpolec, jako středový uzel mikroregionu, zahrnuje všechny typy ubytování a poskytuje nejvíce ubytovacích kapacit v celém mikroregionu. V menších obcích, kde není příliš zajímavostí na zhlédnutí, se nenachází žádné ubytovací zařízení. Vzhledem k malé návštěvnosti těchto obcí by se nevyplatilo investovat do výstavby jakéhokoliv typu ubytovacího zařízení.

Stravovací služby

tab. č. 11: Stravovací zařízení v mikroregionu

Obec/Typ stravovacího zařízení	Restaurace, hostinec	Kavárna, cukrárna
Budíkov	1	0
Bystrá	0	0
Čejov	0	0
Horní Rápotice	1	0
Humpolec	13	4
Ježov	0	0
Kaliště	2	0
Kejžlice	2	0
Koberovice	0	0
Komorovice	0	0
Mladé Bříště	0	0
Mysletín	0	0
Proseč	0	0
Řečice	0	0
Sedlice	1	0
Senožaty	2	0
Staré Bříště	0	0
Syrov	0	0
Vystrkov	1	0
Želiv	4	0

Zdroj: Vlastní

tab. č. 12: Souhrnná tabulka stravovacích zařízení

	Restaurace, hostinec	Kavárna, cukrárna
Celkem	27	4
Celkový počet stravovacích zařízení v mikroregionu Zálesí	31	

Zdroj: Vlastní

Celkové množství stravovacích zařízení (31) (viz. příloha č. 19) v mikroregionu Zálesí je velice nízké. Turisté tak mají omezený výběr v možnostech stravování. Řada zařízení, sloužících ke stravování, zanikla z důvodu malé návštěvnosti, kdy převážnými hosty nebyli sezónní turisté, ale místní obyvatelé.

V obcích, kde není žádná možnost stravování, nelze předpokládat v nejbližší době nápravu. V době hospodářské krize, která panuje ve všech sférách, je plán rozšíření množství stravovacích zařízení nereálný.

6.2.6 Volnočasové a společenské aktivity

tab. č. 13: Přehled sportovní činnosti a spolků v obcích mikroregionu

Obec	Sportovní činnost a spolky
Budíkov	MS Boroviny, LMK Budíkov, ČSŽ Budíkov, Rybářský spolek Budíkov, Jezdecký klub Stáj Med Budíkov, FK Rovnost Budíkov, Sbor dobrovolných hasičů.
Bystrá	-
Čejov	Hokejový klub, Jezdecký klub Glod Čejov, Sbor dobrovolných hasičů.
Horní Rápotice	Sbor dobrovolných hasičů.
Humpolec	TJ Jiskra Humpolec, FK Humpolec, Český rybářský svaz, Cyklistický oddíl AMCYKL Humpolec, Šipky ČAKS Humpolec, Jezdecký klub Humpolec, TJ Školní statek SzeŠ Humpolec, TJ Orlik, LTC Humpolec, FK Humpolec, Klub Taekwondo WTF, FOB-Skateboard Club, Vodní spolek Hruštička, Sbor dobrovolných hasičů, divadelní soubor Jindřicha Honzla, Hliník sport klub, Svaz chovatelů koní, Klub turistů, Loutkové divadlo, Pěvecký sbor Čech a Lech, Rodinné centrum Cipísek, Skauti v Humpolci, Svaz důchodců,

	Svaz tělesně postižených.
Ježov	-
Kaliště	Sportovní klub Gustava Mahlera, jezdecký klub Trio, pionýrská skupina Jitřenka, klub Kamarád, Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení Kaliště.
Kejžlice	HC Sršni Kejžlice, TJ Sokol, Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení Boroviny, Sbor pro občanské záležitosti.
Koberovice	-
Komorovice	Fotbalový oddíl SK Komorovce, Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení.
Mladé Břístě	Jízdárna Mladé Břístě.
Mysletín	-
Proseč	Jezdecký klub Senior Horse.
Řečice	-
Sedlice	-
Senožaty	TJ Sokol, Myslivecké sdružení, Sbor dobrovolných hasičů, dětský divadelní soubor, taneční orchestr Legenda, Skřivánci, country skupina Pařáty.
Staré Břístě	
Syrov	
Vystrkov	Jezdecký klub Vystrkov.
Želiv	Sokol Želiv, Sbor dobrovolných hasičů.

Zdroj: Vlastní

Společenské aktivity

Nejbohatší společenský život probíhá v Humpolci, kde hlavním organizátorem je Městské kulturní a informační středisko. Ve městě se každoročně pořádá jezdecký závod Zlatá podkova, Pivní slavnosti, Majáles, závody v autokrosu, Filmové léto na hradě Orlík, Středověké slavnosti, Mezinárodní jezdecké závody, divadelní festival, atd.

V ostatních obcích společenské akce pořádají tamní spolky.

7. Výsledky a přínos práce

7.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Ve druhé polovině roku 2010 jsem provedla dotazníkové šetření mezi členy zastupitelstev jednotlivých obcí mikroregionu Zálesí. Průzkum se zaměřil na získání ilustrativního obrazu osobních názorů a vnímání oslovených respondentů na stav a možnosti rozvoje cestovního ruchu v příslušné obci a mikroregionu Zálesí (viz. příloha č. 20, 21).

Průzkum názorů respondentů byl započat oslovením na zasedání členů mikroregionu Zálesí dne 22. června 2010. ***Z celkového počtu 159 zastupitelů obcí odevzdalo vyplněný anketní dotazník pouze 28 z nich a to i přes opakované urgency a výzvy. V přepočtu na procentuální počet účastníků anketního šetření, to jsou pouze 2 % oslovených respondentů, kteří řádně vyplnili obdrženy dotazník.*** Vzhledem k tomu, že podle Českého statistického úřadu lze považovat řádné statistické šetření respondentů až od 5 % vyplněných a odevzdaných dotazníků, mohu z této metody šetření získat jen nepatrný nástin osobních názorů zastupitelstev členských obcí na danou problematiku.

Výsledek plynoucí z dotazníkového šetření se dá vyložit následovně:

- Z došlých odpovědí vyplynulo, že respondenti jsou spokojeni se současnou nabídkou a kvalitou služeb cestovního ruchu v oblasti mikroregionu a hodnotí ji jako dostatečnou.
- Výsledek hodnocení možností prožití volného času na území mikroregionu je opět kladný, kdy jej respondenti označili jako vyhovující.
- Velká část zastupitelů nevnímá žádné nedostatky v možnosti nabídek prožití volného času. Jiní zase poukazují na nedostatek krytých sportovních zařízení a osobního času, který jim brání v provozování volnočasových aktivit. Na další straně hraje svou roli malá informovanost o konaných akcích, které by dozajista svou náplní přilákaly spoustu návštěvníků.
- Většina z dotázaných by pro zajištění budoucího rozvoje v zájmovém území rozšířila oblast agroturistiky a turistiky.
- Vize mikroregionu Zálesí pro budoucí rozvoj a zvýšení atraktivnosti byla vnímána velice široce. V jednotlivých názorech se odrážel fakt nedostatku financí a tím pádem je pro obce v současné době prioritou zajištění chodu standardních služeb. Turistika a cestovní ruch jsou na okraji jejich zájmu.

Jednotlivé obce, jejichž zastupitelé řádně vyplnili předložený dotazník, nevidí v oblasti cestovního ruchu na území mikroregionu Zálesí příliš velké nedostatky a z toho plynoucí problémové oblasti. Názory na další rozvoj území se upínají na místní tradice, které by byly prezentovány rozšířením nabídky cestovního ruchu o oblast agroturistiky, která má své zázemí v podobě místních farem a statků. Jedinou hrozbou pro rozvoj mikroregionu plyne z nedostatku finančních prostředků, který omezuje možnost větších investic.

7.2 Vliv stávajících aktivit na životní prostředí

Tato část je zaměřena na hodnocení vlivů stávajících aktivit v zájmovém území na jednotlivé složky životního prostředí.

Podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), § 2 Rozsah posuzování, se posuzují vlivy na veřejné zdraví a vlivy na životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, vymezené zvláštními právními předpisy a na jejich vzájemné působení a souvislosti.

Vlivy stávajících aktivit probíhající v zájmovém území jsem zařadila do 4 kategorií.

Kategorie č.1 znamená mimořádně silný vliv na složky životního prostředí, který je třeba okamžitě řešit. Takovýmto stupněm nebyla ohodnocena žádná z aktivit provozovaných v mikroregionu Zálesí.

Kategorie č.2 značí střední vliv na životní prostředí.

Kategorie č.3 znamená slabý vliv aktivit.

Vlivy ohodnoceny **kategorií č.4** jsou méně významné až zanedbatelné.

Výčet aktivit je seřazen od nejvýznamnějších po ty nejméně významné v dané lokalitě. Při vytváření seznamu jsem také zohlednila frekventovanost těchto činností, která měla vliv na umístění dle významu.

tab. č. 14: Přehled stávajících aktivit klasifikovaných do kategorií podle jejich vlivu na životní prostředí

	Fauna a flóra a ekosystémy	Půda	Horninové prostředí a nerostné suroviny	Voda	Ovzduší a klima	Krajina	Přírodní zdroje	Hmotný majetek a kulturní památky	Faktor pohody	Veřejné zdraví
Pěší turistika (bez limitu značených tras)	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4
Aktivity v zemědělství	4	2	4	2	4	4	4	4	4	4
Aktivita průmyslových objektů	4	3	4	2	3	4	4	4	4	4
Pěší turistika (s limitem značených tras)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Cykloturistika	4	2	4	4	4	4	4	4	4	4
Běžkařství	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Rekreace	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4
Jízda na koních	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Houbaření	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Rekreační sporty (bez využití značených tras)	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4

tras)										
Sportovní a rekreační rybaření	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Sportovní aktivity v rámci sportoviště	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Aktivity dětí na hřištích	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Bruslení na přírodních ledových plochách	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Skautingové aktivity	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Aktivity mysliveckých sdružení	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Autokrosově závody	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3
Jezdecké závody	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Soutěže sborů dobrovolných hasičů	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
Tradiční akce na humpoleckém náměstí	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3
Společenský život v obcích	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3
Aktivity na hradě Orlick (Filmové léto, Středověké slavnosti)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Dopravní zátěž	3	4	4	3	4	4	4	4	2	2
Produkce odpadu	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3

Zdroj: Vlastní

Fauna, flóra a ekosystémy

Živočichové žijící v zájmovém území mohou být člověkem nejčastěji rušeni vlivem zvýšené hlučnosti prostředí a světelným zářením. Může také docházet k jejich likvidaci způsobenou motorovými vozidly.

Obecně jsou živočichové, rostliny a ekosystémy ohroženy neukázněným a neuvědomělým chováním lidí, kteří mohou neúmyslně narušit útočiště a plašit živočichy, ušlapávat vzácné rostliny, atd. Naopak pozitivní vliv na tyto složky má činnost skautingu a mysliveckých sdružení, které faunu, flóru a ekosystémy podporují.

Půda

Aktivity, které probíhají v území nejčastěji ohrožují půdu erozí (nejvýraznější vliv má cykloturistika). Dochází k poškození příznivých fyzikálních vlastností půdy a k následným škodám na ostatním majetku. Dalším faktorem eroze může být např. vliv špatného zemědělského hospodaření s půdním fondem. Negativně na půdu působí též zábor půdy pro výstavbu nových objektů.

Celkově ale aktivity nemají významný vliv na užívání půdy.

Horninové prostředí a nerostné zdroje

V oblasti, ani v její blízkosti, se nenacházejí zdroje nerostných surovin. Aktivity tedy nemají vliv na horninové prostředí a nerostné zdroje.

Voda

Povrchové i podzemní vody mají vyznačená ochranná pásma. Z tohoto důvodu a z podvědomí místních lidí nedochází ke vzniku negativních vlivů na vodstvo. Jako potenciální ohrožení by se mohl jevit splach nebezpečných látek ze zemědělství, možnost úniku nečistot z průmyslových objektů nebo následky dopravní havárie, kdy hrozí nebezpečí úniku různých kapalin a olejů z vozidel.

Ovzduší a klima

Ovzduší je nejvíce ovlivňováno automobilovou dopravou i frekventovanou zátěží. Ke zhoršení ovzduší dochází také v zimních měsících z důvodu lokálního vytápění tuhými palivy. I přes tyto nepříznivé podmínky lze celé území řadit do oblasti s jedním z nejčistších ovzduší v ČR.

Krajina

Krajinný ráz tamní oblasti, který vyniká přírodními hodnotami, může být narušen prostorovým uspořádáním pozemků, či neuváženou výstavbou objektů, narušující estetický pohled na celkovou krajinu. Objekty nacházející se v dotčeném území neovlivňují svou výškou a prostorovým rozsahem ráz krajiny. Umístění těchto objektů respektuje harmonické měřítko krajiny.

Stávající činnosti nenarušují estetickou a přírodní hodnotu krajiny zájmového území.

Přírodní zdroje

Současné aktivity nemají negativní vliv na přírodní zdroje v území.

Hmotný majetek a kulturní památky

Aktivity se nedotýkají žádného hmotného majetku a kulturní památky. Míru vlivu lze hodnotit jako nevýznamnou. Jediné ohrožení může plynout z vědomého vandalizmu některých turistů. Věřím, že i tento vliv je v současné době zanedbatelný, jelikož se lidé snaží o zachování kulturních památek a respektují cizí majetek.

Faktor pohody

Hodnocení vlivu aktivit na faktor pohody je značně subjektivní. Každý jedinec má jinou míru vnímání, a proto by mohl být hodnocen individuálně. Někteří lidé jsou citlivější a vnímají narušení faktoru pohody při sebemenší změně a jiní mají nastavení práh výše. Z mého pohledu považuji vliv na faktor pohody jako zanedbatelný.

Některé aktivity navyšují cestovní ruch. Tento jev má pozitivní vliv na sociálně-ekonomickou situaci v dané oblasti. Někteří obyvatelé tuto situaci vnímají pozitivně z důvodu zachování stávajících pracovních míst a vznik nových

příležitostí. Na druhé straně jsou obyvatelé, kteří tuto skutečnost vnímají negativně z důsledku snížení faktoru pohody.

Veřejné zdraví

Vibrace a záření: Na zájmovém území nebyly prokázány negativní vlivy možného záření a vibrací z potenciálních zdrojů nad rámec norem.

Hluk: Hlavním hlukovým zdrojem je automobilová doprava. Na vysoké úrovni hluku se podílí ruch z motocyklů a automobilů při každoročně pořádaném motokrosu a autokrosu. Mezi méně podstatné zdroje hluku lze zařadit: sportovní a společenské akce. Samotné aktivity s sebou nenesou pro místní obyvatele zdravotní riziko.

V posledních letech došlo k velkému pokroku v oblasti environmentálního chování tamních obyvatel a turistů. Lidé mají podvědomí o ochraně životního prostředí a snaží se minimalizovat následky jejich činností. Celkově lze téma vlivu stávajících aktivit na jednotlivé složky životního prostředí v mikroregionu Zálesí zhodnotit pozitivně, kdy se neprokázaly významné vlivy, které by bylo nutné okamžitě vyřešit pro udržení ekologické stability území.

7.3 Jezdecký cestovní ruch v Evropě

Ke zhodnocení hippoturistiky v Evropě jsem využila dostupné zahraniční internetové zdroje, jež mi byly inspirací pro vytvoření přehledu jezdeckého cestovního ruchu ve vybraných zemích.

Jezdecký cestovní ruch se v Evropě poprvé objevil v roce 1950, zejména na území Francie. V této části Evropy, pouze několik desítek let před válkou, lidé cestovali na koních od města k městu. V mnoha hostincích ve Francii se doposud dochovalo tzv. „relé“, kde se jezdci mohli najíst, ubytovat a ustájit své koně.

Během čtyřiceti let, kdy se společnost začala více věnovat volnočasovým aktivitám, se jezdecká turistika proměnila na činnost, která láká širokou veřejnost prostřednictvím přidaných hodnot, které nabízí. Jednou z hlavních atrakcí evropské destinace je její bohatá historie. Jízda na koni se jeví jako vhodná forma cestování za objevování těchto nádherných pokladů. Na koni má člověk čas na cestu, aniž by spěchal z místa na místo autem či letadlem. Koně pomáhají i prolomit mezinárodní kontaktní bariéry a navázat společenské vazby mezi milovníky koní po celém světě.

Pořádané výlety na koních po Evropě jsou dobře organizovány. Evropský jezdecký průvodce je kvalifikovaný na základě odborných zkoušek, na rozdíl od Ameriky, kde průvodci často nejsou dobře vyškoleni a chybí jim v této oblasti národní normy.

Rakousko

Každoročně přijíždějící miliony turistů podnítily vytvoření dokonalé infrastruktury pro cestovní ruch a jezdecké stezky jsou jen součástí této sítě.

Tato země má vše: pohostinné obyvatele, krásné vesnice, zajímavé kulturní akce, fascinující památky, výborné ubytování, efektivní dopravní síť.

Jízda na koni v Rakousku je populárním letním sportem, který nabízí čas k objevování majestátních scenérií od vysokohorského pásma, do lesů a luk. Jezdecké

stezky nabízí široký výběr výletů, které umocňují prožitek z této země. Prvním z nich je putování v horách Vysoké Taury národního parku. V těchto místech je příležitost pro jízdy podél vysokých hřebenů s nádherným výhledem, přes travnaté louky s přechodem horských potoků a kopcovitého terénu. Lesy nabízejí idylické projížďky mezi staletými stromy, které vystřídá jízda kolem jezer a malých tradičních vesnic.

V Rakousku nalezneme mnoho stylových hotelů s přidruženými středisky, nabízejícími výuku jízdy na koni. Často tyto hotely mají lázeňská zařízení, která jsou ideální pro relaxaci po dnech strávených v sedle.

Francie

Francie má dlouhou tradici jízdy na koni (francouzský výraz „randonnée“ byl ve skutečnosti původní definicí "cestování na koni").

Francie má mimořádnou síť stezek napříč zemí a nekonečné možnosti pro relaxaci, zábavu a poznávání francouzské kultury. Jízda na koni umožní prohlídky hradů, zámků a středomořských zákoutí. Velmi populární je oblast Loire, nabízející jízdu mezi renesančními památkami. Regiony Perigord, Armagnac, Gascony nebo Berry poskytují návštěvníkům příležitost poznat život v provinční Francii. Jezdecká stezka v Bordeaux je spjata s vinařstvím a nabízí mnoho příležitostí ochutnat delikátní víno některých velmi slavných sklepů.

Ve Francii existuje řada center orientovaných na nabídku jezdeckých výletů. Ubytování pro jezdce poskytují místní hostince nebo stylově přestavěné hrady.

Itálie

Itálie je charakteristická svým stylem, nádhernou krajinou, dlouholetými tradicemi, bohatým kulturním dědictvím a kuchyní.

Italské vyjížďky na koních zachycují podstatu této země - vinice a sklepy Toskánska, pobřeží Kampánie, hrady Lazio a sopečná krajina Sicílie. Výlety zavedou jezdce i do rustikálních zemědělských usedlostí, kde se mohou občerstvit tradičními těstovinami, kozími sýry a místním vínem. Další fantastickou oblastí pro prozkoumání je severní Itálie, kde jezdci objeví staré benátské hrady a jízda je povede přes nádherné horské stezky. V Itálii je možné jezdit od místa k místu a někde přenocovat nebo si vybrat jezdecká centra, kde turisté stráví celý týden a relaxují.

Výletní skupiny ve Francii a Itálii jsou vedeny malé a zřídka mají více než deset jezdců.

Německo

Stejně jako Velká Británie a Irsko, Německo je jednou z předních evropských zemí pro jízdu na koni, která má dlouhou tradici.

Jezdecké stezky nabízejí řadu možností - přes prohlídky zámku Rýna, po Černý les. Jedno z nejlepších míst pro jízdu na koni je v údolí Rýna. V této oblasti existuje mnoho koňských farem, které pořádají vyjížďky do údolí řeky, kolem tradičních vesnic a historických hradů. Jezdci by neměli vynechat ani návštěvu Bavorských hor. Další možnou variantou je Warendorf nebo Aachen na hranici Belgie a Nizozemí. Na konci června se zde koná Světový jezdecký festival, známý pro parkurové skákání.

Mnoho jezdeckých center, která organizují i jezdecké výlety se nacházejí poblíž Hamburku.

Slovenská republika

Slovensko má dlouhou historii v chovu koní a jízda na koni nabírá na popularitě. V zemi existuje celá řada hotelů a velkostatků, které pro své hosty pořádají výlety na koních.

Začátečníci mají možnost absolvovat profesionální výuku jízdy na koni. Zkušenější jezdci se mohou rozhodnout pro rozšíření zkušeností nebo podniknout výlet na koni malebnou krajinou kolem jezer, navštívit známá místa, jako je stará formace Laval rock a hradiště na Kalamarka a Pustý Hrad. Pro milovníky westernového stylu jízdy je zde možnost cestovat dále na jih do Zaježová. Zde vyškolení cvičitelé naučí jezdce umění westernového ježdění.

Při poznávání Slovenska by se neměla opomenout návštěva hlavního města Bratislavy, Vysokých a Nízkých Tater a některého z mnoha gotických zámků a hradů. Za zkoušku stojí i ochutnávka místních pokrmů, jako jsou Bryndzové halušky, národní jídlo nazývané „brynzy“.

Česká republika

Česká republika se řadí mezi země s bohatou historií, jež po sobě zanechala nemalé množství památek.

V zemi je k nalezení rozmanitá architektura, dobové hrady, kláštery, zdobené zámky a krásná města, vynikající svou historií a vzhledem. Turisté si náš stát také spojují s lázeňskými městy a nedotčenou přírodou národních parků.

Turistika na koni je v České republice podpořena nádhernou krajinou a zajímavými místy lákajícími k jejich poznání. I když je v naší republice mnoho jezdeckých klubů a jízdáren, tak v porovnání se sousedními zeměmi postrádáme jezdecká centra orientovaná na nabídku dovolených v koňském sedle. Pro jezdce všech věkových kategorií a schopností je zajištěna pouze výuka jízdy na koni. Ve většině případů je úplná absence organizace jezdeckých výletů nabízených přidruženými jezdeckými středisky.

Jednou z vhodných oblastí pro jezdeckou turistiku je České středohoří v severních Čechách. Další zajímavou variantou jsou Krkonoše, kde horské hřebčiny nabízejí pro jezdce výukové lekce a v zimních měsících i jízdu na saních tažených koňmi.

Česká republika se může přiblížit evropským zemím, v nichž je oblast jezdeckého cestovního ruchu podpořena sítí hippostezek, zázemím pro jezdce ve formě vybavených farem, hotelů s přidruženými jízdárnami. Vždyť naše země má vše, co tvoří základ pro nabídku jezdeckého cestovního ruchu – krásná příroda lákající k vyjíždě, vesničky, v nichž se dochovaly tradice, památky a jiné zajímavosti, které stojí za vidění. Příležitostí pro vyjížděky na koni je v této zemi opravdu mnoho. Lákadlem by mohla být i česká kuchyně, která je zahraničními turisty tolik vyhledávaná. Jízda na koni se tak může stát populárním sportem, který má co nabídnout.

7.4 Jezdecká turistika v regionu Vysočina

V naší republice roste zájem o formy odpočinku spojené s pobytem na venkově. Region Vysočina má výborné podmínky pro uspokojení poptávky po tomto typu cestovního ruchu. Vysočina spadá do území Českomoravské vrchoviny, která skrývá jednu z nejzachovalejších přírodních oblastí. Malebná krajina láká k jejímu poznání. A zde dvojnásobně platí pravidlo, že pohled z koňského sedla je jedním z nejkrásnějších. Jezdecká turistika je podpořena i nenáročným terénem a sítí udržovaných lesních a polních cest.

V kraji Vysočina je příznivcům jízdy na koni k dispozici zatím jen několik desítek kilometrů dlouhá značená trasa mezi Telčí a Maříží v jižních Čechách. Možnosti v tomto směru se ovšem brzy rozšíří na základě realizace projektu v oblasti hippoturistiky na Vysočině. Ideou celého projektu je umožnit jezdcům s koňmi putování po kraji se zázemím v podobě vybavených jezdeckých stanic.

Vývoj hippoturistiky na Vysočině od roku 2005 po současnost

1. fáze

Podstatný rozvoj Hippoturistiky ze strany kraje Vysočina byl započat v roce 2005. Do roku 2006 se provádělo terénní mapování sítě jezdeckých stezek a koňských stanic na Vysočině na základě projektu v rámci Iniciativy Interreg III. A Česká republika – Rakousko. Financování projektu bylo zajištěno z evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), ze státního rozpočtu a z rozpočtu žadatele (kraj Vysočina).

Cílem a následným výsledkem projektu byla tvorba a vydání tištěného katalogu zaregistrovaných koňských stanic v kraji Vysočina, česká a německá verze katalogu, vypracování podkladů pro budoucí terénní vyznačení stezek a pořádání seminářů, konferencí.

2. fáze

V letech 2008 až 2009 byla na území kraje realizovaná zakázka „Zpracování dokumentace pro síť hippotras na území kraje Vysočina“ v rámci projektu „Zkvalitnění marketingu turistické nabídky kraje Vysočina“, podpořeného z regionálního operačního programu ROP NUTS II Jihovýchod, prioritní osa 11.2 Rozvoj udržitelného cestovního ruchu, jejímž realizátorem je Vysočina Tourism, příspěvková organizace.

Projekt byl finančně zajištěn z evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), ze státního rozpočtu a z rozpočtu žadatele (Vysočina Tourism p.o.). V rámci projektu se uskutečnilo projednání souhlasů majitelů pozemků a dalších dotčených orgánů s vedením tras, sběr dat, příprava podkladů pro tištěné materiály a webovou prezentaci. Toto vše provedlo Občanské sdružení pro podporu jezdecké turistiky, na základě veřejné zakázky.

Konečným výsledkem projektu je aktualizace informací o koňských stanicích a jízdnárnách na území kraje Vysočina včetně vytvoření fotodokumentace a pořízení GPS souřadnic. Dílčím výsledkem je i zpracování návrhu vedení hippotras, zákres navržených tras do mapy a zpracování projektové dokumentace sítě hippotras na území kraje Vysočina.

3. fáze

Poslední aktivity uskutečněné v oblasti hippoturistiky v kraji Vysočina probíhají od roku 2010 po současnost v rámci projektu „*Vybudování sítě hippotras*“, který je podpořen z regionálního operačního programu ROP NUTS II Jihovýchod, oblast podpory 2.1 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch, jejímž realizátorem je Vysočina Tourism, příspěvková organizace.

Finanční prostředky na projekt jsou poskytovány z evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), ze státního rozpočtu a z rozpočtu žadatele (Vysočina Tourism, p.o.).

Mezi hlavní výstupy projektu se řadí:

- terénní vyznačení 845,8 km hippotras v kraji Vysočina (viz. příloha č. 22) na základě zpracované dokumentace značení,
- marketingová propagace projektu pomocí pamětních tabulí, inzerce v tisku a prezentace na specializované výstavě Kuň Lysá nad Labem,
- motivačně informační seminář pro majitele zapojených jezdeckých stanic.

7.5 Návrh jezdecké turistiky v mikroregionu Zálesí

Při návrhu environmentálně šetrné formy cestovního ruchu jsem vycházela z místních tradic, které by měly být zachovány, aby zdejší oblast neztratila své kouzlo. Pro rozvoj šetrného cestovního ruchu se využije potenciál v podobě tradice chovu koní na Humpolecku. Na tuto zvyklost naváže návrh jezdecké stezky propojující certifikované jezdecké stanice.

Rozmanitá krajina místní oblasti nabízí pro hippoturistiku ideální podmínky. V mikroregionu se střídají lesy, louky, pole a mezi kopečky se rozprostírají tradiční vesnice, kostely a kapličky. Pro jezdeckou turistiku je možné využít polní a lesní cesty, které se vinou v nenáročném terénu.

Hlavním záměrem návrhu hippostezky je zvýšit turistický potenciál dotčeného území a rozvíjet zázemí pro rozvoj udržitelného a environmentálně šetrného cestovního ruchu v mikroregionu Zálesí.

Jako účel návrhu lze definovat:

- zvýšení atraktivity území,
- vytvoření okružní hippostezky, která propojí okruh stanic v okolí Humpolce,
- propagace mikroregionu na základě místní tradice jezdeckví,
- potenciál pro zvýšení konkurenceschopnosti nabídky cestovního ruchu,
- zvýšení návštěvnosti mikroregionu,
- zvýšení příjmové položky z cestovního ruchu a zvýšení zaměstnanosti.

7.5.1 Návrh jezdecké trasy

Při návrhu jezdecké stezky se v první řadě klade zřetel na průchodnost terénu a bezpečnost. Na trase by neměly chybět kulturní či přírodní zajímavosti a jezdecké stanice, které poskytují stanovený rozsah služeb. Hippostanice musí odpovídat daným standardům, na jejichž základě jsou certifikovány na provoz jezdecké turistiky.

První krok návrhu jezdecké trasy spočívá ve vyhledání certifikovaných hippostanic v zájmovém území. Po jejich propojení vznikne prvotní návrh trasy.

Druhým krokem při stanovení trasy je zjištění vlastníků dotčených cest a získání jejich písemných souhlasů o označení hippostezky, neboť navržená stezka je vedena přes pozemky v soukromém nebo obecním vlastnictví. Tímto opatřením se předejde případným konfliktům. Majitel dotčeného pozemku bude mít zaručenou ochranu svého majetku tím, že se koně s jezci budou pohybovat pouze po vyznačených trasách, čímž poklesne míra pohybu jezdců mimo cesty a hrozba nadměrné eroze.

Po získání písemných souhlasů od všech dotčených vlastníků pozemků je následujícím krokem podrobné vyznačení hippostezky. Značení jezdeckých stezek se provádí podle metodiky značení pěších turistických tras používané Klubem českých turistů, jelikož se na stezce zřídka cválá a koně se pohybují jen krokem. Tím je rychlost pohybu koně bližší pěšímu turistovi, než cykloturistovi.

Pravidla pohybu na jezdecké stezce

Při průjezdu navrženou stezkou jsou jezdcí povinni dodržovat tato pravidla:

- Vzhledem k ochraně životního prostředí i provozu na jezdecké stezce jsou nejvýhodnější skupinky tvořené třemi až osmi jezci.
- Jezdci nesmí vjíždět do luk, polí nebo lesních porostů a rušit zvěř.
- Jezdci musí:
 - Dbát místních omezení a nařízení na některých úsecích jezdecké stezky.
 - Být ohleduplní k ostatním uživatelům stezek. Jezdci musí při předjíždění upozornit lidi před sebou, že budou předjíždět. Chodci se mívají v kroku, zvláštní opatrnost se věnuje i cyklistům. Předjíždí se výhradně zleva.
 - Cválat jen v bezpečných a přehledných úsecích, z důvodu bezpečnosti překážky překročovat nebo obcházet. Úzké zatáčky projíždět krokem.
 - Táboření mimo stanici je povolené pouze na vyhrazeném tábořišti nebo na místě, kde to povolil majitel pozemku.
 - Chránit prostředí stezky. Odvézt si všechny odpadky a odstranit ze stezky i trus svého koně.
- Na frekventované či rozbahněné stezce se jezdí v zástupu.
- Jezdci by měli být ohleduplní k povrchu stezky, který kopyta koní mohou poškodit.
- Upozornit stanici na možné problémy (vyvrácené stromy, poškozené značení, neuklizené odpadky, sesuv půdy apod.).
- Na stezku nepatří volně pobíhající psi. Toto pravidlo se také vztahuje na prostor tábořišť a jezdeckých stanic.
- Jezdec vjíždí na stezku na vlastní nebezpečí. Pokud při jízdě utrpí újmu nebo úraz zapříčiněn charakterem prostředí nebo terénu, nemůže požadovat náhradu po vlastníkově pozemku, ani po žádném dalším zainteresovaném subjektu.
- Jednotliví jezdcí vytváří obraz místních jezdců. Na otázky lidí, kteří procházejí po stezce by měli odpovídat s ochotou, jelikož jsou v té chvíli představiteli všech jezdců.

7.5.2 Návrh průběhu jezdecké trasy

Název: Jezdecká stezka na Humpolecku (viz příloha č. 23, 24)

Délka: 53 km

Stanice: Mladé Bříšně, Vlčí Hory, Gold, Školní statek, Světlice, Jiřice, Capriola, Onšovice (viz příloha č. 25)

Veterináři: MVDr. Petr Kejchal, Jihlavská 367, 396 01 Humpolec, MVDr. Helena Nováková, Školní statek Humpolec

Podkováři: Zdeněk Koten, Vystrkov u Humpolce

Převažující podklad: zpevněné polní a lesní cesty

Popis jezdecké stezky

Mladé Bříšně – Hojkovy – Staré Bříšně – Vlčí Hory – Plačkov – Rozkoš – Humpolec – Čejov – Světlice – Brunka – Jiřice – Petrovice – Vitice – Želiv – Vřesník – Kletečná – Onšovice – Mladé Bříšně

Trasa vychází z Jízdárny Korzár v obci Mladé Bříšně (viz příloha č. 26), vede zpevněnou polní cestou na jih (souběžně s modrou turistickou trasou a cyklostezkou) směrem k lesu, kde cestu protíná Jankovský potok, který se překoná přes dřevěný mostek. Pro minimalizaci nebezpečí, které může nastat ze strany cyklistů nebo pěších turistů, cesta dále vede podél Jankovského potoka, kudy již cyklostezka ani turistická trasa nevede. Po zpevněné lesní cestě jezdci pokračují až do obce Hojkovy. Na konci obce se napojí na polní cestu a po půl kilometru stezka přechází do lesa, k místní hájovně U Makovičků. Okraj lesa je opět vystřídán zpevněnou polní cestou, která vede kolem obydlí statku a po překonání betonového mostu přes Jankovský potok se jezdci ocitnou u silnice II. třídy směr Mysletín. Její překonání je bezpečné, jelikož zde není frekventovaný provoz a je možné využít útočiště okraje lesa. Po příčném překonání komunikace se jezdci napojí na další polní cestu, vnořující se do lesa. Lesní cesta směřuje až do Starých Bříšň. Po přejezdu betonového mostu přes potok se ocitnou na rozcestí, ze kterého se vydají po okraji silnice III. třídy směrem do obce Staré Bříšně. První odbočka vpravo jezdce vyvede na lesní cestu vedoucí k mostu, který je třeba překonat a vydat se dále, až k soustavě rybníků Dolní a Horní Vlčehorský rybník. Na tomto místě se nachází odbočka vedoucí k dostihové stáji Vlčí Hory.

Od rybníků pokračuje polní cesta a následně úsek lesní cesty podél Hejnického potoka. Zpevněná cesta se vine až ke komunikaci III. třídy mezi obcí Bystrá a Krasoňov (pozor při přejezdu vozovky – doporučuje se překonání ze sedla). Po příčném překročení silnice pokračuje stezka opět polní cestou vedoucí po západní straně rybníku. Cesta se vnoří do lesa, odkud vede přes Holý vrch kolem hájovny Čerňák. V tomto úseku je nutné překonat silnici II. třídy směr Humpolec – Krasoňov a napojit se na lesní cestu. Na konci lesa se stezka napojí na zelenou pěší turistickou značku. Překoná se podjezd pod dálnicí D1, souvisle jdoucí se zelenou trasou. Za tímto úsekem se navržená hippostezka napojí na navrhovanou žlutou hippostezku, která bude označena v rámci projektu „Vybudování sítě hippotras“. Žlutá hippostezka odtud dále pokračuje lesní cestou souběžně se zelenou turistickou stezkou směrem k obci Plačkov. Na rozcestníku turistického značení se střetává zelená a žlutá turistická značka. V tomto bodě hippostezka vede souběžně se žlutou trasou kolem Plačkovského rybníka. Za rybníkem se překoná trať a komunikace III. třídy a dále kolem rybníku Zadňáč a podél Perlového potoka se napojí na lesní cestu,

vedoucí až k obci Rozkoš. V tomto úseku je střet se žlutou turistickou trasou a souběžně s ní se překoná ze sedla silnice I. třídy Humpolec - Havlíčkův Brod. Za komunikací se jezdec napojí na silnici III. třídy, přecházející v lesní cestu, která jej dovede k dalšímu zajímavému zastavení – zřícenině hradu Orlík. V tomto úseku končí navržená žlutá hippostezka. Pro mnou vyznačenou stezku se jezdec vydá dále do Školního statku Humpolec, který se nachází pod zříceninou hradu. Ke stanici vede zpevněná lesní cesta, která se na rozcestníku turistického značení kříží se souběžnou žlutou a modrou trasou, se kterou hippostezka pokračuje dále až do stanice v Dusilově (viz příloha č. 27), kde je možné využít její služby.

foto č. 10: Školní statek Humpolec
Zdroj: vlastní, 2010

Ze Školního statku se stezka znovu napojí na další z navržených žlutých, zelených a následně páteřní jezdeckou trasu.

Žlutá hippostezka je vedena ze Školního statku zpět po modré turistické trase směrem na zříceninu Orlík. Na rozcestníku ji následuje lesní cestou až k Panskému lesu, kde se kříží s navrženou zeleně značenou hippostezkou, která probíhá již sama po lesní cestě

k Plihalovskému potoku. Před tímto místem se napojuje na, do budoucna vyznačenou, páteřní červenou hippostezku, která směřuje k obci Čejov. V obci se nachází další z hippostanic – jezdecký klub Gold. Navržená páteřní stezka prochází dalšími dotčenými stanicemi: Světlice, Jiřice, Capriola – Vítice a Onšovice.

Na farmě Onšovice se navržená trasa oddělí od červené hippostezky a povede samostatně do obce Mladé Bříšče, kde je jezdecký okruh uzavřen. Pro cestu z Onšovic do Mladých Bříšť se jezdci vydají zpět na červenou hippostezku, kterou opustí v místě rozcestníku turistického značení, kde se střetávají s cyklotrasou a zelenou turistickou trasou. Pro hippostezku se využije zeleně značená turistická trasa, která vede obcí Kletečná po silnici I. třídy a střídavě lesní a polní cestou podél Jankovského potoka a následně lesní cestou podél silnice, kterou jezdci překonají širokým podjezdem na konci lesa. Za silnicí se napojí na polní cestu, která vede kolem Rokosova mlýna. Před obcí Mladé Bříšče se nachází rozcestník žluté a zelené turistické trasy, proto dále stezka pokračuje paralelně s oběma turistickými trasami až k cílovému místu, počáteční jezdecké stanici Korzár.

Zajímavosti na stezce

Stezka, která je vedena kolem města Humpolec, nabízí spoustu zajímavých míst ke zhlédnutí. Pro návštěvu místních zajímavostí je možné využít přímo značenou hippostezku, vydat se mimo trasu po značených turistických zajímavostech, nebo využít služeb hippostanic k ustájení koně a vydat se po krásách tamního okolí formou pěší turistiky.

Kostel svatého Jana Křtitele a místní fara v Mladých Bříštích. V okolí Mladých Bříšť je rozsáhlý lesní komplex *Rusínov*, kterým protéká Kladinský potok.

Je možné vystoupat i na vrch *Čihadlo*, který je místem dalekého rozhledu. Tento komplex je lákadlem pro relaxační procházky ať už pěší, či v koňském sedle.

Soubor rybníků v okolí obce Vlčí Hory (část obce Staré Bříště) – *Horní Včelohorský rybník, Dolní Včelohorský rybník*. Umělé vodní nádrže a velké rybníky jsou pro jezdeckou turistiku přínosem. Skýtají možnost koupání a odpočinku, napojení koně, popřípadě plavení. V blízkosti stanice se nachází *Sýkorův Mlýn*. Tato lokalita přitahuje milovníky vodních sportů, rybaření a klidné přírody.

Před obcí Plačkov lze odbočit směrem k westernovému městečku *Stonetown*, kde je možné si zakoupit turistickou známku. V městečku probíhají dobové akce, které jsou hojně navštěvované příznivci dálného západu. U obce Plačkov lze využít ke koupání přírodní *Plačkovský rybník*.

Zřícenina hradu *Orlík* nad Humpolcem, jehož počátky se datují od druhé poloviny 14. století. I na tomto místě je možné zakoupit turistickou známku. V okolí Orlíku se rozprostírá rozsáhlý *Panský les* a prochází zde *Naučná stezka Březina*.

V Humpolci je celá řada zajímavostí, které stojí za to navštívit pro získání představy o tamním životě lidí a historie tohoto místa. Humpolcem prochází Městská naučná stezka „*Po stopách historie*“, která propojuje historické části města. Kulturní prožitek zde dotváří: *Humpolecké náměstí, pomník* rodáka antropologa Dr. Aleše Hrdličky, *pomník TGM, Spolkový dům*.

U obce Čejov je možné využít pro rybolov revír *Plíhalovský*, který je bohatě osazen kapry, amury a dravými rybami.

Na návsi obce Jiřice se nachází *kostel sv. Jakuba Staršího*. Za návší je k vidění památná *jiřická lípa*, jejíž stáří se odhaduje až na 800 let.

Při průjezdu *Želiví* nelze vynechat tamní *premonstrátský klášter* s kostelem a nedalekou *vodní nádrží Sedlice* na *Želivce*. V *Želiví* lze koupit turistickou známku.

Podrobnější popis těchto zajímavostí je uveden v kapitolách Přírodní zajímavosti a Kulturní památky.

7.5.3 Návrh výletů po vyznačené jezdecké trase

Turisté na koních se mohou inspirovat navrženými výlety (viz příloha č. 28). Na základě dohody je možné využít služby stanice a stezku projet v doprovodu zkušeného průvodce nebo se přímo zúčastnit vícedenních i kratších putování pořádaných provozovateli turistických jízdáren.

1. den

První den výletu bude započat v jízdárně Mladé Bříště, kam turisté přijedou samostatně nebo formou hromadného zájezdu v dopoledních hodinách. Ve stanici bude zajištěno polední občerstvení. Začátečníci budou seznámeni s pravidly jízdy na koních. Zaměstnanci stanice mohou provést i školení sedlání koně a péči o něj. Po úvodním seznámení se základními pokyny mají účastníci možnost navštívit okolí jezdecké stanice.

První den mají jezdcí před sebou úsek dlouhý 6,4 km, který je vhodný pro úplné začátečníky, kteří si potřebují osvojit a vyzkoušet, co mohou od svého koně očekávat a jak s ním zacházet.

obr. č. 4: Navržená trasa výletu (1. den) na podkladu ortofotomapy
Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

Hipptrasa vede zpočátku zpevněnou polní cestou. Po vnoření do lesa, za dřevěným mostem, se jezdci přizpůsobí dalšímu možnému terénu, kterým je zpevněná lesní cesta kolem Jankovského potoka, vedoucí do obce Hojkovy. Z malé vesničky se dále vydají směrem k hájovně U Makovičků. U následné samoty jezdci překonají po jednom betonový most přes Jankovský potok a dostanou se k prvnímu testu dovednosti v ovládnání svého koně, kdy je nutné překonat silnici II.třídy. V tomto úseku je průvodce bude instruovat k bezpečnému překonání komunikace. Za zdánlivě obtížným úkolem čeká jezdce už jen poklidná jízda po vyznačené trase až do obce Staré Bříště. Po většinové shodě účastníků je možné před obcí odbočit k nedalekému Sýkorově mlýnu (vzdálenost 1 km) a po jeho prohlídce navázat na hippostezku, která směřuje podél Hejnického potoka, Dolního Vlčehorského rybníka, k cílové stanici dnešního dne, kterou je dostihová stáj Vlčí hory. Turisté využijí služeb stanice k ustájení svých koní a po postavení stanů jim bude nabídnuto občerstvení.

2. den

Následující ráno turisté ve stanici posnídají a přichystají se na další putování. Tento den mají před sebou úsek o délce 13 km. Motivačním a závěrečným vyvrcholením tohoto dne bude návštěva zříceniny hradu Orlík nad Humpolcem.

Z dostihové stáje je hippostezka vedena zpevněnými cestami kolem soustavy rybníků až ke komunikaci III. třídy, kterou jezdci po předchozích zkušenostech bez problémů překonají a vydají se dále kolem rybníka. Putování rozsáhlým lesem je povede přes hájovnu Čerňák a silnici II. třídy. Po napojení na zelenou turistickou pěší trasu překonají podjezd pod dálnicí. V tomto místě se skupinka může vydat do westernového městečka, nebo bez odbočky pokračovat dále. Odtud se budou jezdci ubírat po již vyznačené žluté hippostezce, která je zavede kolem Plačkovského rybníka do obce Rozkoš, kde je k vidění místní kaplička. Trasa dále pokračuje přejezdem silnice I. třídy až k vrcholnému dílčímu cíli, kterým je zřícenina hradu Orlík. Časový prostor na prohlídku je limitující pouze samotnými turisty, jelikož cesta z Orlíku do cílové stanice je poté necelý kilometr.

Školní statek Humpolec nabídne turistům a jejich koňům zázemí v podobě občerstvení a možnosti ubytování v areálu stanice nebo pod vlastním stanem. Na tomto místě je možné využít i služeb veterináře a podkováře.

obr. č. 5: Navržená trasa výletu (2. den) na podkladu ortofotomapy

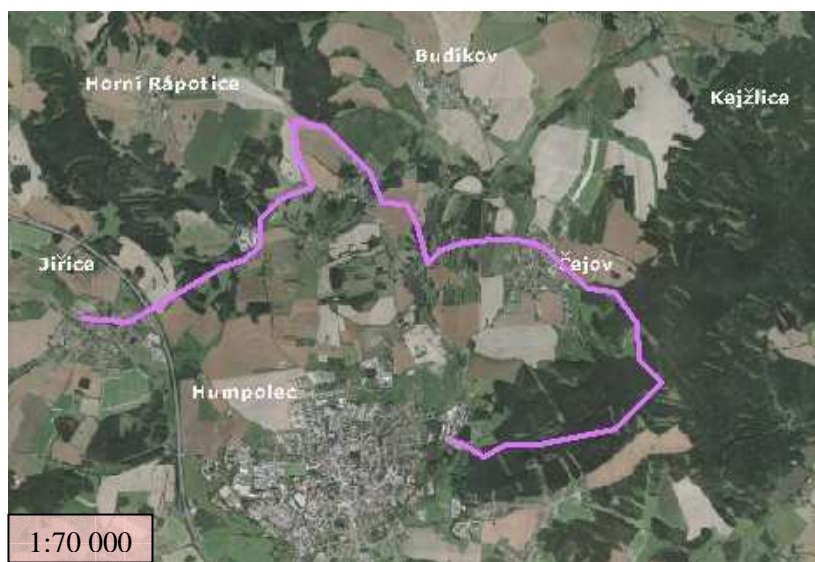

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

3. den

obr. č. 6: Navržená trasa výletu (3. den) na podkladu ortofotomapy

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

Třetí den bude započat ranní prohlídkou města Humpolec a pro zájemce i procházkou po naučné stezce Otakara Březiny.

Po návratu jezdce čeká trasa dlouhá 11,7 km s cílem jezdeckého klubu Jirčice.

Trasa je vedena po již vyznačené žluté, zelené a následně červené (páteřní) koňské stezce, která je směřuje lesem a kolem Plihalovského rybníka k obci Čejov. Dalšími záchytnými body jsou obce Světlice, Světlický Dvůr. Po překonání nadjezdu nad dálnicí D1 se skupinka dostane do cílové stanice.

Po ustájení koní se turisté mohou vydat na prohlídku okolí, kde najdou kostel svatého Jakuba Staršího a památnou jirickou lípu. Přenocování je možné ve vlastním stanu nebo v místním penzionu.

4. den

obr. č. 7: Navržená trasa výletu (4. den) na podkladu ortofotomapy

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

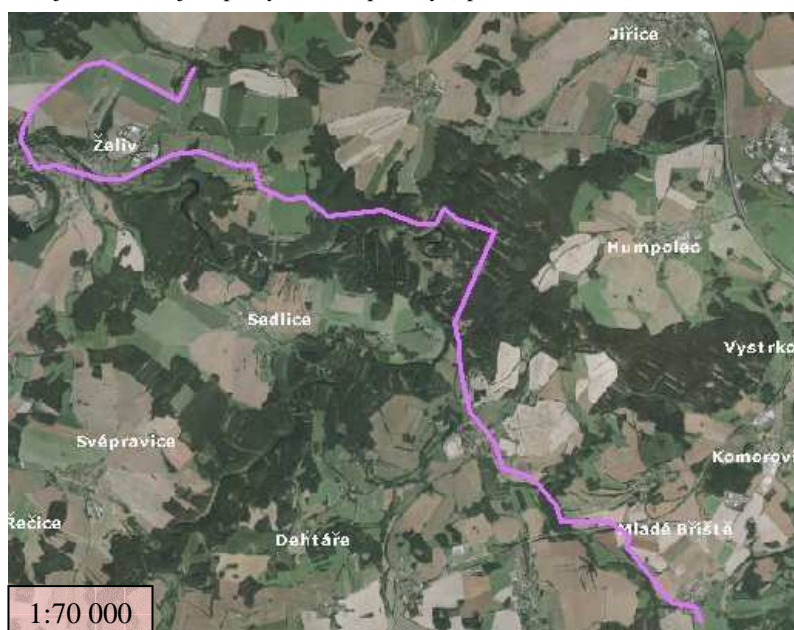
Předposlední den se zaměří na poznávací formu. V dopoledních hodinách se jezdci vypraví po značené červené trase z Jiric do obce Vitice, vzdálené 6 km, kde se nachází stáj Capriola. Ve stáji budou jezdci s koňmi na konci dne ubytováni v samostatném rodinném domku nebo ve vlastním stanu.

Z Vitice se vydají na výlet do obce Želiv, kde je ke zhlédnutí Premonstrátský klášter s kostelem a Trčkův hrad. Turisté mohou navštívit i nedaleké vodní dílo Trnávka nebo se vydat podél Želivky k vodní nádrži Sedlice.

5. den

obr. č. 8: Navržená trasa výletu (5. den) na podkladu ortofotomapy

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

Závěrečný den mají jezdci před sebou 15,5 km. Cesta je vedena po páteřní stezce podél Želivky až k turistickému rozcestníku, kde se skupina napojí na navrhovanou hippostezku, souměrně jdoucí se zeleně značenou turistickou trasou.

Cesta je povede obcí Kletečná, za kterou je nutné podjezdem

překonat silnici I. třídy. Následná polní cesta je směřuje kolem Roksova mlýna a dále podél Jankovského potoka, až k počáteční hippostanici v Mladých Bříštích.

Takto navržený pětidenní výlet je možné upravit podle přání potenciálních turistů prostřednictvím zajištěného odvozu koní. Výlet je obohacující o nové zkušenosti, zážitky a to vše pod neustálým dozorem zkušeného průvodce.

7.5.4 Prezentace jezdecké stezky

Marketingová strategie je jednou z podstat úspěšnosti projektu. Propagace navržené hippostezky bude započata před jejím vyznačením, aby v dostatečném předstihu byli potencionální turisté informováni o nabídce této formy cestovního ruchu. Strategie bude realizována prostřednictvím tištěného průvodce a webové prezentace.

Tištěný průvodce jezdecké stezky na Humpolecku splní hned několik funkcí. V první řadě formou obrázků a doprovodného textu prezentuje kulturní a přírodní zajímavosti, místní krajinu, kterou stezka prochází. Tato část je důležitá zejména pro upoutání pozornosti a pozvánku pro turisty. Z druhého pohledu je průvodce pomocníkem při orientaci v tamním terénu. Umožní turistům naplánovat směr trasy a její náplň. Tato část bude prezentována mapkou jezdecké stezky s piktoqramy, seznamem stanic, veterinářů a podkovářů. Nesmějí chybět ani pravidla pohybu po jezdeckých stezkách v dotčeném území.

Tištěný průvodce bude distribuován prostřednictvím Městského kulturního a informačního střediska v Humpolci, obecních úřadů dotčených obcí, cestovních agentur, které nabízejí výlety a pobyty v rámci České republiky a také lze využít českou centrálu cestovního ruchu (CzechTourism). K rozšíření propagace se využije i rozhlas, tisk, veletrhy cestovního ruchu, aby se přímo oslovilo co nejvíce cílových skupin.

Webová prezentace bude vytvořena pověřenou firmou Webhouse s.r.o., která dodává webové stránky pro obce, města a firmy. Internetové stránky upoutají na první pohled krásnými fotografiemi z kraje a dostatečně vylíčí nabídku tohoto druhu turistiky. Webová prezentace bude mít výstižnou internetovou adresu (<http://hippoturistika-humpolecko.cz>). Odkazy na prezentaci se umístí na jednotlivé internetové stránky místních a okolních obcí a měst, na stránky kraje Vysočina (<http://region-vysocina.cz>), kde se odkaz umístí do sekce „letní sporty“.

7.5.5 Finanční rozpočet jezdecké stezky

Finanční rozpočet jezdecké stezky je sestaven na úsek dlouhý 20,4 km. Zbývá část hippotrasy prochází po navrhované žluté, zelené a červené páteřní stezce, které mají vlastní kalkulaci nákladů na označení v rámci projektu „Vybudování sítě hippotras“.

Ve finanční stránce projektu je možné vycházet z několika variant, které jsou zohledněny v samotném rozpočtu.

Jedná se o 2 možné varianty označení:

- ručně malované značky vyškoleným pracovníkem z Klubu českých turistů,
- plastové značky.

Každá z možností má své klady a zápory. Ručně malované značky mají delší životnost než značky plastové, které v zimě popraskají. Plastové značky jsou za nižší cenu, jelikož se snižují náklady na značkaře, kteří nemusí být vyškoleni a nekalkulují se náklady na barvy. Při použití plastových značek se za jeden den vyznačí delší úsek trasy. Náklady jsou ale kompenzovány náklady na doprovodný materiál (šroubky, kartičky, atd.).

Pro navrženou hippostezku jsem zvolila ručně malované značky, které lépe zapadají do místního trendu značení a upřednostňuji jejich životnost.

Další možností volby je výběr materiálu na zhotovení sloupků, na které se budou značky umisťovat:

- ocelové trubky,
- plastové kolíky.

Plastové kolíky jsou odolnější a ocelové trubky mají delší životnost a nižší cenu. Z podnětu odolnosti materiálu jsem v projektu kalkulovala možnost využití plastových kolíků.

Kalkulace nákladů na označení hippostezky

Rozcestníky jsou plánované na dvou místech trasy. Před obcí Vlčí Hory a Onšovice. U Onšovic není třeba počítat plnou kalkulaci rozcestníku, jelikož tabulka bude umístěna na již stojící rozcestník Klubu českých turistů. Tabulka s rozcestníkem u Vlčích Hor se namontuje na strom, proto v tomto případě nepočítáme s nákladovou položkou sloupku se stříškou a jeho zakotvením.

tab. č. 15: *Nákladové položky rozcestníku*

Nákladová položka	
tabulka vyrobená Klubem českých turistů	230 Kč / kus
montáž tabulky	70 Kč / kus
potřebný materiál (šrouby, podložky, montážní deska)	220 Kč / kus
sloupek se stříškou	6 500 Kč / kus
montáž sloupku	2 500 Kč / kus
Počet rozcestníků	2 kusy

Zdroj: Vlastní

Kalkulace:

tab. č. 16: *Kalkulace za rozcestníky*

Nákladová položka	Rozcestník číslo 1	Rozcestník číslo 2
tabulka vyrobená KČT	230 Kč	230 Kč
montáž tabulky	70 Kč	70 Kč
potřebný materiál	220 Kč	220 Kč
sloupek se stříškou	0 Kč	0 Kč
montáž sloupku	0 Kč	0 Kč
<i>Kalkulace za rozcestníky celkem</i>	1 040 Kč	

Zdroj: Vlastní

Plastové kolíky se umisťují na místa, kde není jiné možné místo, kam by se značka přimontovala (např. strom, stávající sloupek). Kolíky budou zakoupeny od firmy Transform a.s., která je vyrábí z recyklovaného materiálu.

tab. č. 17: Nákladové položky značkových kůlů

Nákladová položka	
plastový kůl o průměru 65 mm, délka 1,9 m	117 Kč / kus
montáž plastového kůlu (výkop jámy, zasypání, namalování dvou značek)	600 Kč / kus
Smluvní cena za dopravu kůlů od výrobce	4 000 Kč
Počet značkových kůlů	21 kusů

Zdroj: Vlastní

Kalkulace:

tab. č. 18: Kalkulace za značkové kůly

Nákladová položka	
plastový kůl	2 457 Kč
montáž plastového kůlu	12 600 Kč
smluvní cena za dopravu kůlů od výrobce	4 000 Kč
Kalkulace za značkové kůly celkem	19 057 Kč

Zdroj: Vlastní

Při značkování skupinka lidí (2 osoby) je schopna označit za 5 hodin práce úsek dlouhý 4 km. Při tomto předpokladu a vzhledem k malému okruhu označují 2 lidé stezku za 5 pracovních dnů. Pro profesionální práci je nutné si zajistit vyškolené pracovníky z Klubu českých turistů, kteří budou dodržovat stanovenou metodiku značení jezdeckých stezek. Na základě smlouvy a z ní plynoucí dohodnuté ceny si na tuto práci najmu kvalifikované osoby z občanského sdružení pro podporu jezdecké turistiky. V tomto případě budou náklady sníženy o mzdové položky (sociální, zdravotní pojištění) a o náklady na pracovní oděv. Pracovníkům bude vyplacena jen smluvní cena.

Na 10 km trasy se počítá se spotřebou 1 kg bílé, 0,3 kg barevné, 0,4 kg podkladové barvy khaki, 0,6 kg fermeže na ředění, 1,2 l ředidla na mytí štětců, rukou a ředění. Použije se 1,5 štětce a několik hadrů na čištění. Barvy budou zajištěné od firmy Barvy a laky Hostivař a.s..

Podle norem KČT se umísťuje 4 až 5 značek na 1 km trasy v obou směrech. Režijní náklady zahrnují výdaje za telefon, výjezdy na jednání s majiteli pozemků a kontrolu.

tab. č. 19: Nákladové položky na značení

Nákladová položka	Potřebné množství	Tržní cena
olejové barvy (bílá, barevná, khaki)	3,5 kg	260 Kč / kg
fermež (0,8 kg balení)	1,3 kg (2 balení)	118 Kč / balení
ředidlo (700 ml balení)	2,5 l (4 balení)	80 Kč / balení
plochý štětec	3 kusy	25 Kč / kus
ocelové kartáče	1 kus	28 Kč / kus
škrabka na seškrabání vrchní kůry stromu	1 kus	50 Kč / kus
pilka	1 kus	115 Kč / kus
Režijní náklady na 10 km	2,04	500 Kč

Zdroj: Vlastní

Kalkulace:

tab. č. 20: Kalkulace za značení

Nákladová položka	
olejové barvy (bílá, barevná, khaki)	910 Kč
fermež (0,8 kg balení)	236 Kč
ředidlo (700 ml balení)	320 Kč

ploché štětce	75 Kč
ocelové kartáče	28 Kč
škrabka na seškrabání vrchní kůry stromu	50 Kč
pilka	115 Kč
Režijní náklady	1 020 Kč
Smluvní cena za práci (2 osoby, 5 dnů práce)	30 600 Kč
Kalkulace za značení	33 354 Kč

Zdroj: Vlastní

Sumarizace dílčích kalkulací:

tab. č. 21: Celkové náklady na projekt hippostezky

Nákladová položka	
Rozcestníky	1 040 Kč
Značkářské kůly	19 057 Kč
Značení	33 354 Kč
Celkové náklady na projekt	53 451 Kč

Zdroj: Vlastní

Celkové náklady na realizaci projektu navržené hippostezky činí 53 451 Kč. Cena je uvedena vč. 19 % DPH.

Rozpočet byl vytvořen podle běžných tržních cen a odhadů na základě zkušeností profesionálních značkařů vyškolených Klubem českých turistů.

Výnosy z realizace jezdecké stezky neplynou, jelikož projekt je neziskového charakteru. Z tohoto důvodu není možné vypočítat investiční návratnost, která má silnou vypovídací schopnost pouze u ziskových projektů. Výstupem však bude příliv turistů, který bude mít za následek zvýšení příjmů dotčených subjektů.

Financování projektu

Město Humpolec, pod jehož záštitou je projekt zpracován, má více možností ve volbě finanční podpory.

Dotace lze získat z:

- Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihovýchod, který je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj; Prioritní osa II – Rozvoj udržitelného cestovního ruchu, je zaměřená i na podporu projektů značení, opravy a úpravy tras pro jezdce na koních.
- Regionálního operačního programu rozvoje venkova financovaný Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (Osa III, Opatření 1.3.– Podpora cestovního ruchu); Z opatření lze financovat záměr hippostezky, její budování a značení.
- Fondu Vysočiny, v rámci něhož zastupitelstvo kraje Vysočina v tomto roce vyhlásí grantové programy na podporu projektů i v oblasti rozvoje doprovodné infrastruktury cestovního ruchu (Podprogram A), kterého se týká navržená hippostezka.

Získaná dotace bude obdržena zpětně po ukončení projektu, proto je nutné si zajistit finanční prostředky ve formě půjčky, která bude na konci realizace splacena z plynoucí dotace.

8. Diskuse

Pojem cestovní ruch je vysvětlován v odborné literatuře různými definicemi. Každá z nich má své opodstatnění, ovšem pouze spojením několika z nich bych si srozumitelně vysvětlila tento pojem. Podle Francové (2003) lze cestovní ruch považovat za jiný výraz pro cestování. Jedná se o velice zjednodušený původní význam slova, ale na druhou stranu pro řadu lidí i pochopitelný a pod tímto pojmem si představí výjezd na dovolenou, za relaxací, poznáním místa, které je mimo jejich trvalé bydliště. Pokud Hamarnehová (2008) uvádí, že objektem zájmu cestovního ruchu je ekonomika, sociologie, geografie, medicína, psychologie, pedagogika či urbanismus, tak lze konstatovat, že po prvním přečtení tohoto tvrzení není zcela zřejmý význam slova cestovní ruch, proto bych se přiklonila k jednodušší verzi Indrové et al (2009), která též vysvětluje průřezovost a vztah k celé řadě vědních disciplín. V jejím pojetí lze toto propojení lépe pochopit na základě uváděných hledisek s příklady návaznosti disciplín na cestovní ruch.

Pro ucelenou definici cestovního ruchu bych propojila vymezení pojmu podle Horner et Swarbrooke (2003), Galvasové et al (2008), Zelenky et al (2002). Spojením definic těchto autorů by mohl být cestovní ruch vysvětlen takto: V cestovním ruchu se jedná o soubor vztahů a jevů, které vyplývají z krátkodobého přesunu lidí na místa, která skrývají velké množství nových informací, tj. mimo místa jejich obvyklého pobytu, za účelem zotavení, zábavy, získávání nových informací, sloužící k uspokojování určitých potřeb.

Trvale udržitelný cestovní ruch je aktuálním společenským problémem. Ryglová (2007) vymezila udržitelný rozvoj velice výstižně: „rozvoj, který odpovídá požadavkům současnosti a neomezuje schopnost budoucích generací zajistit si totéž. Zlepšení kvality lidského života v mezích obnovitelnosti ekosystémů.“ Lidé si nedostatečně uvědomují význam a potřebu trvalé udržitelnosti. Snad je to dáno špatnou ekologickou výchovou, a nebo v horším případě, i přes vzdělanost je aspektem neochota cokoli zajistit pro budoucí generace, jelikož spousta lidí se může domnívat, že budoucnost se jich netýká. Je zde řada omylů a mýtů, které je třeba vyvrátit a to především ekologickou výchovou a vzděláním. Snaha by neměla být pouze na straně vlády našeho státu. Trvalá udržitelnost se přece týká nás všech. Nejen pro naši budoucí generaci bychom měli vyvinout snahu k zachování přírody a krajiny v takovém stavu, který je uspokojitelný pro naše oko i potřeby.

Rozvoj cestovního ruchu je tedy do značné míry limitován ochranou přírody a krajiny a lidským potenciálem, stejně jako jeho schopností využít lokálních – regionálních příležitostí. Nelze si to vykládat tak, že rozvoj nemůže skutečně nastat, aniž by nedošlo k trvalému narušení rovnováhy v prostředí a zhroucení základních pilířů. Jedná se pouze o dodržování pravidel, která určují, kde je možný potencionální rozvoj dané oblasti cestovního ruchu, jaká je ekologická únosnost prostředí atd. Záleží pouze na nás všech, co tu pro budoucí generace zachováme a zřejmě nikdo z nás nechce po několika letech mít ve svém oblíbeném lesíku, parku, louce holinu, která je zakryta asfaltem či jinak nevzhledně upravena.

Je fakt, že cestovní ruch přináší na jedné straně příjmy do státní a obecní pokladny, ale na druhé straně má cestování i negativní dopady, které je nutné eliminovat.

Trvale udržitelný cestovní ruch je úzce spjat s pojmem a filosofií ekologicky šetrného cestovního ruchu. Tedy s tím, který bere ohled na přírodní rozmanitost a

krajinný ráz, ve kterém působí a do budoucna se chce také rozvíjet. Pásková et Zelenka (2002) ve své publikaci uvedli, že šetrný cestovní ruch minimalizuje vliv nežádoucích aktivit spojených s cestovním ruchem na místní komunitu a životní prostředí. Nesmí se proto opomíjet ochrana přírody, která je jedním z významných pilířů nejen vyšší atraktivnosti daného území, ale také především předpokladem pro jeho regionální rozvoj a prosperitu. Proto se musí příroda a růst cestovního ruchu uvést do souladu, který nestírá, ale naopak podporuje, rozvoj každé z nich.

Hesková et al (2006) tvrdí, že snížení vlivu cestovního ruchu na životní prostředí je možné očekávat zvýšením ekologického cítění obyvatelstva a to přechodem masového cestovního ruchu na tzv. ekologický cestovní ruch. Její myšlenka je opodstatněna tím, že bez podvědomí a ekologické výchovy lidí nelze eliminovat vliv cestovního ruchu, který tvoří příjezdy turistů do dané lokality. V době, kdy si lidé budou vážit přírody a budou vědět, že bez ochrany a podpory nelze využívat její hodnotu do budoucna, změní se i možnosti rozvoje environmentálně šetrných forem cestovního ruchu, které lidé budou pro trávení volného času volit záměrně. Hesková et al (2006) shrnuje deset zásad ekologicky šetrného cestovního ruchu, které jsou velice výstižné a pro každého by měly být minimem pro získání ekologického cítění. Respekt, tolerance, ochrana tradic a přírody je jen zlomkem úspěšnosti rozvoje šetrných forem cestovního ruchu. Lidé by měli na základě svého osobního cítění a vnitřního svědomí volit druhy odpočinku, dovolené, jež jsou součástí šetrných forem cestovního ruchu, které ve své publikaci jmenuje Schneider et al (2008). I při plnění svých potřeb a zážitků by lidé měli mít stále na paměti šetrnost k životnímu prostředí, které si utváříme sami svou činností.

Rozvoj cestovního ruchu na území České republiky velice dobře vystihuje Drobná et Morávková (2004), která jmenuje perspektivní oblasti rozvoje cestovního ruchu. Z těchto oblastí spatřují největší potenciál ve venkovském cestovním ruchu, který je šetrnou formou turistiky, a tak nenarušuje život místních obyvatel ani životní prostředí. Další akceptovatelnou formou, která se již nedá aplikovat na samotné území mikroregionu Zálesí, je lázeňský cestovní ruch, který je soustředěn pouze v lázeňských střediscích, která poskytují dostatečné zázemí a vyžití. Tímto skrytým opatřením udržuje krajinu čistou a soustřeďuje turisty pouze ve svém centru dění. Lázeňství, stejně jako tématicky zaměřený cestovní ruch, je založen na tradici, kterou naše republika vyniká. České lázně, pořádané exkurze ve sklárnách, pivovarech, výrobnách porcelánu, láká i velké množství zahraničních turistů, kteří pro svůj pobyt volí naši zemi, ať už pro místní zajímavosti, či pro dochované tradice. Do budoucna je možné spatřovat rozvoj i u kongresového cestovního ruchu, pro který je na území mikroregionu, ale i v celém Česku řada zajímavých příležitostí a snadno jej lze spojit s poznávacím cestovním ruchem v tamní oblasti. I Veselý R. et al (2006) ve Strategickém plánu rozvoje města Humpolec zmiňuje, že město Humpolec, které je centrem mikroregionu Zálesí, vzhledem ke své poloze a dopravní dostupnosti má velmi dobré výchozí podmínky pro rozvoj kongresové turistiky.

Ryglová (2009) rozvoj domácího cestovního ruchu v České republice nespatřuje na takové úrovni jako v zemích EU, které maximálně využívají svůj potenciál. I přes tuto myšlenku autorky se domnívám, že rozvoj je momentálně tlumen pouze hospodářskou krizí a je jen otázkou času, kdy budou využity připravované strategie rozvoje cestovního ruchu, na základě nichž se dostaneme na úroveň ostatních zemí evropského společenství. Dojde k posílení propagace, společnému cítění všech obyvatel našeho státu. Lidé již nebudou vnímat příliv turistů pouze negativně, ale budou spatřovat i příležitosti v oblasti rozvoje území plynoucí

z příjmů z turismu a také možnosti pracovního uplatnění. Česká republika má co nabídnout. Jedná se o architektonické památky, přírodní zajímavosti, místní zvyky a tradice. To se dá tvrdit i na základě Jarolímkové et Řehořkové (2008), které uvádějí, že Česká republika se řadí mezi padesát nejvýznamnějších destinací cestovního ruchu.

Publikace, které se konkrétně zabývají problematikou území mikroregionu Zálesí nebo jeho centrální částí, formulují hlavní cíle rozvoje a předpoklady k jejich naplnění. Uváděné údaje jsou však značně zastaralé. Strategické dokumenty pro celý mikroregion byly zpracovány v roce 2000 a jejich aktualizace není do budoucna plánována. Tento fakt ovšem odporuje výroku Kolektivu autorů (2000), který uvedl, že zpracovaná strategie bude průběžně aktualizována a doplňována. Podle mého názoru se postupem času vytratila původní podstata a funkce sdružených obcí do mikroregionů. Alespoň tomuto tvrzení nasvědčuje pasivní přístup ke zpracování rozvojových strategií, jež jsou zdrojem cenných informací plynoucích z dílčích analýz, které vyúsťují v návrh rozvojových aktivit a opatření. Je proto nutné si uvědomit, jaká je současná základna pro možnosti rozvoje zájmového území a co je jejím doposud skrytým potenciálem, který by bylo možné naplno využít.

Z důvodu neaktuálních informací je od věci diskutovat situační analýzu, která během necelých 11 let prošla podstatnými změnami, které vedly ke zlepšení současného stavu zájmového území. Za diskutovatelné ale považuji Kolektivem autorů (2000) uváděné silné a slabé stránky v oblasti rekreace a cestovního ruchu. Silné stránky a plynoucí příležitosti Kolektiv autorů (2000) spatřuje v geografické poloze mikroregionu, velmi kvalitním životním prostředí, nabídce turistických atraktivit, kulturním bohatství atd. Se všemi uvedenými zcela souhlasím a vyzdvihla bych zejména pozitivní působení strategického umístění zájmového území, které přispívá k vyšší návštěvnosti vzhledem k dostupnosti území prostřednictvím dálnice D1. Zmíněnými příležitostmi, které Zálesí skýtá, jsou např. zlepšení stavu památek a historických objektů, www prezentace mikroregionu, příprava specifických programů pro zvýšení pobytové návštěvnosti a další. Kdybych na základě aspektu svého pohledu zhodnotila, zda byly příležitosti stanovené ve strategii z roku 2000 doposud využity a naplněny, tak bych musela říci, že jsem výraznou změnu nezaznamenala. Jen se nepatrně změnil přístup k obnově památek a rozvoji nabídky cestovního ruchu formou nově vytvořených stezek pro pohyb návštěvníků.

Slabými stránkami, které jmenuje Kolektiv autorů (2000) jsou např.: nedostatečná vybavenost území turistickou infrastrukturou, nedostatečná kvalita turistických služeb, špatný stav památek a historických objektů atd. Uvedené slabé stránky se částečně potlačily prostřednictvím cílených investic, avšak stav v této oblasti nelze označit za nadstandardní úroveň. Je stále co zlepšovat, ale momentálně je celkový rozvoj území tlumen nedostatkem finančních prostředků.

Pokud se zohlední stávající silné stránky a příležitosti k rozvoji, potlačí slabé stránky a uplatní se skrytý rozvojový potenciál, tak podle mého názoru má mikroregion Zálesí možnost konkurovat ostatním sdruženým obcím do mikroregionů.

9. Závěr

Hlavním cílem mé diplomové práce byla analýza cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu Zálesí a úkol na základě získaných poznatků vypracovat návrh environmentálně šetrné intenzifikace cestovního ruchu.

Mikroregion, který byl předmětem mé studie, sdružuje 20 obcí, které leží v kraji Vysočina. Zálesí se rozkládá v severovýchodní části okresu Pelhřimov. Přímo hraničí s okresem Jihlava a Havlíčkův Brod.

Charakteristickým rysem oblasti je vysoká hustota málo lidnatých obcí. Z věkového složení obyvatelstva vyplývá, že aktuálně je nejvíce zastoupena skupina lidí v produktivním věku, což je pro rozvoj obcí ideální.

Zájmová oblast spadá do Českomoravské vrchoviny. Mezi základní znaky dotčeného území lze řadit čistou přírodu a kvalitní životní prostředí. Přítomnost hlubokých lesů, čistých vodních ploch, malebné krajiny a neporušené přírody nabízí nepřeberné možnosti pro turistiku a její rozvoj. Území je rovněž zastoupeno významnými přírodními a kulturními hodnotami a zachovalými místními tradicemi. Přírodní a estetické hodnoty zdejší krajiny, spolu s příznivým podnebím pro turistiku, řadí mikroregion mezi atraktivní oblasti, které za použití efektivní rozvojové strategie mohou zvýšit a využít svůj skrytý potenciál. Nevyužitá příležitost v podobě dopravní polohy a dostupnosti prostřednictvím dálnice D1, možnosti nabídky čisté přírody, venkovských tradic, může být zapříčiněna jednak neaktuálními rozvojovými strategickými dokumenty, a také omezenými rozpočty obcí mikroregionu, které brání dalšímu rozvoji formou realizace větších investic.

Většina obcí mikroregionu je vybavena veřejnou knihovnou a kulturním zařízením, kterým je kulturní dům. Jednotlivé obce mají dostatečnou občanskou vybavenost, i když jsou mezi nimi podstatné rozdíly. Jedná se o oblast školství, zdravotnictví, sociálních služeb a technické infrastruktury. I přes tuto negativní stránku každá obec vyniká individuální nabídkou volnočasových aktivit, společenského a sportovního vyžití, které je podpořeno kulturním zázemím a činnostmi sportovních klubů a spolků. Pod záštitou místních sdružení se v obcích každoročně koná celá řada kulturních a společenských akcí (například tradiční plesy, karnevaly, průvody masek, sportovní soutěže, Zlatá podkova a další), které lákají velkou spoustu návštěvníků. Působení zájmových uskupení má jedno společné - svou činností přispívají ke společenskému a různorodému životu v obcích.

Návštěvníci si dozajista v oblasti Zálesí vyberou ze široké nabídky turistických cílů. Na své si přijde turista toužící po historických a kulturních památkách, stejně jako turista, který se chce pokochat přírodními krásami, relaxovat na břehu přehradních nádrží nebo poznávat kulturní a společenský život prostřednictvím malých vesniček a jejich pohostinství.

Mezi přírodní zajímavosti, kterými oblast vyniká, patří rybářský revír Plíhalovský v obci Čejov, hluboké lesy Orlovy mezi Humpolcem a Kejžlicí, přírodní rezervace Kamenná trouba v Kejžlicí, vodní nádrž Sedlice na toku řeky Želivky a další. Kulturní památky jsou zastoupeny místními kapličkami a typicky zdobenými kostely. Humpolec, jako centrum mikroregionu Zálesí, má na svém území nejhojnější počet kulturních památek. Z těch nejzajímavějších mohou jmenovat Městskou radnici, Kostel sv. Mikuláše, reprezentativní budovu Městské knihovny, budovu Městské spořitelny spojenou s bohatou historií, Dům č.p. 800 vynikající svou

zcela ojedinělou architekturou, jejímž autorem je Ing.Arch. Josef Gočár. Dále za prohlídku stojí Toleranční kostelík, Evangelický kostel a zřícenina hradu Orlík pocházející ze 14.století. I menší obce mají bohatou historii, ze které se dochovala řada památek. Zmínku si zaslouží rodný dům Gustava Mahlera v Kalištích, zbytky věžové tvrze Proseč pocházející z konce 14. století, Středověký smírčí kámen v Horních Rápoticích, premonstrátský klášter z poloviny 12. století stojící v obci Želiv. Oblast je spojována i s řadou významných osobností. Jedná se o turisty vyhledávané památky spojené se slavným antropologem Alešem Hrdličkou, jedním z vůdců husitské protifeudální revoluce, Janem Želivským a Gustavem Mahlerem, významným hudebním skladatelem a dirigentem, který se narodil v obci Kaliště.

Pro turisty, které přitahují spíše sportovní aktivity, nabízí mikroregion síť značených cyklistických a běžeckých tras, naučné stezky a sportovní vyžití v rámci jednotlivých obcí.

Pro své ubytování a stravování si návštěvníci mohou vybrat z řady nabízených služeb. Ubytovací zařízení jsou zastoupené v pěti kategoriích, i když podstatnou nevýhodou je omezený výběr v jednotlivých obcích. Tyto služby turisté naleznou pouze ve větších obcích. Dostatečné ubytovací a stravovací zařízení poskytuje pouze Humpolec, Želiv a rekreační střediska mikroregionu, kterými jsou vodní nádrž Trnávka a vodní nádrž Sedlice.

K rozvoji cestovního ruchu na území Zálesí přispěje nejen zkvalitnění stávajících služeb, ale i zlepšení kvality infrastruktury, dopravní dostupnosti všech obcí mikroregionu. Stav místních komunikací je v určitých úsecích silnic v havarijním nebo velice špatném technickém stavu. Dopravní obslužnost je u menších obcí problematická. Náprava tohoto stavu bude dalším krokem k možnosti růstu mikroregionu. Rozvoj jednotlivých obcí je také založen na marketingové strategii. Je třeba využít jak místní, okolní, národní, tak i zahraniční propagaci a marketingovou podporu. Marketingová strategie mikroregionu, jako celku, je v současné době velmi slabá. Informace poskytuje pouze Městské kulturní a informační středisko v Humpolci. To je vše, čím se mikroregion zviditelňuje. Letáky a brožury, které jsou k dispozici v infocentru, by bylo potřeba rozšířit dál – na obecní úřady členských obcí, do cestovních agentur, které nabízejí výlety a pobyty v rámci České republiky a také využít CzechTourism, rozhlas, propagaci na veletrzích cestovního ruchu a přímé oslovení cílových skupin. Přínosné by bylo vyrobit a umístit reklamu na „cestovní ruch v mikroregionu Zálesí“ do oblastního tisku, nalákat turisty krásnými fotografiemi z kraje a vylíčit nabídku cestovního ruchu. Pokud se bude konat tradiční akce, jako jsou pivní slavnosti, řemeslné trhy, rybolovy, autokros, Zlatá podkova, masopusty, bály, atd., tak pro tyto příležitosti vytvořit efektivní marketingovou podporu formou kalendáře kulturních a společenských událostí fungující jako brožura, která bude k dispozici v infocentru v Humpolci, na souvisejících internetových stránkách a v tisku.

V rámci rozvoje mikroregionu by mělo zároveň dojít i k ochraně přírody a jejímu minimálnímu poškození, jelikož při rozvoji nedochází pouze ke zvýšení ekonomické aktivity tamní oblasti, ale také přímo úměrně dochází k narušení přírodního prostředí. V mikroregionu ovšem nebyly prokázány významné vlivy aktivit na životní prostředí, které by bylo nutné okamžitě vyřešit pro udržení ekologické stability území. Upřednostňovanou formou turismu by tedy měla být taková, která je šetrná k životnímu prostředí a přírodě. Na tomto základě, spolu

s poznáním místních tradic, jsem zvolila v oblasti rozvoj hippoturistiky. Jezdecká turistika v mikroregionu Zálesí vychází z tradice chovu koní.

V Evropě se hippoturistika nejprve rozvinula ve Francii a pak postupovala do dalších evropských zemí, kde se stávala oblíbenou formou trávení volného času. Jízda na koni je považována za vhodný druh cestování při poznávání života tamních lidí, místních památek a přírodních úkazů. Vzhledem k tomu, že i v naší zemi roste zájem o formy odpočinku spojené s pobytem na venkově, tak se mi i z tohoto důvodu jevil projekt značení jezdecké trasy jako vhodný záměr pro další rozvoj oblasti mikroregionu. V kraji Vysočina je jezdecká turistika v současné době málo rozšířená. K dispozici je pouze vyznačená trasa mezi Telčí a Maříží. V letních měsících roku 2011 se síť stezek podstatně posílí na základě realizace projektu značení jezdeckých tras v tomto kraji.

Můj návrh environmentálně šetrného cestovního ruchu spočívá ve vedení jezdecké trasy nenáročným terénem, míjející zajímavá místa ke zhlédnutí. Záměrem značené hippostezky je zvýšení turistického potenciálu mikroregionu Zálesí jako celku, ale také jednotlivých lokalit, kterými stezka vede. Obecně rozvoj v oblasti cestovního ruchu přináší pozitivní dopad na rozpočty obcí, podněcuje vývoj dalších služeb spojených s provozem hippoturistiky a zvyšuje počet pracovních příležitostí. Navržená trasa propojuje certifikované jezdecké stanice, které jezdcům s koňmi nabízejí zázemí pro odpočinek a občerstvení. Celková délka stezky, vedoucí po zpevněných cestách, je 53 km. Předpokládané náklady na navrhovaný projekt činí 53 451 Kč. Finanční rozpočet není pro pokladnu města Humpolec, jakožto realizátora projektu, příliš velkou zátěží. I přesto jsem uvedla možnosti finanční podpory z Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihovýchod, Regionálního operačního programu rozvoje venkova a Fondu Vysočiny.

Jako další možnost rozvoje turismu v zájmovém území spatřuji v oblasti venkovské turistiky. Cestovní ruch v mikroregionu Zálesí by tak získal tématiku, se kterou by si návštěvníci toto území spojovali. Agroturistika, jako jedna z forem venkovské turistiky, by probíhala ve spolupráci s místními statky a farmami. Nabídka by obsahovala agroturistiku na rodinné farmě, agroturistiku provozovanou zemědělskými podniky, ekoagroturistiku, dovolenou v přírodě a tím aktivní zapojení do ochrany přírody.

Město Humpolec by do své nabídky mohlo zahrnout městskou a kulturní turistiku, kongresový cestovní ruch. Dalšími rozvojovými oblastmi, pro které má zájmové území předpoklady, se jeví aktivní a sportovní dovolená, zdravotní pobyty, poznávací pobyty, wellness pobyty, zážitkové pobyty, tématicky řešený letní a zimní cestovní ruch.

Cíle, které jsem si stanovila před zahájením tvorby své diplomové práce byly naplněny. Analýzou území mikroregionu a jeho cestovního ruchu jsem získala osobní pohled na tuto oblast a objevila skryté možnosti v dalším rozvoji. Snad nejen mně, ale zejména zastupitelům jednotlivých obcí a široké veřejnosti, bude má práce podnětem pro poznání jedinečného kouzla tohoto území, které vyniká svou čistou přírodou a zázemím ve formě místních tradic.

Diplomová práce a z ní plynoucí návrh rozvoje jezdecké turistiky by se také mohla stát podkladem pro zpracování aktuální rozvojové strategie mikroregionu. Kvalitní přírodní prostředí celého mikroregionu Zálesí dává dobré předpoklady pro jeho další růst založený na ekologické šetrnosti k životnímu prostředí.

10. Přehled literatury a použitých zdrojů

- COMPOSITE AUTHORS, 1999: *Changes in Leisure Time: The Impact on Tourism*. World Tourism Organization, Madrid, 151 s.
- COMPOSITE AUTHORS, 2000: *Sustainable development of tourism*. World Tourism Organization, Madrid, 185 s.
- COOPER CH., 2003: *Classic Reviews in Tourism*. Channel View Publications, Clevedon, 264 s.
- DROBNÁ M. et MORÁVKOVÁ E., 2004: *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. Fortuna, Praha, 205 s.
- DUŠEK J. et PROTIVA V., 2007: *Veřejná ekonomika*. Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice, 242 s.
- ERFURT-COOPER P. et COOPER M., 2009: *Health and wellness tourism*. Channel View Publications, Bristol, 362 s.
- FORET M. et FORETOVÁ V., 2001: *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Grada, Praha, 178 s.
- FRANCOVÁ E., 2003: *Cestovní ruch*. Univerzita Palackého, Olomouc, 119 s.
- FYALL A. et GARROD B., 2005: *Tourism Marketing*. Channel View Publications, Clevedon, 383 s.
- GALVASOVÁ I., BINEK J., HOLEČEK J., CHABIČOVSKÁ K., SZCZYRBA Z. et al, 2008: *Průmysl cestovního ruchu*. GaREP s.r.o., Praha, 264 s.
- GÚČIK M. et al, 2006: *Manažment cestovného ruchu*. Slovak-Swiss Tourism, Banská Bystrica, 224 s.
- HAMARNEHOVÁ I., 2008: *Geografie cestovního ruchu: Evropa*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 271 s.
- HESKOVÁ M. et al, 2006: *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Fortuna, Praha, 223 s.
- HOLEČEK et al, 1999: *Zeměpis cestovního ruchu*. Česká geografická společnost, Praha, 99 s.
- HORNER S. et SWARBROOKE J. 2003: *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Grada, Praha, 486 s.
- HOUŠKA P. et PETRŮ Z., 2010: *Cestovní ruch v působnosti orgánů EU*. Oeconomica, Praha, 275 s.
- HRALA V., 2001: *Geografie cestovního ruchu*. Idea servis, Praha, 168 s.
- INDROVÁ J. et al, 2007: *Mezinárodní cestovní ruch*. Oeconomica, Praha, 92 s.
- INDROVÁ J. et al, 2009: *Cestovní ruch (základy)*. Oeconomica, Praha, 122 s.
- JAROLÍMKOVÁ L. et ŘEHOŘKOVÁ J., 2008: *Postavení České republiky ve světovém cestovním ruchu*. Oeconomica, Praha, 103 s.

- KOLEKTIV AUTORŮ, 1927: *Administrativní lexikon obcí v republice československé*. Státní úřad statistický, Praha, 389 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1878: *Seznam míst v království českém*. Státní úřad statistický, Praha, 521 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1886: *Seznam míst v království českém*. Státní úřad statistický, Praha, 104 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1907: *Seznam míst v království českém*. Státní úřad statistický, Praha, 784 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1913: *Seznam míst v království českém*. Státní úřad statistický, Praha, 880 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1948: *Seznam obcí v zemi české podle stavu z počátku roku 1948, Díl I.* Státní úřad statistický, Praha, 243 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1966: *Statistický lexikon obcí ČSSR 1965*. Ústřední komise lidové kontroly a statistiky a ministerstvo vnitra, Praha, 668 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 1976: *Statistický lexikon obcí ČSSR 1974*. Federální statistický úřad, Praha, 860 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 2000: *Strategie rozvoje mikroregionu Zálesí, Analytická část*. Regionální rozvojová agentura Vysočina, 55 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, 2004: *Uctěme památku malíře a spisovatele Josefa Čapka*. Želivské ozvěny V/1: 1 s., Obecní úřad v Želivě, Želiv, 8 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, Fakulta managementu Jindřichův, VŠE Praha., 2010: *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu (metody, postupy, přístupy, teoretické aspekty)*. Oeconomica, Praha, 47 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, MMR ČR, 2002: *Nová regionální politika*. DaDa, Praha, 91 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ, MMR ČR, 2007: *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 138 s.
- ORIEŠKA J., 1999: *Technika služeb cestovního ruchu*. Idea servis, Praha, 244 s.
- ORIEŠKA J., 2004: *Kongresový cestovní ruch*. Idea servis, Praha, 139 s.
- PALATKOVÁ M., 2006: *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu*. Grada, Praha, 341 s.
- PÁSKOVÁ M. et ZELENKA J., 2002: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, 448 s.
- PETRŮ Z., 1999: *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Idea servis, Praha, 107 s.
- POUROVÁ M., 2002: *Agroturistika*. Credit, Praha, 123 s.
- RESINGER Y., 2009: *International Tourism*. Elsevier, Oxford, 429 s.

- RUSKOVÁ D. et ŠTYRSKÝ J., 2000: *Geografie cestovního ruchu a dějiny kultury pro cestovní ruch*. Gaudeamus, Hradec Králové, 340 s.
- RUX J. et al, 2002: *Vybrané kapitoly z techniky cestovního ruchu*. Vyšší odborná škola Jihlava, Jihlava, 2002, 82 s.
- RYGLOVÁ K., 2007: *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. KEY Publishing, Ostrava, 81 s.
- RYGLOVÁ K., 2009: *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. KEY Publishing, Ostrava, 187 s.
- SHARPLEY R. et TELFER D.J., 2002: *Tourism and development*. Channel View Publications, Clevedon, 397 s.
- SCHNEIDER J. et al, 2008: *Krajinná rekreologie I.* Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Brno, 140 s.
- SMITH M. K. et ROBINSON M., 2009: *Cultural Tourism in a Changing World*. Channel View Publications, Clevedon, 303 s.
- SVATOŇOVÁ M. et al , 2006: *Základy strukturální a regionální politiky Evropské unie*. Krajský úřad kraje Vysočina, 2006, Jihlava, 218 s.
- ŠTĚRBOVÁ A., 2007a: *Legislativní základy Evropské unie a orgány EU v oblasti cestovního ruchu, strukturální politiky EU*. Vysoká škola polytechnická Jihlava, Jihlava, 35 s.
- ŠTĚRBOVÁ A., 2007b: *Tematické a regionální operační programy pro období 2007 – 13 a jejich využití pro rozvoj cestovního ruchu*. Vysoká škola polytechnická Jihlava, Jihlava, 41 s.
- ŠTYRSKÝ J. et ŠÍPEK J., 2008: *Geografie turismu Evropy a světa s důrazem na působení Genia Loci a zážitkovou turistiku*. Gaudeamus, Hradec Králové, 215 s.
- VANÍČEK J., 2007a: *Destinační management a marketing*. Vysoká škola polytechnická Jihlava, Jihlava, 53 s.
- VANÍČEK J., 2007b: *Plánování a regionální rozvoj ČR v podmínkách ČR*. Vysoká škola polytechnická Jihlava, Jihlava, 47 s.
- VESELÝ R. et al, 2006: *Strategický plán rozvoje města Humpolec, Profil města*. PRA Vysočina, 91 s.
- ZELENKA J. et al, 2002: *Informační a komunikační technologie v cestovním ruchu*. Gaudeamus, Hradec Králové, 254 s.

Internetové zdroje

- KUBÍČKOVÁ M., 2005a: *Procházka městem*. Městské kulturní a informační středisko v Humpolci, Humpolec, online: http://www.infohumpolec.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=200040&id_org=200040&id=6455&p1=2428&p2=&p3=, cit. 3.9.2010.
- KUBÍČKOVÁ M., 2005b: *Osobnosti*. Městské kulturní a informační středisko v Humpolci, Humpolec, online:

http://www.infohumpolec.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=200040&id_org=200040&id=6169&p1=2328&p2=&p3=, cit. 11.9.2010.

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2010, online:
<http://www.czso.cz>, cit. 10.12.2010.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD VYSOČINA, 2010, online:
<http://www.jihlava.czso.cz/>, cit. 15.12.2010.
- PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY, 2011, online:
<http://geoportal.cenia.cz>, cit. 6.2.2011.

11. Seznam obrázků, tabulek, fotografií a příloh

obr. č. 1: *Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v letech 2002 – 2010*

obr. č. 2: *Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v obci Humpolec v letech 2002 – 2010*

obr. č. 3: *Grafické znázornění průměrného věku v jednotlivých obcích*

obr. č. 4: *Navržená trasa výletu (1. den) na podkladu ortofotomapy*

obr. č. 5: *Navržená trasa výletu (2. den) na podkladu ortofotomapy*

obr. č. 6: *Navržená trasa výletu (3. den) na podkladu ortofotomapy*

obr. č. 7: *Navržená trasa výletu (4. den) na podkladu ortofotomapy*

obr. č. 8: *Navržená trasa výletu (5. den) na podkladu ortofotomapy*

tab. č. 1: *Vývoj počtu obyvatel v letech 2002 – 2010*

tab. č. 2: *Počet obyvatel na km² (stav k 1.1.2010)*

tab. č. 3: *Průměrný věk obyvatel mikroregionu Zálesí (stav k 1.1.2010)*

tab. č. 4: *Vývoj průměrného věku v letech 1999 - 2009*

tab. č. 5: *Vývoj věkové struktury v letech 1999 – 2009*

tab. č. 6: *Značené cyklotrasy na území mikroregionu*

tab. č. 7: *Běžecké trasy na území mikroregionu*

tab. č. 8: *Pěší turistické trasy na území mikroregionu*

tab. č. 9: *Možnosti ubytování a jejich kapacity v mikroregionu*

tab. č. 10: *Souhrnná tabulka možností ubytování a její kapacity*

tab. č. 11: *Stravovací zařízení v mikroregionu*

tab. č. 12: *Souhrnná tabulka stravovacích zařízení*

tab. č. 13: *Přehled sportovní činnosti a spolků v obcích mikroregionu*

tab. č. 14: *Přehled stávajících aktivit klasifikovaných do kategorií podle jejich vlivu na životní prostředí*

tab. č. 15: *Nákladové položky rozcestníku*

tab. č. 16: *Kalkulace za rozcestníky*

tab. č. 17: *Nákladové položky značkářských kůlů*

tab. č. 18: *Kalkulace za značkářské kůly*

tab. č. 19: *Nákladové položky na značení*

tab. č. 20: *Kalkulace za značení*

tab. č. 21: *Celkové náklady na projekt hippostezky*

foto č. 1: *Pohled do dálky na rybářský revír Plíhalovský*

foto č. 2: *Vodní nádrž Sedlice*

foto č. 3: *Městská radnice*

foto č. 4: *Kostel sv. Mikuláše*

foto č. 5: *Spořitelna (vlevo), Výstavní sál muzea (vpravo)*

foto č. 6: *Evangelický kostel*

foto č. 7: *Pohled z cesty na Židovský hřbitov*

foto č. 8: *Studna pod hradem Orlík*

foto č. 9: *Skály Čertovka a Andělka*

foto č. 10: *Školní statek Humpolec*

příloha č. 1: *Mapa České republiky s umístěným bodem zájmového území*

příloha č. 2: *Ortofotomapa s označeným zájmovým územím*

příloha č. 3: *Automapa s označeným zájmovým územím*

příloha č. 4: *Vývoj počtu obyvatel v letech 1869 – 2001*

příloha č. 5: *Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v letech 1869 – 2001*

příloha č. 6: *Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v obci Humpolec v letech 1869 – 2001*

příloha č. 7: *Grafické znázornění hustoty osídlení v jednotlivých obcích mikroregionu*

příloha č. 8: *Grafické znázornění vývoje průměrného věku v letech 1999 – 2009*

příloha č. 9: *Grafické znázornění vývoje věkové skupiny 0 – 14 let v letech 1999 – 2009*

příloha č. 10: *Grafické znázornění vývoje věkové skupiny 15 – 60 let v letech 1999 – 2009*

příloha č. 11: *Grafické znázornění vývoje věkové skupiny 61 a více let v letech 1999 – 2009*

příloha č. 12: *Grafické znázornění vývoje věkové struktury v obci Humpolec v letech 1999 – 2009*

příloha č. 13: *Hrad Orlík*

příloha č. 14: *Kostel svatého Jana Křtitele*

příloha č. 15: *Chrám svatého Jana Nepomuckého*

příloha č. 16: *Premonstrátský klášter*

příloha č. 17: *Štůla pod Orlíkem*

příloha č. 18: *Tabulkový přehled ubytování v mikroregionu Zálesí*

příloha č. 19: *Tabulkový přehled stravovacích zařízení v mikroregionu Zálesí*

příloha č. 20: *Dotazník pro členy zastupitelstva jednotlivých obcí*

příloha č. 21: *Výsledky vyplněných dotazníků*

příloha č. 22: *Přehled jezdeckých tras v kraji Vysočina*

příloha č. 23: *Ortofotomapa s označenou navrhovanou jezdeckou stezkou*

příloha č. 24: *Automapa s označenou navrhovanou jezdeckou stezkou*

příloha č. 25: *Obecné informace o stanicích turistiky na koni*

příloha č. 26: *Jízdárna Korzár v obci Mladé Bříšně*

příloha č. 27: *Pohled z dálky na Školní statek Humpolec*

příloha č. 28: *Ortofotomapa s označeným návrhem výletů po vyznačené jezdecké stezce*

12. Přílohy

příloha č. 1: Mapa České republiky s umístěným bodem zájmového území

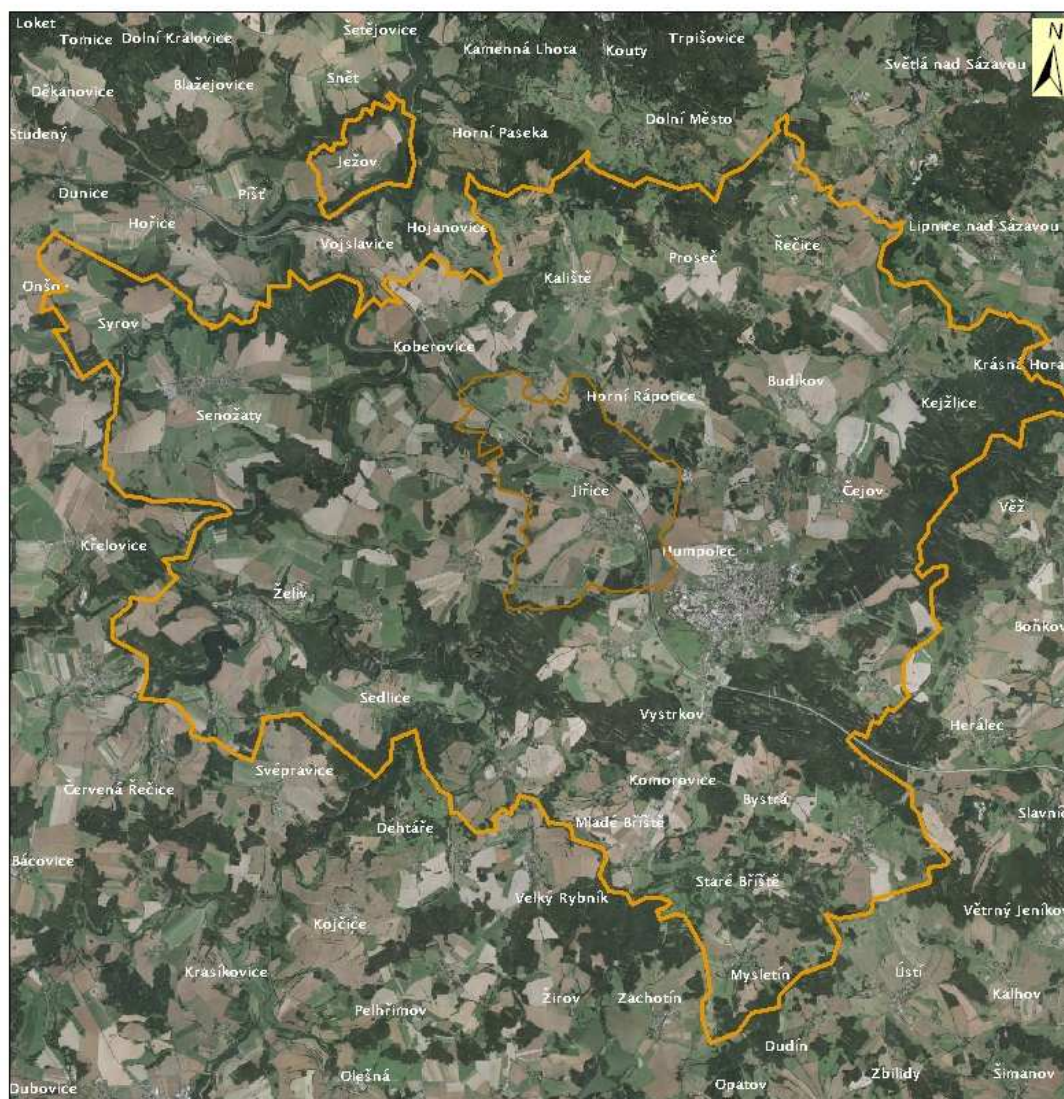
Mapa České republiky s umístěným bodem studijní plochy

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

Ortofotomapa s označeným zájmovým územím

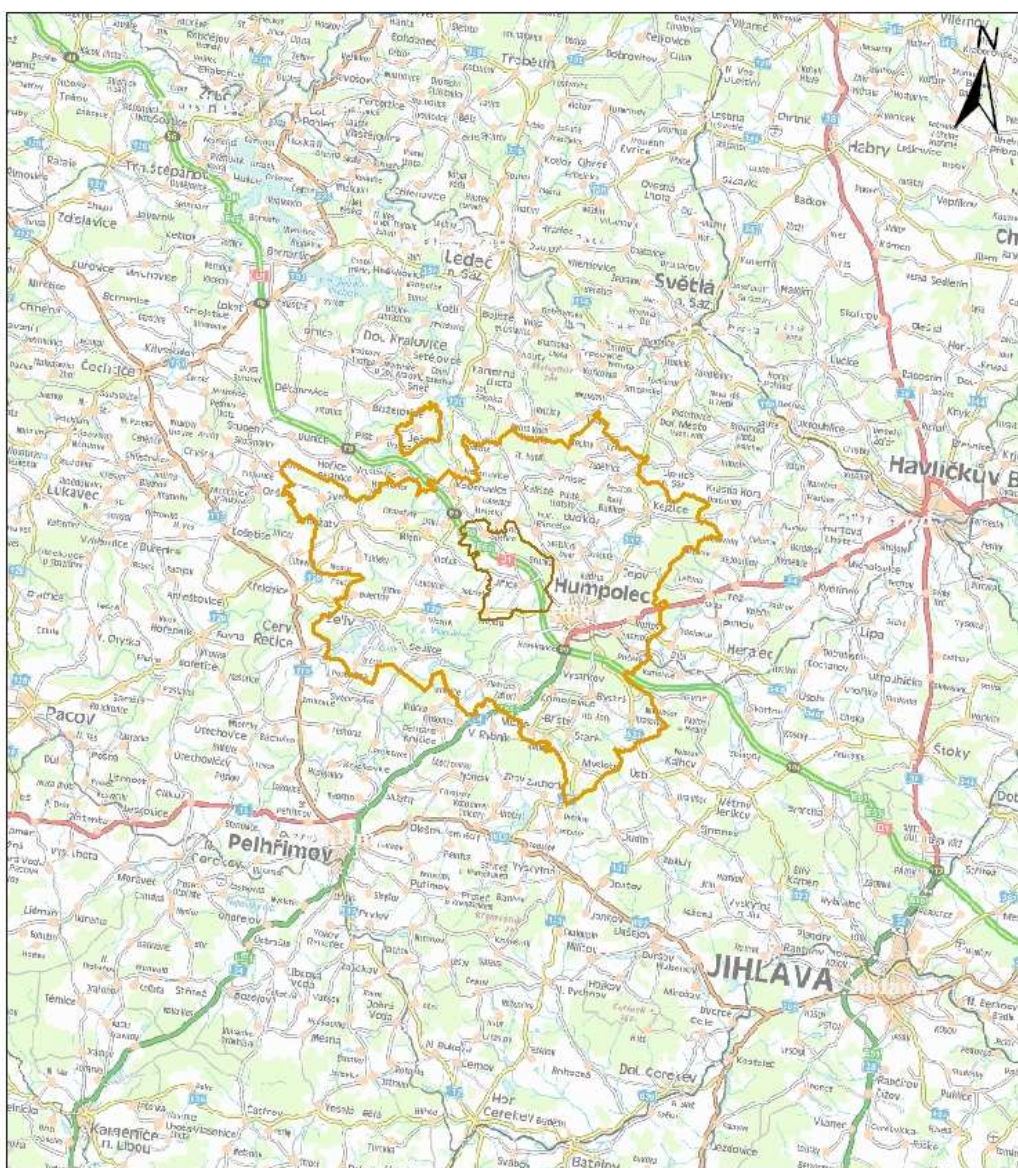
1:105 000

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

Automapa s označeným zájmovým územím

1:250 000

Legenda

- území mimo oblast mikroregionu Zálesí
- mikroregion Zálesí

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky

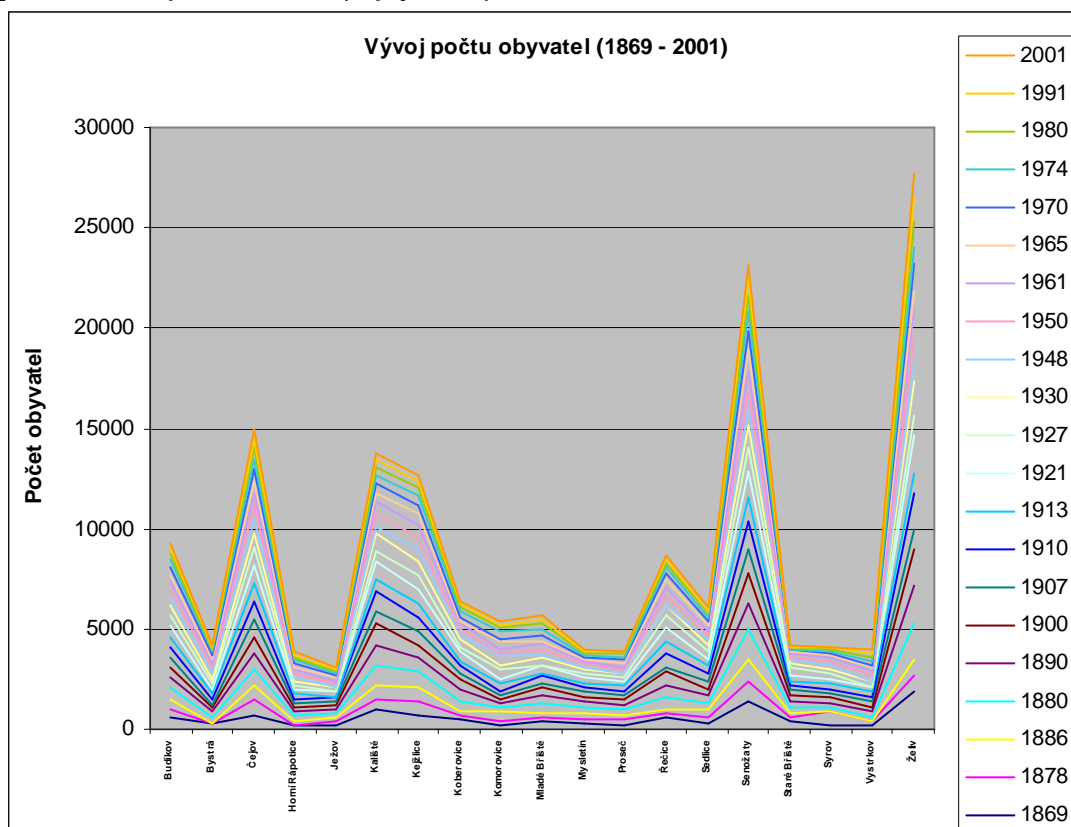
Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

příloha č. 4: Vývoj počtu obyvatel v letech 1869 – 2001

Obec/Rok	1869	1878 ¹	1886 ²	1880	1890	1900	1907 ³	1910	1913 ⁴	1921	1927 ⁵	1930	1948 ⁶	1950	1961	1965 ⁷	1970	1974 ⁸	1980	1991	2001
Budíkov	562	422	555	555	542	487	487	504	504	526	526	474	418	394	382	382	354	354	316	284	269
Bystrá	264	-	80	273	258	261	90	277	277	255	255	251	255	244	243	243	175	175	126	92	88
Čejov	732	721	755	755	804	856	856	916	916	858	858	786	666	658	619	619	561	561	553	439	439
Horní Rápotice	204	-	227	227	229	215	215	223	223	227	227	218	167	170	180	180	166	166	137	128	154
Humpolec	8 182	5 034	5 412	8 514	9 110	9 135	5 884	9 108	5 838	8 812	5 542	8 231	5 083	7 706	8 955	6 878	9 727	7 827	10 786	11 122	10 929
Ježov	180	180	200	200	216	226	226	210	-	239	-	211	-	168	159	159	128	128	107	80	65
Kaliště	990	513	665	979	1 046	1 040	655	972	588	906	564	815	376	638	615	394	511	397	417	334	333
Kejžlice	720	664	735	735	710	641	687	670	730	702	702	685	593	596	577	577	464	464	372	345	328
Koberovice	513	169	229	527	546	537	228	459	217	461	213	414	153	308	278	127	243	243	205	180	151
Komorovice	200	200	474	226	204	183	183	194	457	218	441	187	493	167	171	359	170	347	184	168	167
Mladé Bříště	437	126	270	445	446	401	137	415	143	393	-	356	120	291	282	164	248	350	230	218	217
Mysletín	289	230	287	287	274	239	239	242	242	220	220	192	153	143	101	101	113	113	102	85	104
Proseč	247	247	242	242	233	243	243	225	225	244	163	215	-	174	184	184	161	161	137	85	80
Řečice	575	208	214	580	622	691	220	655	655	623	623	557	-	454	400	400	291	291	248	174	143
Sedlice	339	281	354	354	343	347	347	407	407	351	351	332	253	233	230	230	201	201	190	143	153
Senožaty	1 419	968	1 122	1 428	1 380	1 449	1 237	1 376	1 178	1 328	1 125	1 142	776	889	1 041	1 048	924	1 025	808	734	717
Staré Bříště	349	256	144	315	331	290	260	252	227	265	401	233	155	138	140	140	102	-	64	62	53
Syrov	239	654	-	223	208	236	223	247	247	246	246	216	246	171	149	149	101	101	75	66	55
Vystrkov	208	208	-	203	245	258	258	263	263	223	-	218	-	327	188	188	177	177	183	185	193
Želiv	1 916	795	754	1 838	1 850	1 855	921	1 860	940	1 926	962	1 748	767	1 418	1 437	841	1 349	815	1 297	1 211	1 165

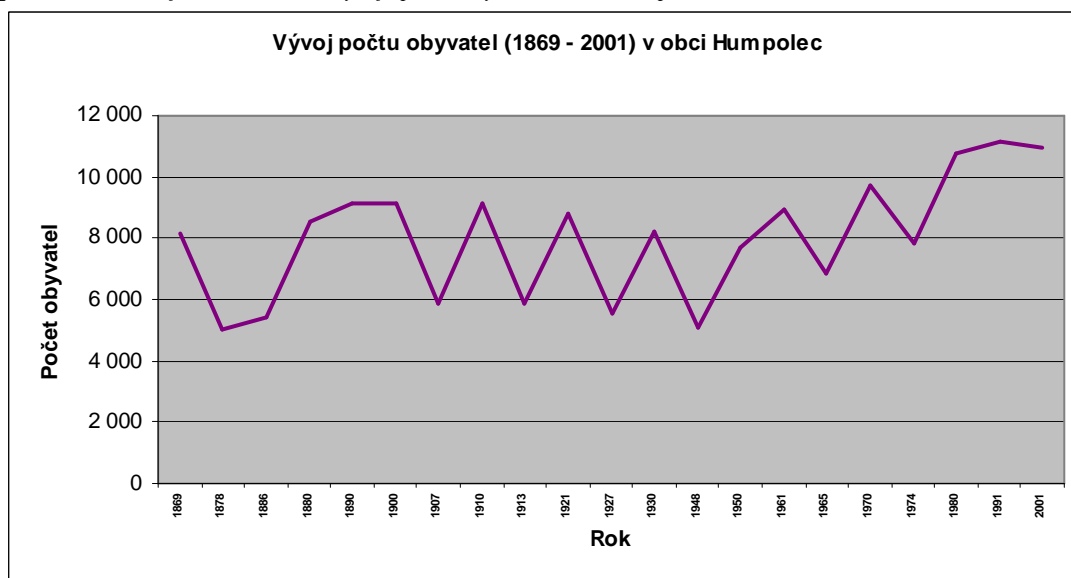
Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem), 1) Kolektiv autorů (1878), 2) Kolektiv autorů (1886), 3) Kolektiv autorů (1907), 4) Kolektiv autorů (1913), 5) Kolektiv autorů (1927), 6) Kolektiv autorů (1948), 7) Kolektiv autorů (1966), 8) Kolektiv autorů (1976)

příloha. č. 5: Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v letech 1869 – 2001

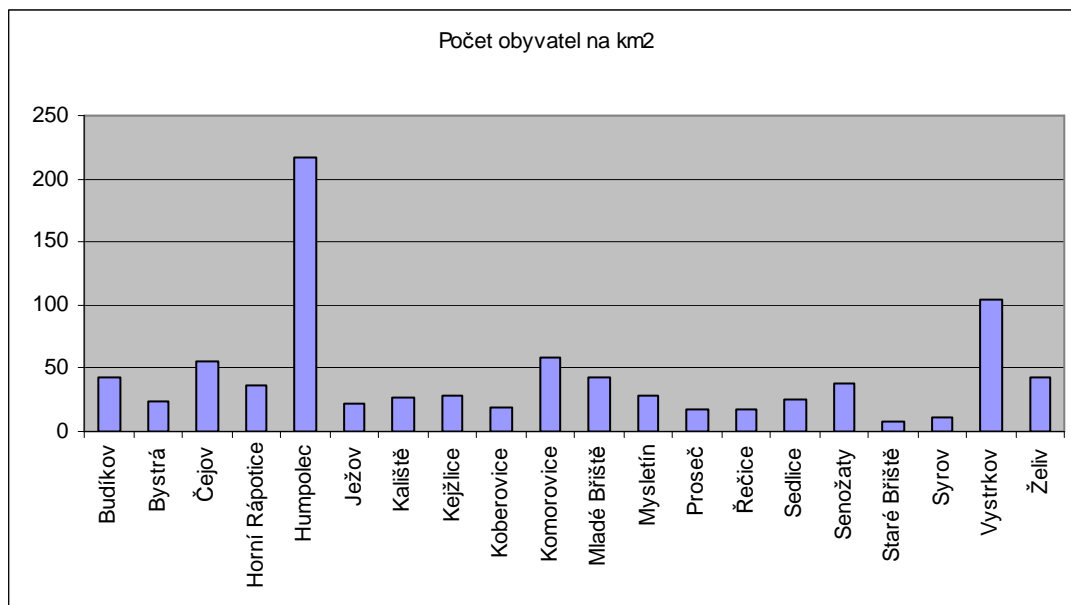
Zdroj: vlastní

příloha. č. 6: Grafické znázornění vývoje počtu obyvatel v obci Humpolec v letech 1869 – 2001

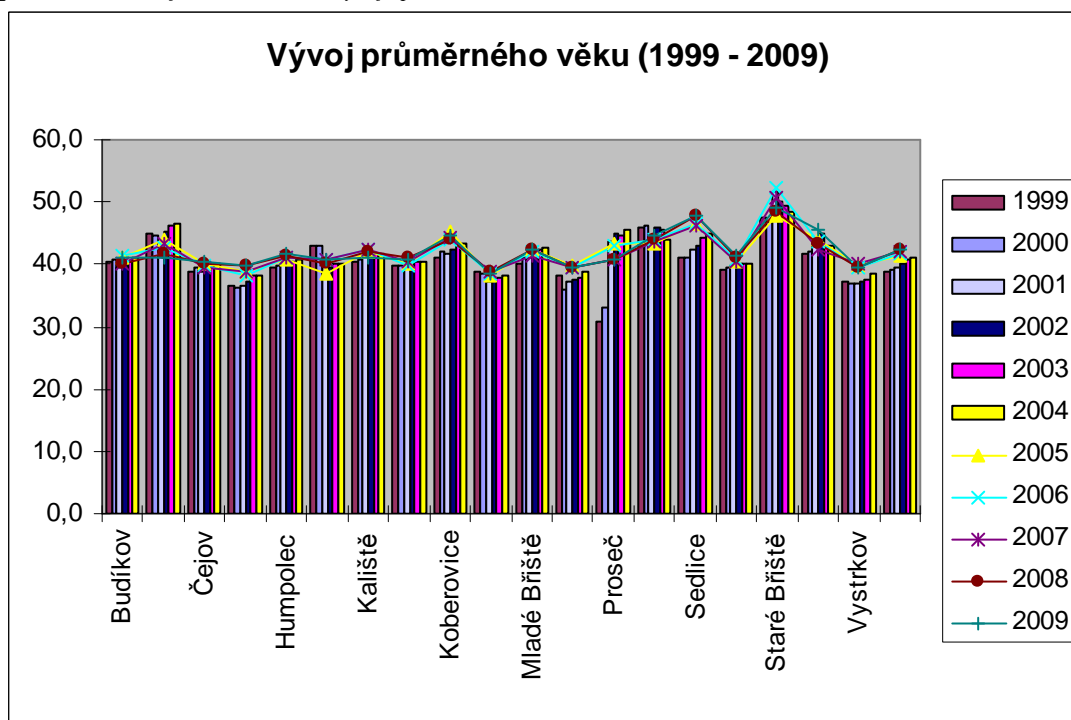
Zdroj: vlastní

příloha č. 7: Grafické znázornění hustoty osídlení v jednotlivých obcích mikroregionu

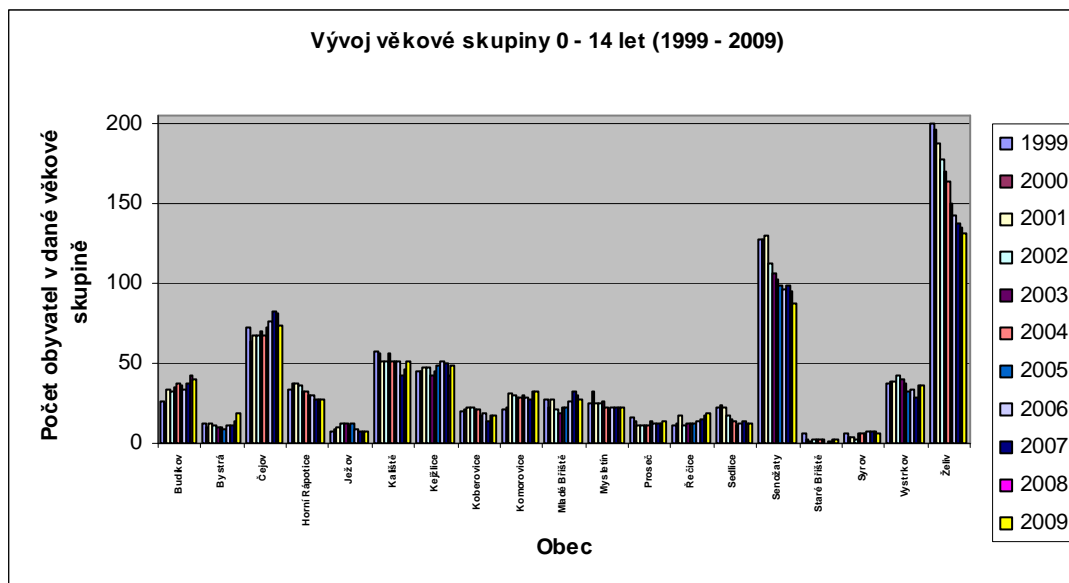
Zdroj: vlastní

příloha č. 8: Grafické znázornění vývoje průměrného věku v letech 1999 - 2009

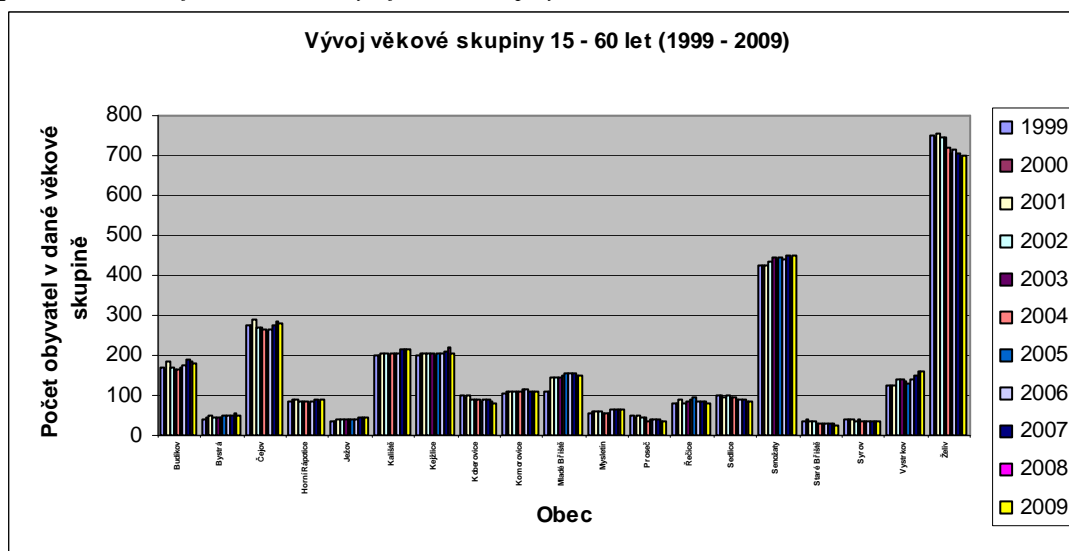
Zdroj: vlastní

příloha č. 9: Grafické znázornění vývoje věkové skupiny 0 – 14 let v letech 1999 - 2009

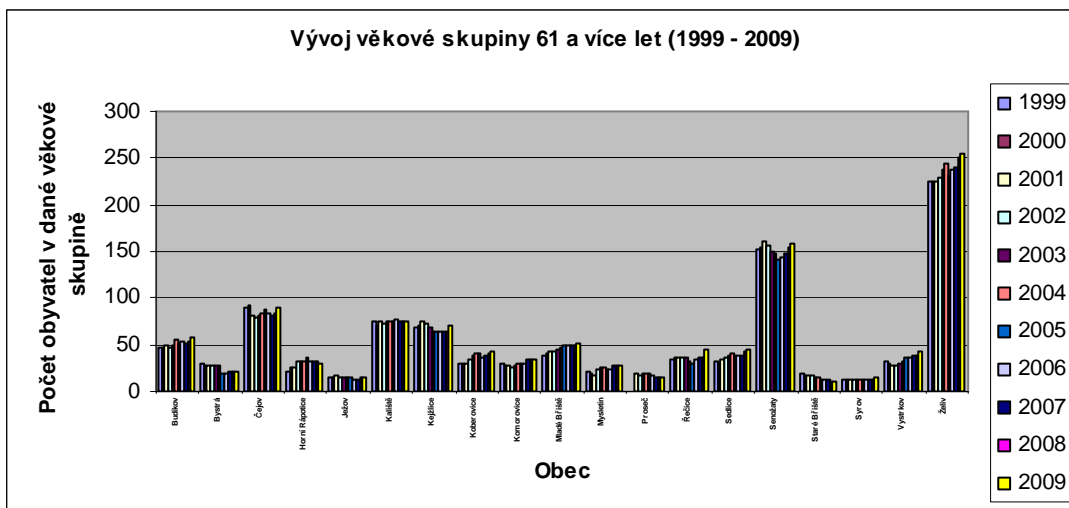
Zdroj: vlastní

příloha č. 10: Grafické znázornění vývoje věkové skupiny 15 – 60 let v letech 1999 - 2009

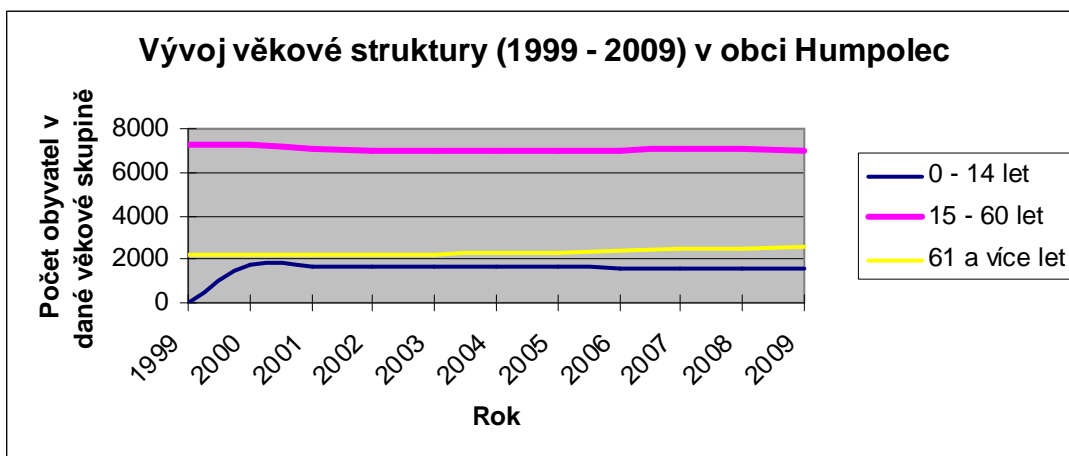
Zdroj: vlastní

příloha č. 11: Grafické znázornění vývoje věkové skupiny 61 a více let v letech 1999 - 2009

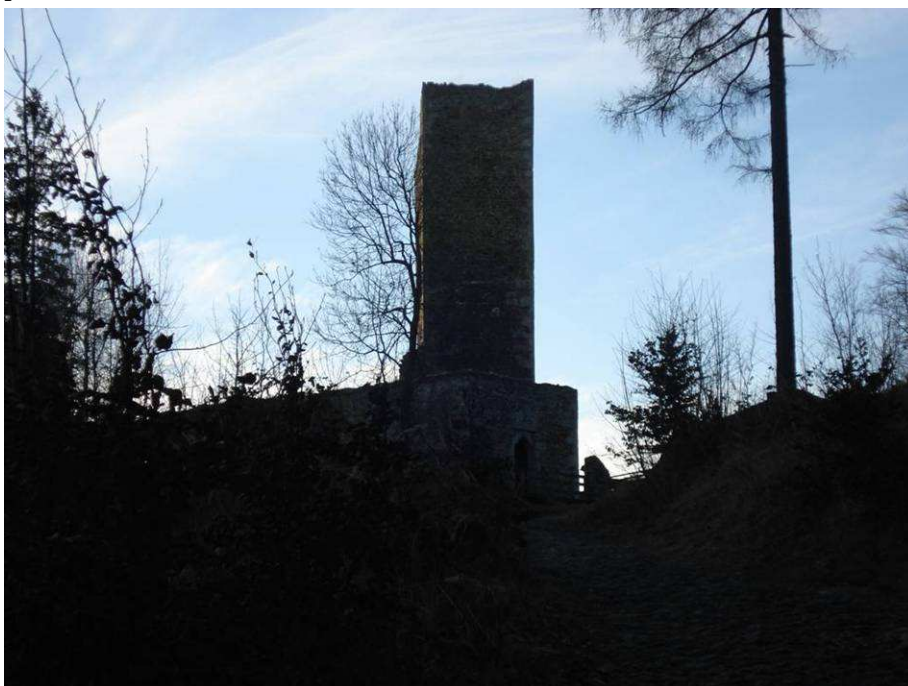
Zdroj: vlastní

příloha č. 12: Grafické znázornění vývoje věkové struktury v obci Humpolec v letech 1999 - 2009

Zdroj: vlastní

příloha č. 13: Hrad Orlík

Zdroj: vlastní, 2010

příloha č. 14: *Kostel svatého Jana Křtitele*

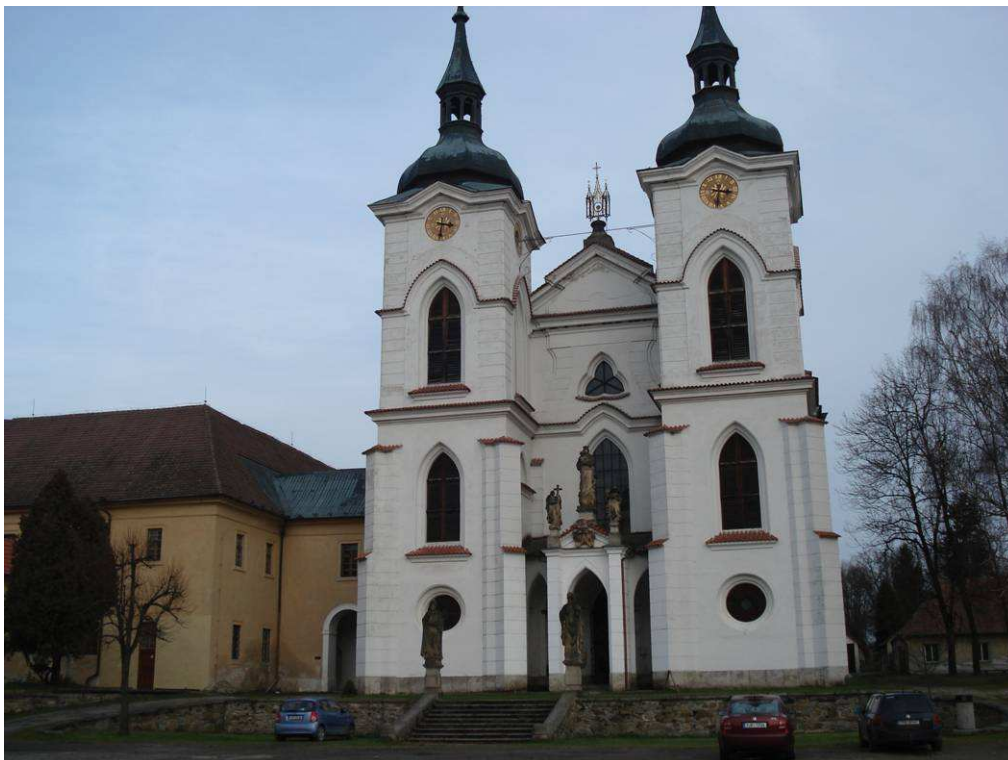
Zdroj: vlastní, 2010

příloha č. 15: *Chrám svatého Jana Nepomuckého*

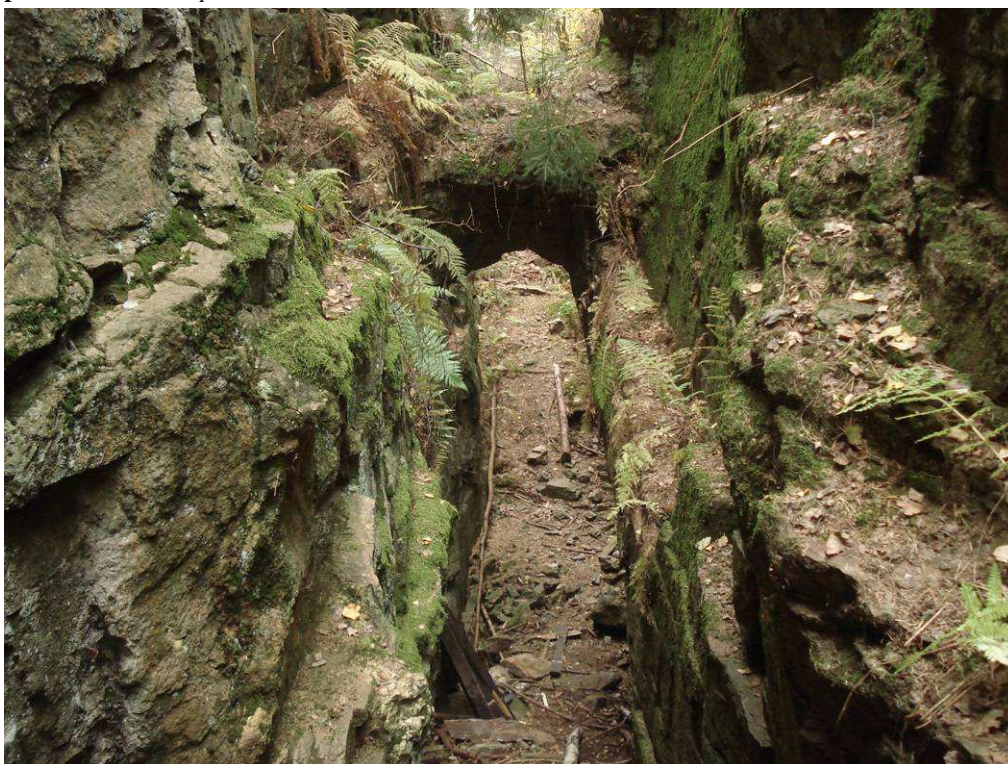
Zdroj: vlastní, 2010

příloha č. 16: *Premonstrátský klášter*

Zdroj: vlastní, 2010

příloha č. 17: *Štůla pod Orlíkem*

Zdroj: vlastní, 2010

příloha č. 18: Tabulkový přehled ubytování v mikroregionu Zálesí

Obec/Typ ubytování	Hotely	Penziony	Apartmány	Ubytovny	Ostatní (tábořiště, chaty)
Budíkov	-	-	-	-	-
Bystrá	-	-	-	-	-
Čejov	-	-	-	-	-
Horní Rápotice	-	-	-	-	-
Humpolec	Kotyza, U Jiřího, Černý kůň, Orlík, Na plovárně,	Na mlýnku, Růže, Fontána, Vyšehrad, Štočkův dvůr	Janoušek, Baloun	Domov mládeže Střední zemědělské školy, Domov mládeže SOU, Školní statek	Rekreační chalupa, Rekreační středisko Želivka
Ježov	-	-	-	-	-
Kaliště	-	Mahler	-	-	-
Kejžlice	-	Rezidence	-	-	Turistické ubytovací zařízení
Koberovice	-	-	-	-	-
Komorovice	-	-	-	-	-
Mladé Bříště	-	-	-	-	Jízdárna
Mysletín	-	-	-	-	-
Proseč	-	-	-	-	-
Řečice	-	-	-	-	-
Sedlice	-	-	-	-	Sedlice
Senožaty	-	-	-	-	Švecova chata
Staré Bříště	-	-	-	-	-
Syrov	-	-	-	-	-
Vystrkov	-	-	-	-	-
Želiv	Na Kocandě	Trnávka, Zátiší	-	-	Český autoklub, Opatství Želiv, U Mušketyra, Alois Krupka, Želiv

Zdroj: vlastní

příloha č. 19: Tabulkový přehled stravovacích zařízení v mikroregionu Zálesí

Obec/Typ stravovacího zařízení	Restaurace, hostince	Kavárny, cukrárny
Budíkov	Klubovna SDH Budíkov	
Bystrá		
Čejov		
Horní Rápotice	Hostinec u Rošťáka	
Humpolec	Černý kůň, Karamba, Kotyza, Kalich, Na plovárně, Orlík – Jirmásek, Papa's garden restaurant, U Jiřího, U Rebela, Corrida, Pizzeria Zanzi, Spolkový dům, Teráska u Packy	Kavárna La Vita Caffé, Cukrárna Kačenka, Cukrárna Adélka, Mléčný bufet Jitřenka
Ježov		
Kaliště	Rodný dům G. Mahler,	

	Hostinec	
Kejžlice	Kejžlická hospůdka, Sklep bar Kejžlice	
Koberovice		
Komorovice		
Mladé Bříště		
Mysletín		
Proseč		
Řečice		
Sedlice	Na návsi	
Senožaty	hostinec U Malečků, hostinec Na Zastávce	
Staré Bříště		
Syrov		
Vystrkov	Pohostinství u Čiháků	
Želiv	Hotel Na Kocandě, Restaurace Na Želivce, Klášterní občerstvení, Obecní restaurace Želiv	

Zdroj: vlastní

příloha č. 20: Dotazník pro členy zastupitelstva jednotlivých obcí

Dobrý den,

jsem studentkou oboru regionální environmentální správa, Fakulty životního prostředí ČZU v Praze. V rámci své diplomové práce - **Analýza a návrh intenzifikace environmentálně šetrného cestovního ruchu na území venkovského mikroregionu Zálesí**, bych ráda provedla dotazníkové šetření mezi členy všech zastupitelstev členských obcí.

Chci Vás proto poprosit, jestli by jste mohl/a odpovědět pokud možno na všechny otázky týkající se Vašeho osobního názoru na stav a rozvoj cestovního ruchu ve Vaší obci a mikroregionu Zálesí. Vaše odpovědi budou zcela anonymní a budou uchovány v mé databázi. Informace, které mi tímto poskytnete budou využity jen jako jeden zdroj informací pro zpracování mé diplomové práce. Přesto mi na Vašem pochopení a pomoci velmi záleží. Předem Vám děkuji za spolupráci a věnovaný čas.

Andrea Jiříková

1. V jaké obci jste členem zastupitelstva? (Zaškrtněte svou obec.)

a) Budíkov	h) Kejžlice	o) Sedlice
b) Bystrá	i) Koberovice	p) Senožaty
c) Čejov	j) Komorovice	q) Staré Bříště
d) Horní Rápotice	k) Mladé Bříště	r) Syrov
e) Humpolec	l) Mysletín	s) Vystrkov
f) Ježov	m) Proseč	t) Želiv
g) Kaliště	n) Řečice	

2. Jak hodnotíte současný stav nabídky služeb v cestovním ruchu ve Vaší obci a v mikroregionu Zálesí?

Vaše obec:

- a) služby jsou přesycené
b) služby jsou dostatečné
c) služby jsou nedostatečné a je třeba je rozšířit. O co?.....
d) jiná možnost (prosím, vypište)
.....

Mikroregion Zálesí:

- e) služby jsou přesycené
f) služby jsou dostatečné
g) služby jsou nedostatečné a je třeba je rozšířit O co?.....
h) jiná možnost (prosím, vypište)
.....

3. Jak hodnotíte současnou kvalitu služeb cestovního ruchu v obci a v mikroregionu?

Vaše obec:

- a) vysoká kvalita
b) standardní kvalita
c) spíše nekvalitní
d) nekvalitní

Mikroregion Zálesí:

- e) vysoká kvalita
f) standardní kvalita
g) spíše nekvalitní
h) nekvalitní

4. Jak hodnotíte možnosti prožití volného času ve Vaší obci a na území mikroregionu?

Vaše obec:

- a) zcela vyhovující
b) vyhovující
c) spíše nevyhovující
d) nevyhovující

Mikroregion Zálesí:

- e) zcela vyhovující
f) vyhovující
g) spíše nevyhovující
h) nevyhovující

4.a. Jaké jsou nedostatky v možnostech nabídek prožití volného času? (stručně vypište)

Vaše obec:

.....

Mikroregion Zálesí:

.....

5. Jaká oblast cestovního ruchu ve Vaší obci a v mikroregionu jsou podle Vašeho názoru přínosem pro současný rozvoj?

Vaše obec:

- a) rekreace
- b) turistika (pěší turistika, cykloturistika)
- c) kultura
- d) cestovní ruch v oblasti sportu
- e) agroturistika
- f) jiná oblast (*prosím, vypište*).....

Mikroregion Zálesí:

- g) rekreace
- h) turistika (pěší turistika, cykloturistika)
- i) kultura
- j) cestovní ruch v oblasti sportu
- k) agroturistika
- l) jiná oblast (*prosím, vypište*).....

6. Co vnímáte jako největší problém současného stavu cestovního ruchu ve Vaší obci a v mikroregionu ? (prosím, vypište odpověď)

Vaše obec:

.....

.....

Mikroregion Zálesí:

.....

.....

7. Jaká oblast-aktivita-nabídka cestovního ruchu by měla být rozšířena pro zajištění budoucího rozvoje?

V obci:

- a) rekreace
- b) turistika (pěší turistika, cykloturistika)
- c) kultura
- d) cestovní ruch v oblasti sportu
- e) agroturistika
- f) jiná oblast (*prosím, vypište*)

.....
V mikroregionu Zálesí:

- g) rekreace
- h) turistika (pěší turistika, cykloturistika)
- i) kultura
- j) cestovní ruch v oblasti sportu
- k) agroturistika
- l) jiná oblast (*prosím, vypište*)

8. Co vnímáte jako největší problémy pro rozvoj cestovního ruchu ve Vaší obci a v mikroregionu Zálesí?
(*prosím, vypište odpověď*)

Vaše obec:

Mikroregion:

.....

.....

9. Jaké jsou Vaše úvahy o rozvoji cestovního ruchu v mikroregionu Zálesí?

- a) rozšířit stávající nabídku služeb
- b) zlepšit kvalitu služeb
- c) zkvalitnit marketingovou podporu nabídky cestovního ruchu
- d) zahraniční propagace
- e) větší spolupráce s cestovními kancelářemi a agenturami
- f) podpora vzdělávání subjektů v oblasti cestovního ruchu
- g) jiné úvahy (*prosím, vypište*).....

9.a. Pro respondenta, který u otázky č.9 zvolil odpověď a, b, c, d:

Jak by jste tuto úvahu realizoval? (*prosím, vypište odpověď*)

10. Jaká je podle Vašeho názoru vize mikroregionu Zálesí týkající se budoucího rozvoje a zvýšení atraktivnosti? (*prosím, vypište odpověď*)

11. Jaké jsou podle Vašeho názoru priority cestovního ruchu v mikroregionu?

- a) finanční výnosnost
- b) kvalita nabízených služeb
- c) množství nabízených služeb
- d) vyšší konkurenceschopnost
- e) šetrnost k životnímu prostředí
- f) uspokojení potřeb návštěvníků
- g) nové pracovní příležitosti
- h) jiné priority (*prosím, vypište*).....

12. Co by se mělo v oblasti cestovního ruchu v mikroregionu řešit přednostně?

- a) kvalita služeb
- b) nabídka nových služeb
- c) podmínky pro rozvoj cestovního ruchu
- d) oblast infrastruktury cestovního ruchu (oprava, stavba)
- e) vzdělanost subjektů v oblasti cestovního ruchu
- f) marketing
- g) průzkum v oblasti rozvoje cestovního ruchu
- h) ochrana životního prostředí
- i) reagovat na trendy probíhající na straně poptávky a konkurenční nabídky
- j) jiná varianta (*prosím, vypište*).....

13. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
b) muž

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku!

příloha č. 21: Výsledky vyplněných dotazníků

Přehled o počtu zastupitelů v jednotlivých obcích a návratnost anketních lístků

Obec/Stav dotazníkového šetření	Počet zastupitelů	Vyplněné anketní lístky	Nevyplněné anketní lístky
Budíkov	9	8	1
Bystrá	6		
Čejov	8		
Horní Rápotice	6		
Humpolec	21	4	17
Ježov	7		
Kaliště	9	4	5
Kejžlice	7	1	6
Koberovice	7		
Komorovice	7	1	6
Mladé Bříště	7	1	6
Mysletín	7		
Proseč	6	1	5
Řečice	9		
Sedlice	7	7	0
Senožaty	7		
Staré Bříště	7		
Syrov	6		
Vystrkov	7		
Želiv	9	1	8

Zdroj: Vlastní

Hodnocení současného stavu nabídky služeb v cestovním ruchu v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	Služby jsou přesycené	Služby jsou dostatečné	Služby jsou nedostatečné a je třeba je třeba je rozšířit. O co? o vše, o informace, o autobusy	Jiná možnost
Budíkov		4		
Bystrá				
Čejov				
Horní Rápotice				
Humpolec		4		
Ježov				
Kaliště		4		
Kejžlice		1		
Koberovice				
Komorovice		1		
Mladé Bříště		1		
Mysletín				
Proseč		1		
Řečice				
Sedlice		5	o restaurace, o hospodu	
Senožaty				
Staré Bříště				
Syrov				
Vystrkov				
Želiv		1		

Zdroj: Vlastní

Hodnocení současné kvality služeb v cestovním ruchu v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	Vysoká kvalita	Standardní kvalita	Spíše nekvalitní	Nekvalitní
Budíkov		3	1	1

Bystrá				
Čejov				
Horní Rápotice				
Humpolec		4		
Ježov				
Kaliště		4		
Kejžlice		1		
Koberovice				
Komorovice			1	
Mladé Bříšče		1		
Mysletín				
Proseč		1		
Řečice				
Sedlice		7		
Senožaty				
Staré Bříšče				
Syrov				
Vystrkov				
Želiv		1		

Zdroj: Vlastní

Hodnocení možnosti prožití volného času v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	Zcela vyhovující	Vyhovující	Spíše nevyhovující	Nevyhovující
Budíkov		5		
Bystrá				
Čejov				
Horní Rápotice				
Humpolec	1	3		
Ježov				
Kaliště		3	1	
Kejžlice			1	
Koberovice				
Komorovice		1		
Mladé Bříšče		1		
Mysletín				
Proseč		1		
Řečice				
Sedlice	1	5	1	
Senožaty				
Staré Bříšče				
Syrov				
Vystrkov				
Želiv			1	

Zdroj: Vlastní

Hodnocení nedostatků v možnostech nabídek prožití volného času

Jaké jsou nedostatky v možnostech nabídek prožití volného času?	Počet
málo možností k provozování letních sportovních aktivit	1
nedostatečná informovanost o konaných akcích	2
nedostatek volného času	2
nevyhovující otevírací doba restaurací v okolí běžeckých tras	1
málo rozšířené zimní sporty	1
málo kulturních akcí	1
absence letního kina	1
nedostatek krytých sportovních zařízení	2
bez nedostatků	4
neuvedená odpověď	13

Zdroj: Vlastní

Hodnocení nedostatků v možnostech nabídek prožití volného času v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	
Budíkov	nabídka jsou dostačující, ale lidé nechtějí pracovat, v obci chybí společenský sál, bez nedostatků,
Bystrá	
Čejov	
Horní Rápotice	
Humpolec	nabídka je dostačující, omezená informovanost o jednotlivých akcích

Ježov	
Kaliště	sport, zimní sporty
Kejžlice	v obci chybí sportovní hřiště, málo zájmových kroužků, kulturních akcí
Koberovice	
Komorovice	ubytovací kapacita
Mladé Bříště	bez nedostatků
Mysletín	
Proseč	
Řečice	
Sedlice	koupání (v létě je přehrada znečištěna sinicemi) – je potřeba ji vyčistit (uvedli 2 respondenti), zavřená místní hospoda, koupání, volný čas, bez nedostatků (uvedli 2 respondenti)
Senožaty	
Staré Bříště	
Syrov	
Vystrkov	
Želiv	nedostatek krytých sportovních a kulturních zařízení

Zdroj: Vlastní

Zvolené oblasti cestovního ruchu v jednotlivých obcích, které jsou přínosem pro současný rozvoj

Obec/Odpověď	Rekreace	Turistika	Kultura	Cestovní ruch v oblasti sportu	Agroturistika	Jiná oblast
Budíkov		6	1	1		
Bystrá						
Čejov						
Horní Rápotice						
Humpolec	1	3	1			
Ježov						
Kaliště		3	1			
Kejžlice		1				
Koberovice						
Komorovice	1			1		
Mladé Bříště		1			1	
Mysletín						
Proseč	1					
Řečice						
Sedlice	6	6				
Senožaty						
Staré Bříště						
Syrov						
Vystrkov						
Želiv	1	1	1			

Zdroj: Vlastní

Přehled respondentů podle účasti na vyplnění anketních lístků

Respondenti	
Počet respondentů	28
Vyplnili odpověď	16
Nevyplnili odpověď	12

Zdroj: Vlastní

Uvedené největší problémy současného stavu cestovního ruchu v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	
Budíkov	nedostatek financí (uvedlo 5 respondentů), špatný stav silnic (uvedli 2 respondenti), žádné cyklostezky na území obce, nezaměstnanost
Bystrá	
Čejov	
Horní Rápotice	
Humpolec	zvyšující se finanční nároky, žádný větší problém není, množství finančních prostředků
Ježov	

Kaliště	zimní měsíce
Kejžlice	slabá prezentace okolí a místních předností – příroda, památky, atd.
Koberovice	
Komorovice	ubytovací kapacita
Mladé Bříšče	ubytovací zařízení
Mysletín	
Proseč	
Řečice	
Sedlice	dopravní obslužnost, nedostatečná možnost stravování (uvedli 4 respondenti), nedostatek finančních prostředků, nedostatečná propagace
Senožaty	
Staré Bříšče	
Syrov	
Vystrkov	
Želiv	

Zdroj: Vlastní

Zvolená oblast-aktivita-nabídka cestovního ruchu, která by měla být rozšířena pro zajištění budoucího rozvoje v mikroregionu

Jaká oblast-aktivita-nabídka cestovního ruchu by měla být rozšířena pro zajištění budoucího rozvoje?	Počet
rekreace	9
turistika (pěší turistika, cykloturistika)	10
kultura	6
cestovní ruch v oblasti sportu	5
agroturistika	10
jiná oblast	2 (hippoturistika, cyklostezky)

Zdroj: Vlastní

Zvolená oblast-aktivita-nabídka cestovního ruchu, která by měla být rozšířena pro zajištění budoucího rozvoje v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	Rekreace	Turistika	Kultura	Cestovní ruch v oblasti sportu	Agroturistika	Jiná oblast
Budčkov	1	3	2	2	4	
Bystrá						
Čejov						
Horní Rápotice						
Humpolec	2	1			2	
Ježov						
Kaliště		3	1			
Kejžlice					1	
Koberovice						
Komorovice					1	
Mladé Bříšče	1					
Mysletín						
Proseč					1	
Řečice						
Sedlice	3	5	2	1	3	zlepšení stavu cyklostezek, zlepšení dopravní obslužnosti
Senožaty						
Staré Bříšče						
Syrov						
Vystrkov						
Želiv					1	

Zdroj: Vlastní

Přehled respondentů podle účasti na vyplnění anketních lístků

Respondenti	
Počet respondentů	28

Vyplnili odpověď	16
Nevyplnili odpověď	12

Zdroj: Vlastní

Uvedené největší problémy pro rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých obcích

Obec/Odpověď	
Budíkov	není zájem a ochota cokoli zlepšovat, malá obec, problém s financemi (uvedli 4 respondenti), spolupráce, nedostatek spojů
Bystrá	
Čejov	
Horní Rápotice	
Humpolec	finanční prostředky, z hlediska hippoturistiky a agroturistiky to jsou podmínky spolupráce dotčených institucí (České lesy, zemědělská družstva a soukromě hospodařící zemědělci), ochota a snaha něco vylepšit, zdokonalit
Ježov	
Kaliště	nedostatek financí
Kejžlice	nedostatek finančních prostředků, neochota lidí něco podpořit, nepřipravenost projektů pro získání dotací z Evropské unie
Koberovice	
Komorovice	ubytovací kapacita
Mladé Bříště	nedostatek ubytovacích a stravovacích zařízení
Mysletín	
Proseč	
Řečice	
Sedlice	spojení z Humpolce a Pelhřimova, v sedlické přehradě se nesmí koupat, znečištěná přehrada, chybějící restaurace, žádné (uvedli 2 respondenti), dopravní dostupnost, nedostatek finančních prostředků, propagace
Senožaty	
Staré Bříště	
Syrov	
Vystrkov	
Želiv	malá informovanost o obci

Zdroj: Vlastní

Úvahy o rozvoji cestovního ruchu v mikroregionu Zálesí

Jaké jsou Vaše úvahy o rozvoji cestovního ruchu v mikroregionu Zálesí?	Počet
rozšířit stávající nabídku služeb	11
zlepšit kvalitu služeb	10
zkvalitnit marketingovou podporu nabídky cestovního ruchu	5
zahraniční propagace	6
větší spolupráce s cestovními kancelářemi a agenturami	10
podpora vzdělávání subjektů v oblasti cestovního ruchu	2

Zdroj: Vlastní

Přehled respondentů podle účasti na vyplnění anketních lístků

Respondenti	
Počet respondentů	28
Vyplnili odpověď	11
Nevyplnili odpověď	17

Zdroj: Vlastní

Zvolené priority cestovního ruchu v mikroregionu

Jaké jsou podle Vašeho názoru priority cestovního ruchu v mikroregionu?	Počet
finanční výnosnost	6
kvalita nabízených služeb	11
množství nabízených služeb	4
vyšší konkurenceschopnost	2

šetrnost k životnímu prostředí	6
uspokojení potřeb návštěvníků	10
nové pracovní příležitosti	9

Zdroj: Vlastní

Zvolená oblast cestovního ruchu, která by se v mikroregionu měla řešit přednostně

Co by se mělo v oblasti cestovního ruchu v mikroregionu řešit přednostně?	Počet
kvalita služeb	11
nabídka nových služeb	11
podmínky pro rozvoj cestovního ruchu	10
oblast infrastruktury cestovního ruchu (oprava, stavba)	5
vzdělanost subjektů v oblasti cestovního ruchu	0
marketing	3
průzkum v oblasti rozvoje cestovního ruchu	2
ochrana životního prostředí	5
reagovat na trendy probíhající na straně poptávky a konkurenční nabídky	2

Zdroj: Vlastní

Přehled počtu respondentů podle pohlaví

	Počet respondentů
Ženy	4
Muži	24

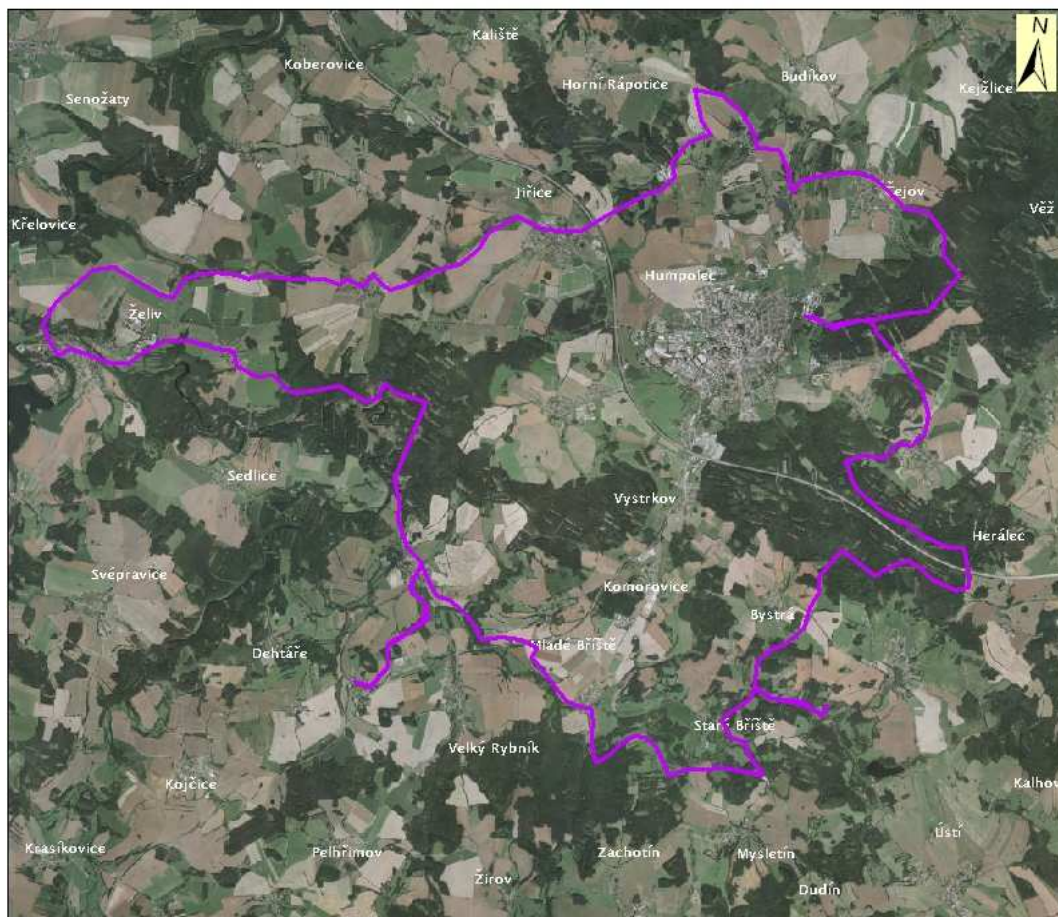
Zdroj: Vlastní

příloha č. 22: Přehled jezdeckých tras v kraji Vysočina

Název jezdecké trasy	Délka (km)
Červená (Dukovany – Javorek)	126,0
Červená (Maříž - Golčův Jeníkov)	223,0
Červená (Maříž – Nové Syrovice)	49,0
Modrá (Javoříce - Dukovany)	121,0
Modrá (Podmoklany- Lysá)	29,0
Modrá (Tříletý mlýn – Šošovice)	23,0
Zelená (Čejovský kopec – Úhořilka)	17,0
Zelená (Litohošť - Bítovánky – Střítež)	163,0
Zelená (Velké Meziříčí - Svatá Hora)	24,0
Žlutá - spojka s modrou (Otín - Ranč Pohádka)	15,8
Žlutá - spojka se zelenou (Rejžák – Lhotka)	2,9
Žlutá - spojka se zelenou (Telč Lipky – Borovná)	7,1
Žlutá – odbočky (celková délka)	45
Celková délka jezdeckých tras v kraji Vysočina	845,8

Zdroj: Vlastní

Ortofotomapa s označenou navrhovanou jezdeckou stezkou

1:75 000

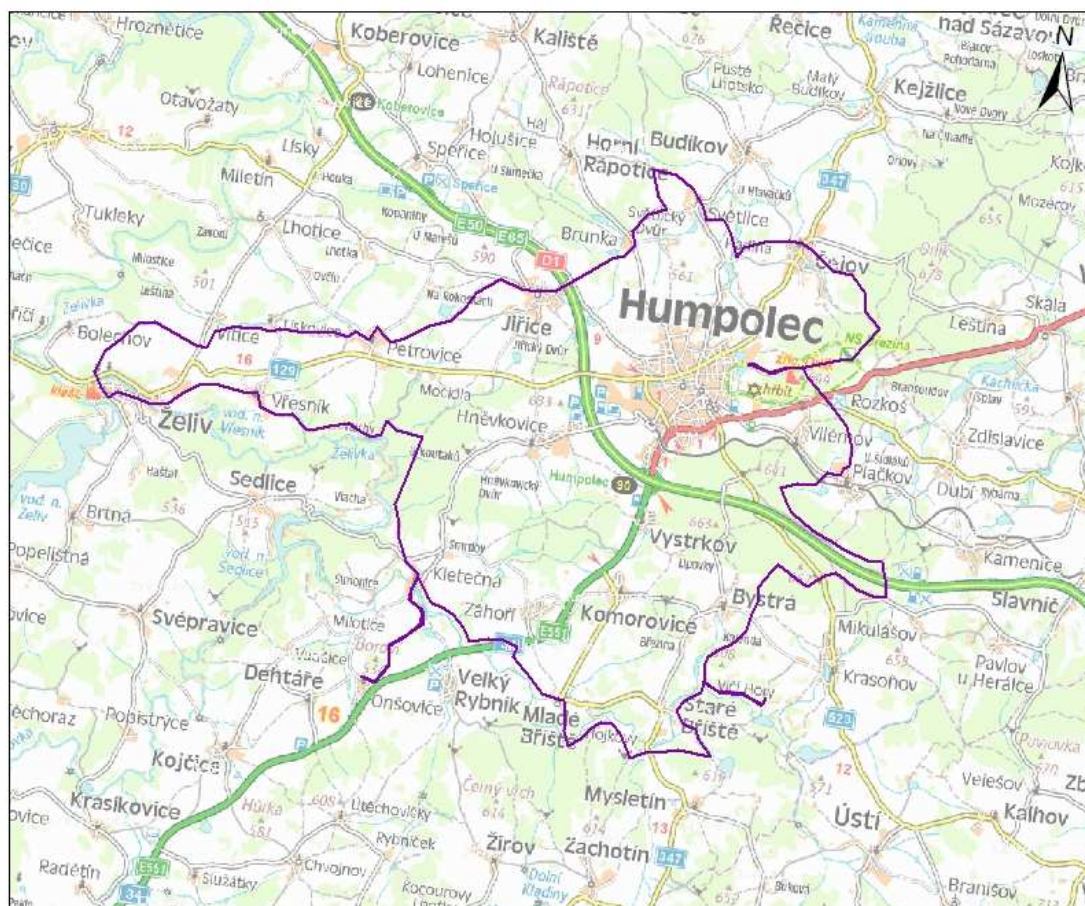
Legenda

— jezdecká stezka

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

Automapa s označenou navrhovanou jezdeckou stezkou

1:90 000

Legenda

— jezdecká stezka

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)

příloha č. 25: Obecné informace o stanicích turistiky na koni

JÍZDÁRNA MLADÉ BŘIŠTĚ

Adresa: Mladé Břístě 13, 396 01 Humpolec

Provozovatel: Ing. Patrik Sukdolák

Charakteristika: sportovní jezdecký oddíl, agroturistika, pořádání táborů pro děti ve věku 6-10 let, k dispozici poníci a haflingové.

Boxy, vazná stání, výběh, pastvina s elektrickým ohradníkem, domácí mazlíčci vítáni.

Cena ustájení: 150 Kč

Cena vyjížďky: 250 Kč

Ubytování: rodinný penzion nebo vlastní stan **Cena ubytování:** 30 Kč - 200 Kč

DOSTIHOVÁ STÁJ VLČÍ HORY

Adresa: Vlčí Hory 7, 396 01 Humpolec

Provozovatel: Kateřina Pešková

Charakteristika: chov anglických plnokrevníků.

Boxy, výběh, pastvina s elektrickým ohradníkem, domácí mazlíčci vítáni.

Cena ustájení: 110 Kč

Ubytování: vlastní stan **Cena ubytování:** 250 Kč

ŠKOLNÍ STATEK HUMPOLEC

Adresa: Dusilov 384, 396 01 Humpolec

Provozovatel: Ing. Jan Mácha, MVDr. Helena Nováková

Charakteristika: objekt je provozován Českou zemědělskou akademií v Humpolci, sportovní oddíl, přeprava koní, mobilní boxy, areál Zlaté podkovy (soutěž všestrannosti), výcvik začínajících i pokročilých jezdců.

Boxy, vazná stání, výběh, pastvina s elektrickým ohradníkem, výuka jízdy na koni, domácí mazlíčci vítáni.

Cena ustájení: 100 Kč

Cena vyjížďky: 200 Kč

výcvik základní: 200 Kč, skoky: 300 Kč

Ubytování: ubytování v soukromí, v areálu stanice nebo ve vlastním stanu **Cena ubytování:** 100 Kč

JEZDECKÝ KLUB GOLD

Adresa: Čejov 12, 396 01 Humpolec

Provozovatel: Jaroslav Gródl

Charakteristika: poradenská činnost v projektování jezdeckých areálů, stavbě parkurů a tratí všestrannosti, vybavenost stájí a jízďáren, agroturistika, pořádání sportovních akcí.

Boxy, vazná stání, volná stáj, výběh, pastvina s pevným hrazením, výuka jízdy na koni, turistická ubytovna, možnost stanování, domácí mazlíčci vítáni.

Cena ustájení: 150 Kč

Cena vyjížďky: 300 Kč

výcvik s vlastním koněm: 200 Kč, s místním koněm: 300 Kč

Ubytování: turistická ubytovna nebo vlastní stan **Cena ubytování:** 100 Kč - 150 Kč

JEZDECKÁ STANICE SVĚTLICE

Adresa: Světlice 124, 396 01 Humpolec

Provozovatel: Hana Moravcová

Charakteristika: stanice zaměřena na parkur a drezuru, k dispozici jízďárna.

Boxy, vazná stání, volná stáj, výběh, pastvina s pevným hrazením, ubytování v soukromí, stravování, domácí mazlíčci vítáni.

Ubytování: ubytování v soukromí pro 4 osoby a 2 přistýlky nebo ve vlastním stanu. Po domluvě lze zajistit občerstvení.

JEZDECKÝ KLUB JIŘICE

Adresa: Areál bývalého ZD, 396 01 Jiřice

Provozovatel: Zdeněk Ságl

Charakteristika: sportovní oddíl zaměřený na všestrannost, výcvik juniorských jezdců.

Boxy, vazná stání, výběh, pastvina s elektrickým ohradníkem, domácí mazlíčci vítáni.

Cena ustájení: 100 Kč - 200 Kč

výcvik s vlastním koněm: 200 Kč

Ubytování: vlastní stan nebo lze využít penzion Sedlácký Dvůr (včetně stravování) v sousedství stanice.

STÁJ CAPRIOLA

Adresa: Vitice 9, 396 01 Humpolec

Provozovatel: Eva Lízalová

Charakteristika: farma rodinného typu, 5 koní, přeprava koní, průvodce možný, výcvik dětí i dospělých, 2 koně k zapůjčení.

Boxy, výběh, pastvina s pevným hrazením, vyjížďky s klienty, výuka jízdy na koni, domácí mazlíčci vítáni.

Cena ustájení: 200 Kč

Ubytování: ubytování v soukromí v samostatném rodinném domku pro 6 osob nebo ve vlastním stanu **Cena**

ubytování: 100 Kč

FARMA ONŠOVICE

Adresa: Onšovice 1, 393 01 Pelhřimov

Provozovatel: Martina Vondráková

Charakteristika: v místě 5 koní a 130 krav, chov irských vlkodavů, poslední srpnový víkend pořádají westernovou show „Zdivočelá Kletečná“.

Výběh, pastvina s pevným hrazením, možnost stanování, domácí mazlíčci vítáni.

Ubytování: ubytování se připravuje, prozatím je možnost spaní ve stodole (k dispozici toaleta, sprcha a rychlovarná konvice), nebo ve vlastním stanu. Po dohodě lze zajistit občerstvení.

příloha č. 26: *Jízdárna Korzár v obci Mladé Bříště*

Zdroj: vlastní, 2010

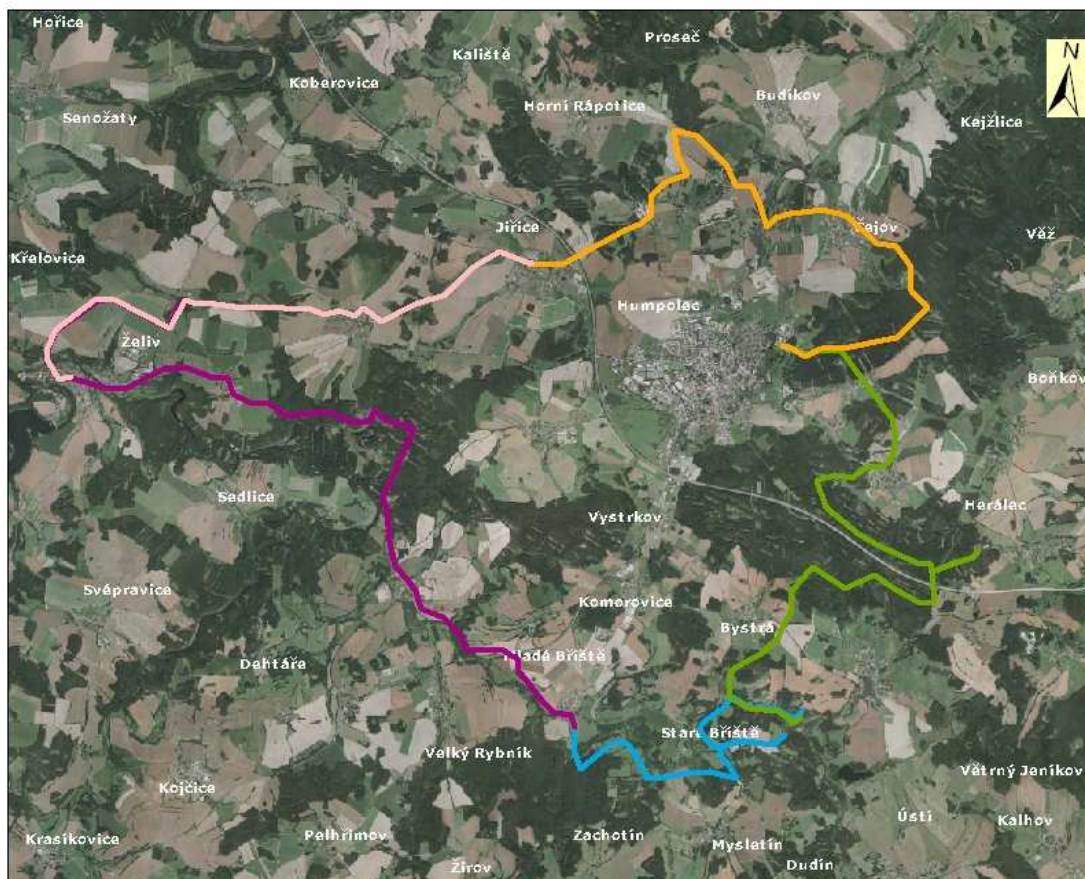
příloha č. 27: *Pohled z dálky na Školní statek Humpolec*

Zdroj: vlastní, 2010

příloha č. 28: Ortofotomapa s označeným návrhem výletů po vyznačené jezdecké stezce

Ortofotomapa s označeným návrhem výletů po vyznačené jezdecké stezce

1:80 000

Legenda

- 4. výletní den
- 3. výletní den
- 2. výletní den
- 1. výletní den
- 5. výletní den

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky

Zdroj: Portál veřejné správy České republiky (upraveno autorem)